

สุทธิปริทัศน์

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๕๕ พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๕๗ ISSN 0857-2670

- ยุทธศาสตร์สร้างบรรษัทภิบาลไทย
- ยุทธศาสตร์ของไทยกับการลงทุนในต่างประเทศ
- การพัฒนาการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
ของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
- กรุงเทพฯ : ห้ามเข้า
- การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทย
- ที่มาที่ไปของกฎหมายพยานหลักฐานจากธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
- สวัสดิการอัตราทด : พุทธปฏิบัติที่ยั่งยืน
- การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคการคิดนอกกรอบ
- วิธีออกแบบระบบป้องกันความร้อนตามหลักธรรมชาติ
- ผลกระทบของค่าพารามิเตอร์กราฟฟิคที่มีต่อสมรรถนะ
ของการจัดลำดับคิว แบบเอ็มบีพีเอส ในกระบวนการแอนดไโอเวอร์
- เคล็ดลับการทำวิจัยสำหรับนักวิจัยหน้าใหม่
- การใช้ "Tagmemics" ช่วยในการเขียนรูปประโยคภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น
- ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ต้นศรีสกุล
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศสุตา รัชภาวิศิษฐกุล
- ดร.ระหัตถ์ ไรจนประดิษฐ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวรส ไญ่สว่าง และ
วราวุฒิ ลือบุญธวัชชัย
- จิรวุฒิ ลิปิพันธ์
- สุทธิพงศ์ ปานเพชร
- ดร.ฤทธิไกร ตูลวรอนะ
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ติกะ บุนนาค
- กิตติศักดิ์ ล้าดี
- รองศาสตราจารย์ ดร.ประติษฐ์ ขาสมบัติ
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมล พินิจอักษร

สุ ท ริ ป ริ ท ์ ๗

ปีที่ 18 ฉบับที่ 55 พฤษภาคม- สิงหาคม 2547 ISSN 0857 - 2670 ราคา 40 บาท

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยสุรกิจบัณฑิตย
110/1-4 ถนนประชาชื่น แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ 10210
โทร. 02-954-7300
(อัตโนมัติ 30 เลขหมาย) ต่อ 323
โทรสาร 02-9547910

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการใน
ศาสตร์สาขาต่าง ๆ
2. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในรูปแบบของ
วารสารวิชาการ
3. เพื่อส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น เสนอผลการ
ค้นคว้าและวิจัย
4. เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ และนักวิชาการได้
เผยแพร่ผลงาน
5. เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณทางด้านวิชาการของ
มหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง

คณะที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.บุญเสริม วิสกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.วรารักษ์ สามโกเศศ
ดร. เลิศลักษณ์ ส.บุรุษพัฒน์
อาจารย์สมศรี ลัทธิพัฒน์
ม.ร.ว. รมนีย์จักร แก้วกิริยา
คณบดีทุกคณะ

บรรณาธิการ : ผู้พิมพ์และโฆษณา

รองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย พิศาลบุตร

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกตุสุดา รัชฎาวิชิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ติกะ บุณนาค
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บงการ หอมบาน
อาจารย์ ดร.เขาวลัษณ์ ราชแพทยาคม
อาจารย์ ดร.อดิสร่า พงศ์ยี่หล้า
อาจารย์ชมชื่น มัณยารมย์
อาจารย์ณกุล กนอมพงษ์ชาติ
อาจารย์ณัฐสิทธิ์ พุฒิสารทภาคย์
อาจารย์ปรียากรณ์ เผือกพ่อง
นางสาวสมศิริ ชีระภาพ

ออกแบบรูปเล่ม-จัดหน้า

นางสาววิมลรัตน์ ทองปลาต
นางสาวปัทมาภรณ์ เล็งแก้ว

กำหนดออก

ราย 4 เดือน

จัดจำหน่าย

ศูนย์หนังสือ มหาวิทยาลัยสุรกิจบัณฑิตย
โทร. 02-954-7300 ต่อ 125

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุรกิจบัณฑิตย
โทร. 02-954-7300 ต่อ 540

สารบัญ

C O N T E N T S

1. ยุทธศาสตร์สร้างบรรษัทภิบาลไทย
Strategies for Building Good Corporate Governance in Thailand.
ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์
Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak..... 9
2. ยุทธศาสตร์ของไทยกับการลงทุนในต่างประเทศ
Thailand's Strategy and Investment in Foreign Countries
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ตันศรีสกุล
Asst. Prof. Dr. Sittichai Tansisakul..... 19
3. การพัฒนาการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา
ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
Teaching and Learning Development Accomodating English Language Learning Styles of
Undergraduate Students of Dhurakijpundit University.
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศสุดา รัชฎาวิชิตกุล
Asst. Prof. Dr. Kedsuda Ratchadawisitkul..... 28
4. กรุงเทพฯ : ห้ามเข้า
Bangkok : No Entry
ดร.ระหัตถ์ โรจนประดิษฐ์ Dr. Rahuth Rodjanapradeid..... 38

ลงทะเบียน 14 ก.ค. 2547

ออกบริการ 11.6 ก.ค. 2547

สารบัญ

C O N T E N T S

5. การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทย
Survey of Thai People's Behaviour of Local Tourism.
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวรส ไญ่สว่าง และ วราวุฒิ ลือบุญธวัชชัย
Asst. Prof. Saowaros Yaisawarnng and Voravoot Lueboonthavatchai..... 45
6. ที่มาที่ไปของกฎหมายพยานหลักฐานจากธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
Reminiscing the Origin of Thai E-Commerce Law.
จิรวุฒิ ลิปิพันธ์ Jirawut Lipipun..... 53
7. สวัสดิการอัตตสรณ์ : พุทธปฏิบัติที่ยั่งยืน
The Self-Sufficient Welfare : Sustainable Buddhist Practice
สุทธิพงศ์ ปานเพชร Sutthipong Parnpechra..... 66
8. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคการคิดนอกกรอบ
The Development of Creative Thinking with Lateral Thinking Technique.
ดร.ฤทธิไกร ตูลวรรณะ Dr. Rittigrai Tullawantana..... 75
9. วิธีออกแบบระบบป้องกันความร้อนตามหลักธรรมชาติ
Design of Heat Protection by Natural Method (DHPN – Method)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ติกะ บุนนาค Asst. Prof. Dr. Tika Bunnag..... 81

สารบัญ

C O N T E N T S

10. ผลกระทบของค่าพารามิเตอร์กราฟฟิคที่มีต่อสมรรถนะของการจัดลำดับคิว แบบเอ็มบีพีเอส
ในกระบวนการแฮนด์โอเวอร์
The Effect of Traffic Parameters on the Performance of MBPS
Queuing Scheme in Handover Process
กิตติศักดิ์ ลำดี Kittisak Lumdee..... 88
11. เคล็ดลับการทำวิจัยสำหรับนักวิจัยหน้าใหม่
Research Tips for Inexperieced Researchers
รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ ชาสมบัติ
Assoc. Prof. Dr. Pradit Charsombut..... 98
12. การใช้ “Tagmemics” ช่วยในการเขียนรูปประโยคภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น
“How Tagmemics Can Help the EFL User to Write Better English Constructions”
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ พินิจอักษร
Asst. Prof. Dr. Vinit Phinit-Akson..... 106

ส า ร ะ สั ง เ ป บ บ ก ว า ม

1. ยุทธศาสตร์สร้างบริษัทภิบาลไทย / ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

หลังการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชีย ภายใต้ความเชื่อที่ว่าถ้าบริษัทบริหารงานด้วยหลักบริษัทภิบาลวิกฤตเศรษฐกิจคงจะไม่เกิดขึ้น ส่งผลให้กองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลกเข้ามาผลักดันให้รัฐบาลแต่ละประเทศออกกฎระเบียบให้แต่ละบริษัทต้องบริหารงานด้วยหลักบริษัทภิบาล โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนและสถาบันการเงินต่างๆ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับกระแสการผลักดันนี้ อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าของบริษัทภิบาลในไทยยังไม่ค่อยดีนักเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเดียวกัน จากการจัดอันดับของ IMD ทั้งหมด 49 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 32 ต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ในเกือบทุกด้าน ยกเว้นอินโดนีเซีย บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์ในการสร้างบริษัทภิบาลเพื่อใช้ในการปรับปรุงมาตรฐานบริษัทภิบาล

2. ยุทธศาสตร์ของไทยกับการลงทุนในต่างประเทศ / ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ดันศรีสกุล

กรรมการส่งเสริมการลงทุนมีหน้าที่ที่จะให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกแก่นักธุรกิจไทยที่จะไปลงทุนในต่างประเทศในอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน และประเทศในซีกโลกอื่นๆ เช่นประเทศสหรัฐอเมริกา และโดยเฉพาะจีนที่มีคนไทยไปลงทุนกัน 3,181 โครงการมีมูลค่ากว่า 5,710 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่การลงทุนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น อะไรคืออุปสรรคที่เป็นขวากหนามกั้นระหว่างการค้าตลิ่งใจที่จะลงทุนในประเทศต่างๆ และไทยจะมีศักยภาพในการสำรวจรู้ทางในการดำเนินธุรกิจประเภทใด

3. การพัฒนาการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ / ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศสุดา รัชฎาวิชิตกุล

ความเชื่อที่ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีรูปแบบการเรียนที่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาได้ นำไปสู่การวิจัยซึ่งเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ และผลการวิจัยนี้เป็นการยืนยันว่า รูปแบบการเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ แรงจูงใจ และองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน

สารสังเขปกความ

4. กรุงเทพฯ : ห้ามเข้า / ดร.ระหัตร์ โจนประดิษฐ์

ปัญหาทางด้านกายภาพของกรุงเทพมหานครจะบรรเทาลงได้ ถ้ามีการปรับปรุงผังเมืองใหม่

5. การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของชาวไทย /

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวรส ไญ่สว่าง และ วราวุฒิ ลือบุญวัชชัย

ศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามลักษณะการเดินทาง พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ระยะเวลาในการเดินทาง ประเภทของสถานพักผ่อน จำนวนวันพัก ความถี่ในการเดินทาง จำนวนผู้ร่วมเดินทาง กิจกรรมที่ทำระหว่างเดินทาง ปริมาณและมูลค่าของที่ระลึกที่ซื้อ แผนการใช้จ่ายเงินเพื่อการท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวกับลักษณะของนักท่องเที่ยว การวางแผนการเดินทางท่องเที่ยว จำแนกตามแหล่งสำคัญที่จะเดินทางไปท่องเที่ยว และเพื่อประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรชาวไทย และค่าใช้จ่ายในการที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศ

6. ที่มาที่ไปของกฎหมายพยานหลักฐานจากธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ / จิรวุฒิ ลิปิพันธ์

บทความนี้มีความมุ่งหมายที่จะวิจารณ์ย้อนหลังไปถึงที่มาที่ไปของกฎหมาย ว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย เพื่อเป็นการนำเสนอถึงความยุ่งยาก ความที่เข้าใจไม่ตรงกัน รวมถึงความขัดแย้งกันแห่งกฎหมายที่ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถรับนวัตกรรมของกฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศได้หมด

7. สวัสดิการอุดหนุน : พุทธปฏิบัติที่ยั่งยืน / สุทธิพงษ์ ปานเพชร

เป็นเรื่องเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองโดยอิงหลักการทางพระพุทธศาสนาอันเป็นบ่อเกิดวัฒนธรรมไทย ที่เกิดจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ในวิถีชีวิตของคนในสังคม ทำให้สังคมไทยรอดพ้นจากปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม สวัสดิการพึ่งพาตัวเองซึ่งเป็นการพัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจไปพร้อมๆ กัน การนำเสนอครั้งนี้มุ่งเน้นสวัสดิการเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธวัฒนธรรม สังคมเชิงพุทธ และการพัฒนาตนเองอย่างมีระเบียบแบบแผนได้อย่างกลมกลืนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับสภาพการณ์ปัจจุบัน

ส า ร ะ สั ง เ ข พ บ ุ ก ค ว า ม

8. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคการคิดนอกกรอบ / ดร.ฤทธิไกร ตูลวรรณะ

การจัดการการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ จำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการคิด การเรียนรู้ และการริเริ่มสร้างสรรค์ หรือการคิดแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง การพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ผู้สอนต้องมีความเชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์สามารถที่จะฝึกและพัฒนาขึ้นได้เหมือนกับทักษะความสามารถอื่นๆ มีเทคนิควิธีการที่สามารถทำได้หลายวิธี ในที่นี้ขอเสนอเทคนิคการคิดนอกกรอบ (Lateral Thinking) เพื่อให้หลุดไปจากโซ่ตรวนใจ

9. วิธีออกแบบระบบป้องกันความร้อนตามหลักธรรมชาติ / ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ติกะ บุนนาค

การประยุกต์ในการออกแบบบ้านหรืออาคารให้ผู้อยู่อาศัยมีความสุขสบายและประหยัดพลังงานด้วยในขณะเดียวกัน

10. ผลกระทบของค่าพารามิเตอร์กราฟฟิที่มีต่อสมรรถนะของการจัดลำดับคิวแบบเอ็มบีพีเอส ในกระบวนการแชนด์โอเวอร์ / กิตติศักดิ์ ลำดี

การจัดลำดับคิวแบบเรียงลำดับตามความแรงของสัญญาณหรือแบบเอ็มบีพีเอส ขึ้นอยู่กับความแรงสัญญาณที่รับได้ บทความฉบับนี้ทำการสร้างแบบจำลองการจัดลำดับคิวแบบเอ็มบีพีเอส ในกระบวนการแชนด์โอเวอร์ และทำการปรับค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ซึ่งผลต่อสมรรถนะของระบบ จากนั้นจึงนำผลการทดลองมาวิเคราะห์

11. เคล็ดลับการทำวิจัยสำหรับนักวิจัยหน้าใหม่ / รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ ขาสมบัติ

การตั้งโจทย์งานวิจัยเป็นกิจกรรมที่สำคัญในกระบวนการวิจัย นักวิจัยหน้าใหม่มักจะละเลยความสำคัญเรื่องนี้ การตั้งโจทย์การวิจัยที่ชัดเจนและเหมาะสมจะช่วยให้ในการกำหนดวัตถุประสงค์และข้อสมมติฐาน ช่วยกำหนดแนวทางในการวิจัย ช่วยในการวางแผนการดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูลที่สำคัญช่วยให้ นักวิจัยรู้ว่า หัวข้อเรื่องที่ตนจะทำการศึกษานั้น จะทำได้หรือไม่ได้

12. “How Tagmemics Can Help the EFL User to Write Better English Constructions” /

Asst. Prof. Dr. Vinit Phinit-Akson

เนื้อหาจะเป็นเรื่อง การใช้ “tagmemics” ช่วยในการเขียนรูปประโยคภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น

บรรณาธิการกลอง

วารสารสุทธิปริทัศน์ ฉบับที่ 55 เป็นฉบับเริ่มต้นของปีการศึกษา 2547 (พฤษภาคม-สิงหาคม) และยังอยู่ในช่วงเฉลิมฉลองครบรอบ 36 ปี ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ซึ่งมีการจัดกิจกรรมรวมทั้งการจัดสัมมนาวิชาการในศาสตร์สาขาต่างๆ เป็นระยะๆ ต่อเนื่องกันมาตลอดปี 2546-2547

วารสารฯ ฉบับนี้กองบรรณาธิการฯ ได้รับเกียรติจากนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ส่งบทความวิชาการที่มีคุณค่าน่าอ่านมาร่วมด้วยหลายท่าน อาทิเช่น บทความเรื่อง “ยุทธศาสตร์สร้างบริษัทภิบาลไทย” โดยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ บทความเรื่อง “กรุงเทพฯ ห้ามเข้า” โดย ดร.ระหัตถ์ โจนประดิษฐ์ พร้อมด้วยบทความเรื่อง “การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทย โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวรส ใหญ่สว่าง และ นายวรฤดี ลีบุญญวัชชัย กระผมในฐานะบรรณาธิการวารสารฯ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

บรรณาธิการ

ยุทธศาสตร์สร้างบรรษัทภิบาลไทย

*ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

เมื่อกล่าวถึงคำว่า บรรษัทภิบาล (Corporate Governance) หลายคนอาจไม่คุ้นเคยเท่ากับคำว่า การปกครองที่ดี (Good Governance) อันที่จริง ความหมายของบรรษัทภิบาลคือ การปรับกระบวนการและโครงสร้างที่ใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจ และกิจกรรมต่างๆ ในบริษัทให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การ คือการเพิ่มคุณค่าแก่ผู้ถือหุ้นสูงสุด กระบวนการและโครงสร้างดังกล่าวต้องสร้างดุลยภาพแห่งอำนาจเพื่อให้เกิดกลไกของพันธะ ความรับผิดชอบที่แท้จริง และความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ระหว่างกลุ่มบุคคล 4 กลุ่มใหญ่ คือ ผู้ถือหุ้น คณะกรรมการบริษัท ฝ่ายจัดการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย อาทิ พนักงาน ลูกค้า คู่ค้า ชุมชน แนวความคิดดังกล่าวเกิดขึ้นมานานแล้ว แต่เพิ่งได้รับการผลักดันอย่างจริงจังหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชีย ภายใต้ความเชื่อที่ว่าถ้าบริษัทบริหารงานด้วยหลักบรรษัทภิบาลวิกฤตเศรษฐกิจคงจะไม่เกิดขึ้น ส่งผลให้กองทุนการเงินระหว่าง

ประเทศและธนาคารโลกเข้ามาผลักดันให้รัฐบาลแต่ละประเทศออกกฎระเบียบให้แต่ละบริษัทต้องบริหารงานด้วยหลักบรรษัทภิบาล โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนและสถาบันการเงินต่างๆ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับกระแสการผลักดันนี้อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าของบรรษัทภิบาลในไทยยังไม่ค่อยดีนักเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเดียวกัน จากการจัดอันดับของ IMD¹ ทั้งหมด 49 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 32 ต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ในเกือบทุกด้าน ยกเว้นอินโดนีเซีย บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์ในการสร้างบรรษัทภิบาลเพื่อใช้ในการปรับปรุงมาตรฐานบรรษัทภิบาล โดยประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนแรกกล่าวถึง ลักษณะของบรรษัทภิบาล ส่วนที่ 2 สถานะบรรษัทภิบาลไทย และส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์ในการสร้างบรรษัทภิบาลไทย ดังนี้

*รองประธานคณะกรรมการเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

: Ph.D. (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมอนแนช ออสเตรเลีย

¹ IMD, World Competitiveness Yearbook 2002.

ส่วนที่ 1 ลักษณะของบรรษัทภิบาล

1. การมีส่วนร่วมของผู้เป็นเจ้าของ

การปกครองที่ดีควรต้องคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เป็นเจ้าของเป็นสำคัญ หากเป็นการปกครองระดับชาติแล้ว ผู้เป็นเจ้าของคือประชาชนทุกคนในประเทศ หากเป็นหน่วยธุรกิจเอกชนแล้วผู้เป็นเจ้าของคือผู้ถือหุ้นแต่ละคน ฉะนั้นผู้เป็นเจ้าของย่อมสมควรได้รับสิทธิอันชอบธรรมในการเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม อาทิ ในการนำเสนอความคิดเห็น ในการร่วมตัดสินใจกำหนดทิศทางการทำงาน แม้กระทั่งการมีส่วนร่วมในการดำเนินการบางเรื่อง การปกครองที่พยายามแยกเจ้าของออกจากผู้มีสิทธิตัดสินใจหรือมีส่วนดำเนินการซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นตัวผู้ถือหุ้นจึงไม่ควรปล่อยให้ฝ่ายบริหารหรือคณะกรรมการบริษัทดำเนินการอย่างเป็นอิสระ โดยที่ตนเองไม่พยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระบวนการการทำงานเลย เพราะจะยิ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ฝ่ายบริหารเหล่านี้กระทำการทุจริตฉ้อฉลได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งหากเกิดความเสียหายกับบริษัทแล้ว ผู้ถือหุ้นจะกลายเป็นบุคคลแรกๆ ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ขณะเดียวกัน ฝ่ายบริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานขององค์กรมากขึ้น หาช่องทางที่ผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียได้รับทราบสถานการณ์ สภาพปัญหาต่างๆ และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ นอกจากนี้ยังช่วยลดปัญหาความขัดแย้งอันเกิดจากความไม่เข้าใจเพราะมีข้อมูลไม่ตรงกัน และยังช่วยสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นกับผู้ถือหุ้นเหล่านี้ด้วย

2. ความโปร่งใส

ความโปร่งใสเป็นสภาพที่กระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกาต่างๆ มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา ผู้ที่เป็นเจ้าของหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลต่างๆ ได้อย่างเสรี ความโปร่งใสนี้เกิดขึ้นจากการที่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ สามารถถ่ายทอดอย่างเป็นอิสระ ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการสามารถจะตรวจสอบและติดตามผลการทำงานได้ โดยในระดับองค์กร หมายถึง การที่ผู้ถือหุ้นสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในบริษัทที่ตนเองเป็นเจ้าของหุ้นอยู่ได้ หากบริษัทใดมีพฤติกรรมการทำงานที่ปิดบังไม่ยอมให้ข้อมูลข่าวสารกับผู้ถือหุ้นย่อมส่งผลให้เกิดการขาดความเชื่อมั่นได้

3. การมีพันธะความรับผิดชอบ

พันธะความรับผิดชอบนี้เป็นความรับผิดชอบต่อที่มีต่อกันระหว่างบุคคล 4 กลุ่ม คือ ผู้มีฐานะเป็นเจ้าของคือผู้ถือหุ้นในองค์กรธุรกิจ ผู้บริหารคือฝ่ายบริหารในบริษัทธุรกิจ ผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบควบคุมคือคณะกรรมการบริษัทในองค์กรธุรกิจ ฝ่ายตรวจสอบภายในขององค์กร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งขึ้นกับว่าจะพิจารณาหน่วยงานประเภทใด อาทิ พนักงานของบริษัท ลูกค้า คู่แข่งขันในธุรกิจเดียวกัน ชุมชนที่หน่วยงานนั้นตั้งอยู่ โดยบุคคลทั้ง 4 กลุ่มต่างต้องมีพันธะรับผิดชอบต่อกันในสิ่งที่ตนเองกระทำต่อกลุ่มอื่นๆ หรือกระทำต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานนั้น เช่น ผู้บริหารโรงงานย่อมมีพันธะรับผิดชอบต่อชุมชนที่หน่วยงานนั้นตั้งอยู่ หากการดำเนินกิจกรรมของโรงงานก่อให้เกิดมลพิษหรือผลเสียกับชุมชน คณะกรรมการบริษัทย่อมต้องรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น หากบริษัทมีปัญหา

อันเนื่องจากการที่คณะกรรมการไม่ตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารอย่างดี เป็นต้น พันธะความรับผิดชอบนี้ยังรวมถึงการที่กระบวนการดำเนินงานหรือผู้ที่ตัดสินใจนั้นต้องพร้อมจะถูกตรวจสอบและถูกวัดผลการดำเนินงานได้ ทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ และประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรสาธารณะ การมีอิสระในการเข้าถึงข้อมูล ความสามารถในการรวมตัวของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้ การมีหลักนิติธรรมยังเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่สนับสนุนให้เกิดพันธะความรับผิดชอบได้ ภาคธุรกิจต้องรับผิดชอบต่อสังคมในด้านความปลอดภัยและคุณภาพของธุรกิจที่ดำเนินการ

4. การยึดถือกฎระเบียบที่ยุติธรรม

หมายถึงการปกครองที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎระเบียบที่ได้มีการตกลงร่วมกันและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มคนที่ถูกบังคับใช้กฎหมายหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง กฎระเบียบเหล่านี้เป็นเสมือนกติการ่วมที่สมาชิกทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติร่วมกัน ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ต่างๆ ต้องถูกระบุไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ไม่มีข้ออ้างของการใช้อำนาจที่มีอยู่ตามอำเภอใจ โดยปราศจากกรอบควบคุม เป็นการปกครองตามหลักเกณฑ์ของกฎระเบียบที่วางไว้ มิใช่ขึ้นกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยในระดับองค์กรหมายถึงการที่บริษัทมีระเบียบที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหาร คณะกรรมการบริษัท ผู้ถือหุ้นไว้อย่างชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารตามอำเภอใจ กฎระเบียบเหล่านี้ต้องพยายามครอบคลุมขอบเขตอำนาจหน้าที่หลักๆ ของแต่ละบุคคลและมาตรฐานการทำงานขององค์กรไว้อย่างครบถ้วนและชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา

การอ้างว่า "ไม่ผิดเพราะไม่มีการบัญญัติไว้" และหลีกเลี่ยงปัญหาการตีความกฎระเบียบอย่างมีอคติด้วย

5. ความเสมอภาค

ความเสมอภาคในที่นี้หมายถึง การที่สมาชิกในองค์กร พนักงานทุกคน ได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันจากฝ่ายบริหาร ไม่ขึ้นกับความแตกต่างในถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม ฯลฯ ผู้ถือหุ้นทุกคนควรมีสิทธิและโอกาสมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาคในด้านต่างๆ อย่างครบถ้วน อาทิ ความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็น ความเสมอภาคในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นในการเกิดบรรษัทภิบาลในระดับองค์กร

6. การยึดถือฉันทานุมัติร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในบรรษัทภิบาลนั้น การตัดสินใจดำเนินนโยบายใดๆ จะมีลักษณะของการประนีประนอมและประสานความต้องการหรือผลประโยชน์ของกลุ่มคนที่แตกต่างหลากหลายให้เกิดเป็นความเห็นร่วมกันบนพื้นฐานของสิ่งที่ประนีประนอมสูงสุดแก่ส่วนรวม การดำเนินการใดๆ ที่ขาดการสร้างฉันทานุมัติร่วมของส่วนรวมหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จะนำมาซึ่งปัญหาความขัดแย้ง และการไม่ได้รับความร่วมมือในที่สุด ฉะนั้นฝ่ายบริหารควรเปิดให้มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นจากพนักงาน ผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม อาทิ การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง

สร้างองค์กร การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบภายในองค์กร การดำเนินการโดยยึดฉันทามติหรือมติของเสียงส่วนใหญ่ สิ่งเหล่านี้จะช่วยลดปัญหาการต่อต้านลงไปได้มากที่สุดทีเดียว รวมทั้งยังช่วยสร้างความร่วมมือให้เพิ่มมากขึ้นด้วย

7. การมีระบบตรวจสอบและถ่วงดุล

โครงสร้างองค์กรที่มีบรรษัทภิบาลเป็นกลไกตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้มีอำนาจ เพื่อให้ผู้มีอำนาจใช้อำนาจอย่างถูกต้องและเที่ยงธรรม ทั้งนี้ ต้องระมัดระวังมิให้มีการให้อำนาจแก่บุคคลใดหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียว เพราะจะเป็นการเปิดโอกาสให้ใช้อำนาจในการฉ้อฉลได้ การขาดกลไกตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจเท่ากับเป็นการเปิดช่องให้ผู้มีอำนาจนั้นใช้อำนาจไปในทางมิชอบได้ง่ายขึ้น ฉะนั้นองค์กรธุรกิจเอกชน จึงต้องสร้างระบบการทำงานแบบที่ไม่ได้มอบอำนาจให้แก่ฝ่ายบริหารในการตัดสินใจเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งเรื่องใดอย่างเบ็ดเสร็จ โดยที่ควรมีกฎเกณฑ์ฝ่ายบริหารต้องนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการบริษัทหรือให้ผู้ถือหุ้นพิจารณาได้ หรืออาจมีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง หรือมีการแยกอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายควบคุมอย่างเด็ดขาด

8. การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การมีองค์ประกอบต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นอย่างครบถ้วน ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดบรรษัทภิบาลได้หากการทำงานนั้นเป็นไปอย่างขาดประสิทธิภาพประสิทธิผล ทั้งนี้ ประสิทธิภาพเป็นระดับ

ความสามารถในการบรรลุเป้าหมายการทำงานที่ตั้งไว้ ส่วนประสิทธิภาพเป็นระดับความสามารถในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุด หรือใช้ทรัพยากรน้อยที่สุดเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ คงไม่มีประโยชน์ถ้ามีความโปร่งใส มีพันธะความรับผิดชอบ มีกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลการทำงาน เกิดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ฯลฯ แต่ปรากฏว่าระบบการทำงานนั้นไม่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงานได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องคัดสรรทุกประเภทที่เข้าลักษณะของบรรษัทภิบาล ต้องมีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงซึ่งช่วยให้บรรลุประสิทธิผลด้วย กระบวนการทำงานต้องมีประสิทธิภาพ โดยลดความซ้ำซ้อนของการทำงาน จัดกระบวนการทำงานให้ขั้นตอนการทำงานน้อยที่สุด ให้เหลือเท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดยที่การตัดสินใจกระจายทรัพยากรต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าของการลงทุนด้วย กระบวนการทำงานที่ได้ผลผลิตมาก ใช้เวลาน้อย ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า จะช่วยให้หน่วยธุรกิจสามารถแข่งขันกับคู่แข่งอื่นต่าง ๆ ได้

9. วิสัยทัศน์

ในความเห็นของผู้เขียน วิสัยทัศน์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของบรรษัทภิบาล แต่มักไม่ค่อยถูกเอ่ยถึงมากเท่าไรนัก วิสัยทัศน์ในความหมายของผู้เขียนคือ “ภาพ” แห่งอนาคต ที่สมาชิกทุกคนปรารถนาจะไปถึง “ภาพ” ที่เป็นเสมือนหลักชัยที่ยิ่งใหญ่ตระการตา จนสร้างแรงบันดาลใจให้สมาชิกขับเคลื่อนองค์กรไปข้างหน้า “ภาพ” ที่สะท้อนความคิดเชิงรุกที่ท้าทาย จนทำให้กลุ่มองข้ามอุปสรรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน “ภาพ” ที่กระตุ้นเร้าใจให้พนักงานบริษัทร่วมลงแรงกระทำการจนถึงซึ่งความสำเร็จ

คงเป็นเรื่องแปลกถ้าเราออกเดินทางโดยไม่รู้ว่าจะจุดหมายปลายทางคือที่ใด เช่นเดียวกับการบริหารบริษัท ที่แม้ว่าจะมีกลไกการบริหารที่ดีเยี่ยม สามารถสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างกว้างขวาง เป็นระบบบริหารที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอนการทำงาน แต่ปรากฏว่าสมาชิก พนักงาน และผู้บริหารในองค์กรกลับไม่ทราบว่ากลไกการบริหารที่ดีเยี่ยมเหล่านั้นจะขับเคลื่อนนำพาบริษัทไปถึงที่จุดใด อันเนื่องมาจากหน่วยงานนั้นขาด “วิสัยทัศน์” หรือมีวิสัยทัศน์ที่ไม่ชัดเจน การทำให้บริษัทเคลื่อนไปข้างหน้าหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีการวางแผนนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนด “จุดหมาย” หรือวิสัยทัศน์บริษัทให้ชัดเจน เพียงพอที่สมาชิกทุกคนในบริษัทจะสามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจนว่าตนเองต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร เพื่อพาองค์กรไปสู่จุดหมาย โดยวิสัยทัศน์นี้ต้องเป็น “วิสัยทัศน์ร่วม” ที่เริ่มจากการเปิดโอกาสให้ทั้งผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น และพนักงานในบริษัททั้งหมด เข้ามามีส่วนแสวงหาจุดร่วมของภาพวิสัยทัศน์ระยะยาว เป็นภาพวิสัยทัศน์ที่เกิดจากความเห็นพ้องต้องกัน หรือมีฉันทานุมัติร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในบริษัท “วิสัยทัศน์ร่วม” เป็นเสมือนข้อตกลงบนพื้นฐานของเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดจุดร่วมของการประสานความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายในบริษัทและระหว่างบริษัทกับผู้ถือหุ้น “วิสัยทัศน์ร่วม” จะเป็นเสมือนมาตรฐานที่ผู้ถือหุ้นใช้เป็นเกณฑ์ตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารบริษัทว่าผู้บริหารได้ดำเนินการตามวิสัยทัศน์หรือไม่ “วิสัยทัศน์ร่วม” จะช่วยกระตุ้นให้พนักงานร่วมแรงร่วมใจ

ลงมือกระทำการตามภาพรูปธรรมระยะสั้นในลักษณะของแผนปฏิบัติการเพื่อให้วิสัยทัศน์สำเร็จ ผู้เขียนเห็นว่าเราจะไม่สามารถสร้างการปกครองที่ดีที่สมบูรณ์ได้หากปราศจากองค์ประกอบของ “วิสัยทัศน์ร่วม” ที่เป็นเสมือนดุมล้อตรงกลางคอยยึดโยงองค์ประกอบอื่นๆ ที่เป็นเสมือนซี่ล้อให้เคลื่อนตัวไปด้วยกันอย่างสมดุล เพราะหากปราศจากดุมล้อที่มั่นคง วงล้อคงหมุนไปคนละทิศทางและไม่สามารถนำพาบริษัทไปถึงความสำเร็จได้อย่างแน่นอน

ส่วนที่ 2 สถานะบริษัทภิบาลไทย

1. ความก้าวหน้าในการสร้างบริษัทภิบาลไทย

1.1 สังคมเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของบริษัทภิบาลมากขึ้น

หลังจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ก่อให้เกิดแรงผลักดันจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลกในการกำหนดวาระการบริหารจัดการที่ดีในประเทศที่อยู่ในฐานะที่เป็นลูกหนี้รวมทั้งประเทศไทย ปัญหาการปรับแต่งบัญชีของเอนรอน และเวิลด์คอม ตามด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ และการเปิดเสรีทางการค้า สถานการณ์เหล่านี้มีส่วนทำให้กระแสบริษัทภิบาลได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของบริษัทภิบาลมากขึ้น อาทิ การออก พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การดำเนินการแก้ไขกฎหมายบริษัทมหาชน, กฎหมายหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ การตั้งคณะกรรมการดำเนินการสร้างบริษัทภิบาลเพื่อรับนโยบายของภาครัฐ ไปดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อไป

1.2 ภาคการเงินเป็นธุรกิจที่มีการปฏิรูป ในภาคปฏิบัติมากที่สุด

สืบเนื่องจากการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้เสีย หนี้ต่างประเทศ ความตกต่ำของมูลค่าสินทรัพย์ตามมา ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินการที่ผิดพลาดของธุรกิจการเงิน อาทิ การปล่อยสินเชื่อให้พวกพ้อง การกู้เงินระยะสั้นมาปล่อยกู้ระยะยาว (Mismatch) และภาพพจน์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับการทุจริตของผู้บริหารสถาบันการเงิน นโยบายในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาลจึงให้ความสำคัญในการปฏิรูปภาคการเงินเป็นหลัก เห็นได้จากการสั่งปิดบริษัทเงินทุนที่มีปัญหา 56 แห่งในปี 2540 การแก้ไขกฎหมายให้ต่างชาติเข้ามาเพิ่มทุนในธุรกิจการเงินได้มากกว่าร้อยละ 50 การตั้งมาตรฐานสากลในการสำรองเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง การเข้าแทรกแซงธุรกิจการเงินของภาครัฐ การปรับปรุงแนวทางปฏิบัติในเรื่องโครงสร้างคณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์ ฯลฯ

1.3 การผลักดันให้เกิดการปฏิรูปบรรษัทภิบาลในบริษัทขนาดใหญ่และบริษัทจดทะเบียน

ความพยายามของรัฐในการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปบรรษัทภิบาลในภาคปฏิบัติ เกิดขึ้นกับบริษัทขนาดใหญ่และบริษัทจดทะเบียนก่อน บริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่และบริษัทจดทะเบียนจำเป็นต้องมีการระดมทุนจากตลาดหุ้นและนักลงทุนต่างประเทศ ซึ่ง

เหตุผลการระดมทุนเป็นแรงจูงใจให้บริษัทขนาดใหญ่และบริษัทจดทะเบียนสร้างบรรษัทภิบาลขึ้นเพื่อสร้างความเชื่อมั่น ประกันความเสี่ยงให้กับนักลงทุน และเป็นหลักประกันเบื้องต้นสำหรับผู้ถือหุ้น รายย่อยว่าเมื่อเข้ามาลงทุนกับบริษัทจะได้รับการดูแลผลประโยชน์อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม และในอีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้บริษัทขนาดใหญ่และบริษัทจดทะเบียน คือการบริหารงาน ระบบบัญชีที่เป็นระบบ การทำธุรกรรมที่ซับซ้อน ส่งผลให้ต้องมีระบบตรวจสอบภายในที่มีคุณภาพเพื่อป้องกันปัญหาการคอร์รัปชัน ควบคุมการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. สิ่งที่ต้องปรับปรุงบรรษัทภิบาลไทย

2.1 การเพิ่มสิทธิของผู้ถือหุ้นรายย่อย

เพราะปัจจุบันผู้ถือหุ้นรายใหญ่ คือผู้ที่มีอิทธิพล และบทบาทเหนือกว่าผู้ถือหุ้นรายย่อย ทั้งในด้านสิทธิในการออกเสียงและในด้านการบริหารจัดการ ส่งผลให้สิทธิประโยชน์ตกอยู่กับผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นหลัก โดยเฉพาะประเทศไทยที่โครงสร้างในการบริหารเป็นการบริหารงานแบบครอบครัว² ทำให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่มักจะใช้อำนาจในการจัดการทุกอย่างเต็มที่ในทุกเรื่อง โดยที่ผู้ถือหุ้นรายย่อยได้แต่นั่งดูไม่สามารถทำอะไรได้ ซึ่งในหลายครั้งผู้ถือหุ้นรายใหญ่คิดว่าตัวเองเป็นเจ้าของบริษัท ไม่ใช่แค่เป็นเสียงส่วนใหญ่ของผู้ถือหุ้น ทำให้เมื่อ

²Kongchan A., Corporate Governance in Asia, *Volatility and Contagion in a Financially Integrated World : Lessons from East Asia's Recent Experience*

บริหารงานหรือตัดสินใจมักจะต้องคิดถึงประโยชน์ของตนเองก่อนเสมอ โดยลืมนึกถึงผู้ถือหุ้นรายย่อย บางครั้งส่งผลให้ผู้ถือหุ้นรายย่อยต้องเสียหายจากการตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียวของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ด้วย

ซึ่งในความจริงควรยึดหลัก “All shares are created equal” หมายถึงว่า หุ้นแต่ละหุ้นมีหนึ่งเสียง เหมือนระบบประชาธิปไตย ที่ประชาชนแต่ละคนมีหนึ่งเสียง เพื่อเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่มีประชาชนคนไหนมีเสียงมากกว่าหนึ่งเสียงในการลงคะแนนเลือกตั้ง และสิทธิของผู้ถือหุ้นที่สามารถแสดงออกได้อย่างแน่นอนที่สุดคือ ในวันประชุมผู้ถือหุ้น

2.2 การสร้างแรงผลักดันในการสร้างบริษัทภิบาลผ่านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การผลักดันบริษัทภิบาลโดยส่วนมากเป็นการผลักดันจากภาครัฐผ่านการออกกฎหมายให้ยึดถือปฏิบัติ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ลงทุน เช่น การป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ ความปลอดภัยในทรัพย์สินของลูกค้า การเปิดเผยข้อมูล และความมั่นคงของระบบส่งมอบหลักทรัพย์และชำระราคา เป็นต้น สำหรับการออก และบังคับใช้กฎหมายในการกำกับดูแลธุรกิจ ในปัจจุบัน มีความครอบคลุม ในทุกระบบการปฏิบัติงาน และมีความเข้มงวด ในการตรวจสอบ และติดตามอย่างใกล้ชิด จากการวิเคราะห์ปัญหา และสถานการณ์ของธุรกิจในปัจจุบัน พบว่า ที่ผ่านมากการกำกับดูแลกิจการ เกิดจากแรงผลักดัน จากกฎหมายของทางการเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่แรงผลักดันด้านอื่น คือ แรงผลักดันจากผู้เกี่ยวข้อง ในตลาดทุนและความตั้งใจจากภาคเอกชน ยังมีบทบาทที่ยังไม่ชัดเจนนัก

ซึ่งถ้าทำให้แรงผลักดันทั้งสองด้านนี้มีความชัดเจนแล้ว จะช่วยลดบทบาทของทางการในการออกกฎหมายต่างๆ ลง และเป็นการส่งเสริมให้เกิดการกำกับดูแลกิจการ ที่ยั่งยืนเพราะเกิดจากความสมัครใจของผู้ปฏิบัติเอง ดังนั้น การส่งเสริมให้เกิดบริษัทภิบาลจึงต้องอาศัยมาตรการต่างๆ ที่จะทำให้เกิดแรงสนับสนุนและแรงผลักดันจากทั้งสามด้าน คือ รัฐบาล ธุรกิจ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีบทบาทที่เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

2.3 การพัฒนาคุณภาพของข้อมูลที่เปิดเผยให้กับสาธารณะ

การเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องในเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้ทราบเกี่ยวกับเกี่ยวกับประเด็นสำคัญต่างๆ ของบริษัทมีความจำเป็น เพราะการเปิดเผยเป็นช่องทางสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นเจ้าของกิจการที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานของบริษัท สามารถติดตามการดำเนินงานของผู้บริหารได้ ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลในปัจจุบันรัฐได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทอย่างต่อเนื่อง หลังจากการเปิดเผยข้อมูลในหนังสือชี้ชวนเมื่อระดมทุน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ลงทุนมีข้อมูลที่เพียงพอและมีคุณภาพในการตัดสินใจในการลงทุนได้ แต่ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รัฐบาลขาดมาตรการผลักดันให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพต่อผู้ถือหุ้นอย่างจริงจัง เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างนักธุรกิจกับนักการเมืองที่มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้รัฐบาลไม่กล้าใช้มาตรการที่รุนแรง เพราะเกรงว่าการผลักดันอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ส่วนตัว ในขณะเดียวกัน ผู้ถือหุ้นไม่มีอำนาจพอที่จะกดดันให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลได้จริงตามที่

กฎหมายกำหนด ทำให้ผู้ถือหุ้นถูกกีดกันทางข้อมูล ไม่สามารถมีส่วนในการบริหารงาน หรือตัดสินใจได้อย่างถูกต้องผ่านข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โดยเฉพาะธุรกิจที่มีปัญหาจะไม่ยอมเปิดเผยข้อมูล อาทิ สถาบันการเงิน บริษัทอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจที่กู้ยืมเงินจากต่างประเทศจำนวนมากที่อยู่ในภาวะที่ยากลำบาก โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ที่ไม่ต้องการเปิดเผยหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เพราะจะเป็นการลดอำนาจในการต่อรองกับธุรกิจที่ต้องการเข้ามาถือหุ้นของธนาคาร ดังนั้นคุณภาพข้อมูลที่มีการเปิดเผยจึงอยู่ในระดับต่ำ มีการเบี่ยงเบนข้อมูล และมีสองมาตรฐานในการเปิดเผยข้อมูลด้วย

ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์สร้างบริษัทภิบาลไทย

1. ยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อม

ทิศทางบริษัทภิบาลเป็นทิศทางที่สอดคล้องกับทิศทางการเปิดเสรี รวมทั้งสอดคล้องกับกระแสโลกอื่นๆ เช่น กระแสประชาธิปไตย กระแสสิทธิมนุษยชน และกระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งประเทศไทยได้รับผลกระทบจากกระแสโลกที่กำลังจู่โจมเข้ามามากขึ้นเรื่อยๆ เช่นเดียวกันทิศทางของธุรกิจในอนาคตที่จะต้องมีการมีบริษัทภิบาล ทั้งนี้แนวทางดังกล่าวนับเป็นสิ่งที่ดีที่ควรผลักดันให้เกิดขึ้นแต่ธุรกิจบางส่วนไม่มีความพร้อม เนื่องจากการปรับเปลี่ยนอย่างทันทีทันใดอาจทำให้ธุรกิจมีต้นทุนสูงจนแข่งขันไม่ได้ ทำให้ธุรกิจในประเทศมีปฏิกิริยาที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ด้วยเหตุนี้รัฐบาลควรเตรียมความพร้อมธุรกิจให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสร้างความแข็งแกร่งกับธุรกิจในประเทศก่อนที่จะต้องเผชิญการแข่งขันกับ

ธุรกิจต่างประเทศในเวทีโลก โดยการกำหนดแผนในการเตรียมความพร้อมและเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจน การสร้างมาตรฐานขั้นต่ำแล้วค่อยๆ เพิ่มมาตรฐานขึ้น การกำหนดมาตรฐานที่ละมาตรฐาน เพื่อให้ธุรกิจได้รับผลกระทบรุนแรงจนเกินไป

2. ยุทธศาสตร์จัดอันดับความสำคัญ

เนื่องจากธุรกิจแต่ละประเภทมีบทบาทที่ต่างกันในระบบเศรษฐกิจ การจัดอันดับความสำคัญว่าธุรกิจใดควรมีบริษัทภิบาลเป็นอันดับต้น เพื่อสามารถการจัดสรรทรัพยากรในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

- ควรผลักดันบริษัทภิบาลในภาคธุรกิจการเงินก่อน เนื่องจากหากภาคการเงินได้รับการปรับปรุงจะมีผลกระทบกับธุรกิจภาคอื่นๆ ต่อไปอย่างกว้างขวาง

- ควรผลักดันในธุรกิจขนาดใหญ่ก่อน ธุรกิจขนาดเล็ก เนื่องจากธุรกิจขนาดใหญ่มีจำนวนน้อยย่อมง่ายกว่าการผลักดันธุรกิจขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนมาก และจำกัดทางด้านโครงสร้างไม่เอื้อต่อการมีบริษัทภิบาล นอกจากนั้นธุรกิจขนาดใหญ่มีความสัมพันธ์กับธุรกิจขนาดเล็กในฐานะผู้ซื้อวัตถุดิบหรือสินค้าทุนซึ่งมีอำนาจต่อรองมาก ดังนั้นการปรับปรุงการกำกับดูแลองค์กรและการบริหารงานในธุรกิจขนาดใหญ่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมมากกว่าธุรกิจขนาดเล็ก นอกจากนี้ยังเป็นแรงผลักดันให้ธุรกิจขนาดเล็กเกิดการสร้างบริษัทภิบาลด้วย

- การผลักดันธุรกิจที่อยู่ปลายน้ำก่อน ธุรกิจที่อยู่ต้นน้ำ เนื่องจากธุรกิจที่อยู่ปลายน้ำมี

ฐานะเป็นลูกค้าของธุรกิจที่อยู่ต้นน้ำ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของลูกค้าจะส่งผลทำให้ธุรกิจที่เป็น ผู้ผลิต ต้องปรับตัวตามไปด้วย

3. ยุทธศาสตร์ประสานสองทิศทาง

การผลักดันนโยบายของรัฐบาลส่วนมากเป็นทิศทางของการผลักดันจากบนลงล่าง ซึ่งมักจะทำให้การเปลี่ยนแปลงไม่สัมฤทธิ์ผล หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแต่เพียงรูปแบบแต่ไม่มีสาระภายในทำให้ผลที่เกิดขึ้นไม่ยั่งยืน ในทางตรงกันข้ามการผลักดันจากล่างขึ้นบนเป็นทิศทางที่ต้องใช้กำลังมากเนื่องจากมีแรงเสียดทานสูงและขาดช่องทางในการมีส่วนผลักดัน ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่ควรใช้ในการผลักดัน บริษัทภิบาลควรเกิดจากการผลักดันทั้งสองทิศทางคือทั้งจากบนลงล่างและจากล่างขึ้นบนอย่างสอดคล้องกัน การผลักดันจากบนลงล่างหมายถึงการที่รัฐบาลออกกฎหมายที่ชัดเจน ครอบคลุม ทันสมัย แต่มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติ การสร้างมาตรการเพื่ออำนวยความสะดวก สนับสนุน หรือสร้างแรงจูงใจให้มีการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย หรือสร้างบรรยากาศให้มีการแข่งขันเพื่อผลักดันให้ต้องปฏิบัติตาม ส่วนการผลักดันจากล่างขึ้นบน หมายถึงการทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของ บริษัทภิบาล และเริ่มผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ภาครัฐอาจจะต้องเป็นผู้ริเริ่มให้ความรู้และแรงจูงใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อจะสามารถเป็นผู้ผลักดันได้ต่อไป หากมีการประสานสองทิศทาง ทั้งบนลงล่าง และล่างขึ้นบนจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสมกับองค์กรและมีความต่อเนื่องในการพัฒนาอย่างแท้จริง

4. ยุทธศาสตร์สร้างแรงจูงใจ

การมีบริษัทภิบาลต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ซึ่งธุรกิจส่วนมากไม่เห็นความสำคัญ ในขณะเดียวกันธุรกิจที่มีปัญหาไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูล โดยเฉพาะสถาบันการเงิน บริษัทอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจส่งออกและธุรกิจที่กู้ยืมเงินจากต่างประเทศจำนวนมาก ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลที่แท้จริง เพราะเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อราคาหุ้นของบริษัท ฉะนั้น รัฐบาลจึงควรสร้างแรงจูงใจให้บริษัทต่างๆ ในการมีบริษัทภิบาล เช่น การลดค่าธรรมเนียมจดทะเบียนรายปีให้ 50% พร้อมทั้งประกาศให้สาธารณชนทราบผ่านเว็บไซต์ และสื่อต่างๆ ด้วยการให้ประกาศนียบัตรรับรองความน่าเชื่อถือของบริษัท การลดหย่อนภาษี สิทธิพิเศษในการติดต่อข้าราชการ เช่น ได้รับการลดขั้นตอนในการดำเนินงานบางอย่างลง

5. ยุทธศาสตร์พัฒนาครบวงจร

การสร้างบริษัทภิบาลในอดีต เน้นการผลักดันด้านกฎหมายหรือเฉพาะระบบที่เกี่ยวข้องเท่านั้นจึงทำให้ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์ในระบบธุรกิจ จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ครบวงจร เพราะการผลักดันเพียงด้านเดียวจะเกิดการติดขัดในอุปสรรคด้านอื่นๆ เสมอ การสร้าง บริษัทภิบาล ในธุรกิจต้องปฏิรูประบบราชการควบคู่ไปด้วย เป็นต้น ทั้งนี้การผลักดันจะต้องสร้างมาตรการที่เป็นสำเร็จรูป (package) อย่างครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

5.1 ครบวงจรด้านคน

โดยทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนในการผลักดัน ผ่านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ

เปลี่ยนแปลงให้มีค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับบริษัท ภิบาล และเข้าใจบทบาทของตนเองในการผลักดันแนวคิดดังกล่าวอย่างแท้จริง เช่น การพัฒนาพฤติกรรมกรรมการลงทุนของนักลงทุนให้ลงทุนบนพื้นฐานข้อมูลของบริษัทมากขึ้น เน้นการลงทุนระยะยาวมากขึ้น

5.2 กรอบวงจรด้านระบบ

โดยมีการพัฒนาระบบการกำกับดูแลอย่างครบถ้วน อาทิ โครงสร้างคณะกรรมการ ระบบการเปิดเผยข้อมูล การสนับสนุนการลงทุนของนักลงทุนสถาบัน เพราะนักลงทุนสถาบันมีอำนาจในการต่อรอง และมีความสามารถในการตรวจสอบบริษัทที่เข้าไปลงทุน การปกป้องสิทธิของผู้ถือหุ้น การสร้างมาตรฐานสากลของการตรวจสอบ การสร้างความแข็งแกร่งของสมาคมอาชีพผู้ตรวจสอบ การพัฒนาสถาบันจัดอันดับ การกำหนดหลักเกณฑ์ทางจรรยาบรรณ ฯลฯ

5.3 กรอบวงจรด้านบริบท

โดยมีการเปลี่ยนแปลงทุกภาคในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบริษัทภิบาลอย่างสอดคล้องกันในภาพรวม ตั้งแต่การเมืองที่ต้องมีนโยบายและความตั้งใจในการผลักดันอย่างแท้จริง ระบบเศรษฐกิจต้องมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวย ระบบตุลาการต้องสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม ระบบราชการที่มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนธุรกิจ การศึกษาที่สามารถสร้างคนที่มีคุณภาพและช่วยพัฒนาการดำเนินงานของธุรกิจ ฯลฯ

6. ยุทธศาสตร์ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

การสร้างบริษัทภิบาลที่เกิดขึ้นควรพัฒนาให้ไปถึงมาตรฐานสากล เพราะบริษัทภิบาลไทย

ปัจจุบันเป็นเพียงการดำเนินการในช่วงต้นซึ่งไม่สามารถนำมาใช้ในการตรวจสอบได้จริง ผู้บริหารจึงไม่ควรเพิกเฉยต่อกระแสเรียกร้องให้เร่งปรับปรุงคุณภาพของบริษัทภิบาล ซึ่งจากการล่มสลายของเอนรอนและเวิลด์คอมจะเป็นแรงผลักดันหนึ่งที่สะท้อนว่า แม้แต่ในสหรัฐฯ ที่ถือว่าเป็นแม่แบบของบริษัทภิบาล ยังมีจุดบกพร่องและส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจอย่างมาก ฉะนั้นประเทศไทยควรพึงระวังที่จะมีการปรับปรุงมาตรฐานของบริษัทภิบาลอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ใช้กรณีอื้อฉาวที่เกิดขึ้นเป็นข้ออ้างเพื่อเมินเฉยต่อกระแสเรียกร้องให้มีการปรับปรุงมาตรฐานความเป็นบริษัทภิบาลให้ดีขึ้น

โดยสรุปแล้วสถานะของบริษัทภิบาลไทยยังเป็นเฉพาะรูปแบบแต่ขาดสาระที่แท้จริง เป็นเพียงการสร้างภาพให้กับนักลงทุนเกิดความมั่นใจในการลงทุนเท่านั้น เนื่องจากการมีบริษัทภิบาลเกิดจากการผลักดันจากภายนอกเป็นสำคัญ อาทิ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารโลก และธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย แต่ไม่ได้เกิดจากการผลักดันจากภายในธุรกิจเอง เพราะถ้าเกิดจากความตั้งใจของภาคเอกชน จะทำให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด และรักษาผลประโยชน์ของลูกค้าและนักลงทุน อย่างไรก็ตามบทบาทในการผลักดันยุทธศาสตร์ยังเป็นของรัฐบาลในดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อสร้างบริษัทภิบาลที่มีเนื้อหาสาระให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ไม่เช่นนั้นบริษัทภิบาลไทยคงมีสถานะที่ไม่แตกต่างจากอดีตที่ผ่านมา

ยุทธศาสตร์ของไทย กับการลงทุนในต่างประเทศ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ตันศรีสกุล

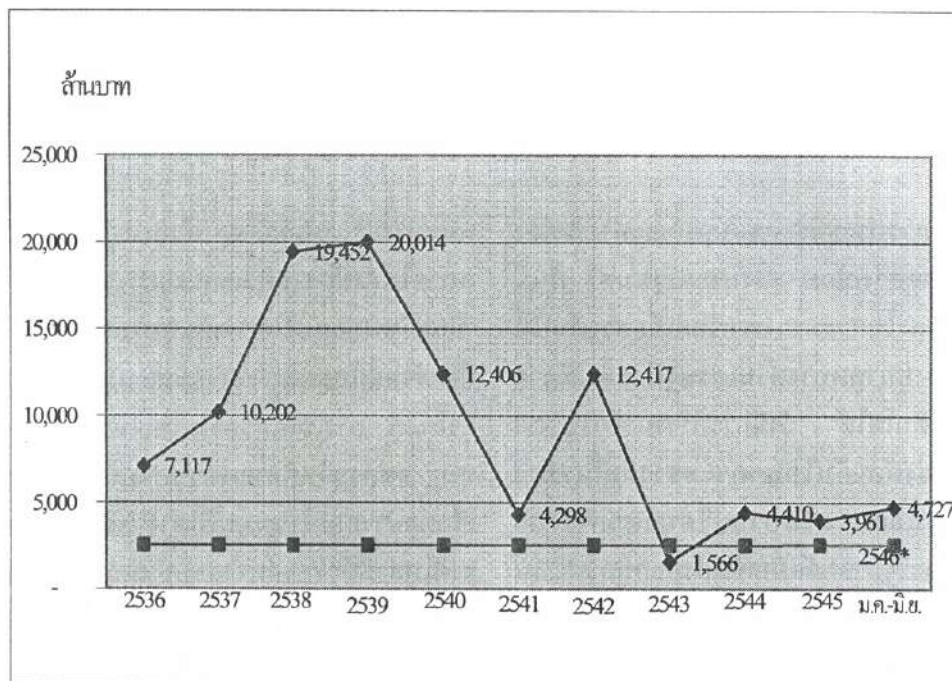
จากการประชุมระดมสมองคณะทำงานของ นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี กับผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงพาณิชย์เมื่อช่วงต้นปีที่ผ่านมา มองอนาคตทางด้านเศรษฐกิจของไทยว่า เศรษฐกิจจะเติบโตได้ ถ้ามีการทำงานอย่างบูรณาการสอดคล้องต้องกันในทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับเสนอแนะนโยบายหรือมาตรการการดำเนินงานของรัฐบาลผลักดันการส่งออกทุกรูปแบบ และกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศลักษณะบริษัทข้ามชาติของไทยมีทั้งประสบความสำเร็จและล้มลุกคลุกคลาน เช่น บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ที่ออกไปลงทุนเกือบทุกประเทศทั่วโลก หรือบริษัทเหมืองบ้านปูออกไปขุดแร่แล้วส่งกลับมาเป็นวัตถุดิบในประเทศไทย จัดอยู่ในกลุ่มนักลงทุนที่ประสบความสำเร็จ แล้วบริษัท บางแห่งที่ยังลองผิดลองถูก อาจเป็นไปได้ว่า อุปสรรคที่สำคัญของบริษัทเหล่านี้ ได้แก่ การขาดแรงสนับสนุนจากภาครัฐบาล ขาดคน ขาดงบประมาณ ขาดความคล่องตัวการติดตามการเคลื่อนไหวของประเทศที่รับการลงทุน ด้านกฎระเบียบ

หลักเกณฑ์แบบธุรกิจ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นผู้รับผิดชอบในการเสนอมาตรการและกิจกรรมที่จะร่วมสนับสนุนการลงทุนของไทยในต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ การเปิดเสรีทำให้ไทยเพิ่มศักยภาพการลงทุน ลดการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ เอื้อต่อการออกไปลงทุนในต่างประเทศ บริษัทข้ามชาติเหล่านี้ต่างหาช่องทางทางการเข้าสู่ตลาดที่ดีกว่า การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติทำให้ไทยต้องวางแผนเพื่อจะสามารถเข้าไปถึงแหล่งทรัพยากรได้ดีขึ้น การลดต้นทุนการผลิตโดยการออกไปลงทุนในประเทศที่มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าประเทศเรา เปิดโอกาสให้เพิ่มอำนาจของการต่อรองในระดับประเทศ การปูทางให้มีการเปิดเสรีด้านการค้าและการลงทุน เพื่อเป็นการขยายขนาดของธุรกิจให้ใหญ่ และมีเครือข่ายกว้างขวางขึ้น จากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2521 การลงทุนของไทยในต่างประเทศมีมูลค่าถึง 124 ล้านบาท เป็นการลงทุนในสถาบันการเงินและการค้า

*อาจารย์ประจำภาควิชาธุรกิจระหว่างประเทศ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : D.P.A.
(Public Administration) Centro Escolar University, Philippines.

การลงทุนของรัฐบาลไทยในสมัยของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มีนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ช่วยกระตุ้นให้คนไทยสนใจที่จะลงทุนในต่างประเทศไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มมากขึ้น

ภาพการณ์ลงทุนของไทยในต่างประเทศ

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

กราฟแสดงให้เห็นว่าการลงทุนของไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2536 โดยเฉพาะระหว่างปี 2538-2539 มีมูลค่าการลงทุนไทยในต่างประเทศสูงถึงปีละ 20,000 ล้านบาท แต่ปี

2540 มีการชะลอการลงทุนเพราะเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ จากไม่สามารถขอกู้เงินจากธนาคารเพื่อขยายการลงทุนในต่างประเทศได้

เงินลงทุนในทุนเรือนหุ้นในต่างประเทศสุทธิจำแนกตามประเภทธุรกิจ

หน่วย : ล้านบาท

	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545 **	2546 ม.ค.-มิ.ย.	รวม
อุตสาหกรรม	2,578	2,850	5,373	7,698	6,235	2,280	2,104	1,363	717	1,522	1,985	34,705
อาหารและน้ำตาล	576	215	743	693	1,432	289	244	340	406	530	220	5,688
สิ่งทอ	53	139	306	262	50	43	1	102	22	9	42	1,029
โลหะและอโลหะ	949	543	1,289	1,336	258	826	611	8	0	19	16	5,855
เครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้า	415	1,304	1,533	3,619	222	383	285	465	81	446	642	9,395
เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง	385	170	70	436	311	9	92	159	97	11	187	1,927
เคมีภัณฑ์	93	74	365	346	2,619	179	539	-60	88	-2	234	4,475
ผลิตภัณฑ์น้ำมัน	0	18	45	40	4	0	0	0	0	2	0	109
อุปกรณ์ก่อสร้าง	5	57	33	986	1,151	78	65	51	75	2	134	2,487
อื่นๆ	102	330	989	-20	188	473	267	298	98	505	510	3,740
สถาบันการเงิน	388	1,177	1,725	692	48	-65	-6	937	305	368	952	6,521
การค้า	79	991	515	661	1,439	761	861	1,274	38	1,411	648	8,708
การก่อสร้าง	483	390	356	-4	-1,150	-5	-9	147	21	86	42	357
เหมืองแร่และขอยหิน	21	141	126	164	20	-66	3	68	60	23	5	565
เกษตร	18	467	145	71	-26	122	167	192	326	38	141	1,661
บริการ	1,435	1,972	4,416	5,906	3,738	242	641	-4,203	1,173	161	52	15,533
การลงทุนและบริษัทโฮลดิ้ง	1,353	788	3,178	3,818	1,708	1,553	8,572	728	1,698	455	72	23,918
อสังหาริมทรัพย์	770	1,371	3,567	1,008	383	-463	-6	79	31	-145	-271	6,324
อื่นๆ	-8	60	21	0	11	-61	90	981	41	42	212	1,389
รวม	7,117	10,202	19,452	20,014	12,406	4,298	12,417	1,566	4,410	3,961	3,838	99,681

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

จากกราฟแสดงให้เห็นว่าคนไทยสนใจออกไปลงทุนในภาคอุตสาหกรรม มากที่สุดได้แก่ การผลิตอาหารและน้ำตาล สิ่งทอ โลหะและอโลหะ เครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้า เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์น้ำมัน อุปกรณ์ก่อสร้าง และอื่นๆ โดยในกลุ่มนี้เป็นการลงทุนผลิตในสาขาเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้ามากที่สุด คิดเป็นมูลค่า 9,395 ล้านบาท รองลงมาคือ สาขาโลหะและอโลหะเป็นมูลค่า 5,855 ล้านบาท อาหารและน้ำตาล 5,688 ล้านบาท และเคมีภัณฑ์ มูลค่า 4,475 ล้านบาท ตามลำดับ นอกจากนี้ คนไทยลงทุนในบริษัทโฮลดิ้งสาขาบริการ การค้า สถาบันการเงิน และอสังหาริมทรัพย์

ไทยเป็นอันดับหนึ่งในการลงทุนกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน จากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทย ประเทศไทยออกไปลงทุนมากที่สุด ได้แก่ ประเทศกลุ่มอาเซียน รองลงมาคือสหรัฐอเมริกา ฮองกง จีน และ สหภาพยุโรป ตามลำดับ หากเจาะลึกในเรื่องการลงทุนในต่างประเทศอันดับหนึ่ง ได้แก่ ประเทศลาว รองลงมา คือ กัมพูชา อยู่ในอันดับ 8 (ปี 2546) และเวียดนาม ในอันดับที่ 11 ของการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งสิ้น ประเภทกิจการที่ไทยสนใจออกไปลงทุนในประเทศต่างๆ เหล่านี้ คือ

พม่า ประมง ไม้ อัญมณี และเครื่องประดับ อาหารและเครื่องดื่ม การค้า ธนาคาร ขนส่ง โรงแรมและการท่องเที่ยว การแปรรูปการเกษตร พลังงาน

สาว อุตสาหกรรมไม้ เหมือนแร่ เครื่องดื่ม เสื้อผ้าสำเร็จรูป ก่อสร้าง โรงแรมและการท่องเที่ยว ร้านอาหารไทย ขนส่ง ธนาคาร การเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร

เวียดนาม ประมง และปศุสัตว์ อัญมณี ยานพาหนะ ธนาคาร อุตสาหกรรมเบา โรงแรมและการท่องเที่ยว การเกษตร นิคมอุตสาหกรรม

กัมพูชา สายการบิน ธนาคาร ประมง ไม้ อัญมณีและเครื่องประดับ อาหารและเครื่องดื่ม โรงแรมและการท่องเที่ยว ก่อสร้างและวัสดุก่อสร้าง การค้า ขนส่ง การเกษตร

เป็นที่น่าสังเกตจากข้อมูลที่ได้จากจีนว่ามีการลงทุนไทยในจีนจนถึงปี 2545 แล้วถึง 3,181 โครงการ คิดเป็นมูลค่า 5,710 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ที่สามารถหาหลักฐานและแหล่งที่ตั้งของโรงงานไทยแล้วมีปรากฏอยู่ไม่มาก อาจเป็นไปได้ว่าการลงทุนของไทยในจีนส่วนใหญ่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ปัญหาจากการลงทุนของไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านและจีนคือ เตรียมใจจะรับความเสี่ยงความแน่ใจในการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานรัฐบาลประเทศนั้นๆ เช่น คุณวิชาติ เมษตระการ กรรมการผู้จัดการบริษัท Myanmar One Co., Ltd. ในสหภาพพม่าทำธุรกิจมีโรงงานผลิตสังกะสี ปัญหาที่เกิดขึ้นคือไม่สามารถหาแหล่งเงินกู้มาขยายโรงงานได้ เนื่องจากมีเงื่อนไขว่าต้องใช้หลักทรัพย์ในไทยค้ำประกัน

หลักทรัพย์ของคุณวิชาติในไทยติดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) แหล่งเงินกู้ในพม่าก็ทำได้ลำบาก การขาดแคลนคน การจ่ายค่าสาธารณูปโภคเป็นเงินเหรียญสหรัฐฯ และแพงกว่าราคาที่รัฐเรียกเก็บจากบริษัทอื่นๆ ปัญหาเรื่องถนน การขนส่งและกระจายสินค้า การขาดแคลนน้ำ และโทรศัพท์ที่ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน เอกชนต้องหาซื้อกันเอง โทรศัพท์มือถือราคาแพงถึง 3 แสนบาท เพราะมีน้อยแต่ค่าบริการรายเดือนถูก ปัญหาโอนเงินออกนอกประเทศ เนื่องจากพม่า ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ และการจะโอนเงินไปต่างประเทศต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาลพม่าก่อนระบบราชการล่าช้า พม่าเก็บภาษีส่งออกร้อยละ 10 (ร้อยละ 8 รวมภาษีการค้าอีกร้อยละ 2) บริษัทจึงต้องทำ under value จะได้ไม่เสียภาษีส่งออกสูง ระบบบัญชีของพม่า คุณวิชาติกล่าวว่า เป็นระบบที่ยุงยากที่สุดในโลก เนื่องจากมีอัตราการแลกเปลี่ยนถึง 3 ระบบ ยุงยากในการทำบัญชีและเสี่ยงต่อการขาดทุนรวม

ปัญหาและอุปสรรคการลงทุนของไทยในต่างประเทศมีดังนี้

1. การขาดความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบและนโยบายของประเทศที่เข้าไปลงทุนสืบเนื่องมาจาก กฎ ระเบียบที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งและไม่มีการแปลเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อให้สื่อให้ถึงมือผู้ลงทุน หรือถ้ามีการแปลก็แปลผิดพลาดหรือรัฐบาลกลางทำการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบไปแล้วแต่รัฐบาลท้องถิ่นยังไม่ได้ รับข้อมูล จากกฎระเบียบและนโยบายที่แตกต่างจากประเทศไทย จึงทำให้นักลงทุนชาวไทยที่ไม่คุ้นเคยต้องทำความเข้าใจ

เข้าใจมากขึ้น และบางครั้งอาจทำให้ผู้ลงทุนเสียรู้ผู้ร่วมลงทุนท้องถิ่น

2. การขาดอำนาจต่อรอง การลงทุนของไทยส่วนใหญ่จะเป็นการออกไปลงทุนแบบต่างคนต่างไป ไม่มี การวางแผนจัดทำยุทธศาสตร์ ขาดการประสานงานกับภาครัฐบาลตั้งแต่ต้น ไม่มีการรวมตัวอย่างเหนียวแน่นทำให้ไทยขาดอำนาจต่อรองและเสียเปรียบในการเจรจาเพื่อขอแก้ไขปัญหาบางอย่างในขณะเดียวกันที่หน่วยงานภาครัฐในประเทศนั้นก็ไม่สามารถประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐของไทยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อมูลหรือการสนับสนุนอย่างเต็มที่ เช่นนี้ทำให้คนในต่างประเทศเสียเปรียบในการสร้างอำนาจต่อรองบ่อยครั้ง

3. การขาดความจริงใจ ปัญหาที่เกิดขึ้นมักจะมาจากภาคเอกชนไม่คิดถึงผลกำไรระยะยาว หวังเพียงการ ตีหัวเข้าบ้านกอบโกยกำไรแล้วย้ายหนี เมื่อได้ยื่นโครงการเข้าไปเมื่อได้รับอนุมัติแล้วกลับเลิกล้มโครงการ ไม่มีการสานต่อ เช่น บางโครงการที่เกิดขึ้นในประเทศลาว ทำให้รัฐบาลเจ้าของประเทศที่รับการลงทุนเกิดความไม่ไว้วางใจผู้ขอโครงการ และอาจเป็นการนำไปสู่ปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ในระดับประเทศในอนาคต

4. การขาดผู้ร่วมทุนที่ดี เป็นปัญหาจากฝ่ายผู้ร่วมทุนต่างชาติที่มาจากความไม่จริงใจต่อกัน บางโครงการได้รับอนุญาตให้มีผู้ร่วมทุนเป็นคนท้องถิ่นที่จะเป็นแกนกลางประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นสะดวกขึ้นในการทำงานกับคนงาน

5. การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐบาล เป็นเรื่องของการส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศ อย่างเป็นระบบ การช่วยเหลือในการเจรจาต่อรองกับรัฐบาลท้องถิ่นกรณีที่เป็นการลงทุนขนาดใหญ่หรือขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการลงทุนในต่างประเทศ

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการลงทุนในต่างประเทศ

6. การขาดเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกจากการลงทุนไทยในต่างประเทศ เช่น ประเทศพม่ายัง ไม่มีการเจรจาทำความตกลงยกเว้นการเก็บภาษีซ้อนกับไทย

เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2534 มีการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการส่งเสริมการลงทุนคนไทยในต่างประเทศ มี เลขธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นประธานอนุกรรมการร่วมด้วยผู้แทนจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่ง คณะอนุกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะมาตรการในการส่งเสริมการลงทุนของคนไทยในต่างประเทศต่อคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในต่างประเทศของนักลงทุนไทย และศึกษาสู่ทางการลงทุนของคนไทยในต่างประเทศ นับว่าเป็นการดำเนินการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศอย่างบูรณาการเป็นครั้งแรก

ต่อมาปี 2539 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของคนไทยในต่างประเทศ มี นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน คณะกรรมการมีหน้าที่ เสนอนโยบายและกลยุทธ์สนับสนุนการลงทุนไทยในต่างประเทศ กำหนดมาตรการช่วยเหลือและสนับสนุนการลงทุนไทยในต่างประเทศ การกำหนดประเภท ขนาดและ ประเภทของโครงการลงทุนไทย ซึ่งนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติการให้ความช่วยเหลือพร้อมจัดตั้งหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศในปี 2539 เพื่อเสริมกำลังคนและงบประมาณ รองรับการทำงานให้สำนักงานส่งเสริมการลงทุน มีการจัดประชุม 2 ครั้ง เมื่อ

25 กรกฎาคม 2539 และ 25 มีนาคม 2540 เมื่อเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศไทยซึ่งลุกลามไปทั่วโลก แต่การดำเนินงานก็ยังคงมีต่อไป โดยมี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เป็นแกนหลักในการทำกิจกรรมประเภทต่างๆ รวมถึงการจัดนำคณะนักธุรกิจไทยไปศึกษาลู่ทางการลงทุน การเผยแพร่ข้อมูลด้านการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่กระตุ้นให้ในเวลาต่อมา มีภาครัฐและเอกชนหลายแห่งเริ่มให้ความสนใจและศึกษา ข้อมูลจริงจัง การจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน การจัดทำ ความตกลงร่วมมือด้านการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านในเวียดนาม และลาว จากสถานะการวิกฤติ ทางเศรษฐกิจในปี 2540 ทำให้บริษัทไทยหลายแห่งประสบปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) หลายบริษัท ต้องปิดกิจการในต่างประเทศหรือต้องชะลอการลงทุนไว้ เช่น ในพม่าและจีน ในขณะเดียวกันที่ภาครัฐบาล มีความจำเป็นต้องจัดการฟื้นฟูสภาพของธุรกิจในประเทศไทยเป็นหลัก มีผลทำให้กิจกรรมการส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศต้องหยุดชะงักไป ขณะนี้สภาวะต่างๆ เข้าสู่สภาวะปกติ การเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลไทยมองเห็นความจำเป็นในการเริ่มจัดการกิจกรรมและดำเนินการ อย่างเป็นบูรณาการอีกครั้ง

◆ อุตสาหกรรมที่เสริมความเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคของไทยและประโยชน์ในการพัฒนาประเทศไทย ได้แก่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ปิโตรเลียม แก๊สธรรมชาติ พลังงาน ชิ้นส่วนยานยนต์ การเกษตรและ การแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์และอุตสาหกรรมเบา

◆ อุตสาหกรรมที่มีข้อจำกัดในไทย ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ประมง ปศุสัตว์ อัญมณีและเครื่องประดับ

◆ อุตสาหกรรม/กิจการที่ไทยมีศักยภาพ และเพื่อหาตลาดใหม่ ได้แก่ อุตสาหกรรมก่อสร้าง สื่อสาร นิคมอุตสาหกรรม อาหารสัตว์ น้ำตาล พลาสติก เครื่องหนัง การท่องเที่ยวและการบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น ร้านอาหารไทย โรงแรม ธุรกิจสุขภาพและความงาม กิจการค้าปลีก เช่น Thailand Plaza, Thailand Market Place และศูนย์กระจายสินค้า (Thailand Distribution Center) เนื่องจากความเหมาะสมในการ กำหนดยุทธศาสตร์จำเป็นจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการ แข่งขันของประเทศ และเพื่อสอดคล้องกับการดำเนินการของรัฐบาลในการเปิดเขตการค้าเสรีกับประเทศ คู่ค้าที่สำคัญต่างๆ ความตกลงการค้าเสรีไทย-สหรัฐ โอกาสเพื่อความอยู่รอดและเพิ่มการแข่งขันในเบื้องต้น จึงกำหนดเป้าหมายไว้ 2 ระยะ (พรณี เชิงสุทธา, 2547 : 52) คือ

ในการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเมื่อ 26 มกราคม 2547 สำนักงานส่งเสริมการลงทุน ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ และได้เสนอกลยุทธ์และมาตรการ หลายอย่าง โดยกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะให้มีการส่งเสริมการลงทุนไว้เป็น 3 ประเภท ตามศักยภาพและความจำเป็นของประเทศ ดังนี้ :-

ระยะที่ 1 ประเทศที่ไทยให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ ประเทศลาว สหภาพพม่า เวียดนาม กัมพูชา จีน และอินเดีย จะสนับสนุนกิจกรรม

ของกรมส่งเสริมการส่งออกในการลงทุนของธุรกิจบริการต่างๆ ที่ไทยมีศักยภาพในการลงทุนในต่างประเทศ เช่น ลงทุนร้านอาหารไทย ธุรกิจสุขภาพและความงาม เดย์สปา (Day Spa) สปาเสริมความงาม และเมดดิคอล สปา สปาที่รวมการรักษาทางการแพทย์ผสมผสานวิถีตามธรรมชาติ (Freeya M., 2547 : p. 15) กิจการค้าปลีก และศูนย์กระจายสินค้าในประเทศอื่นๆ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และประเทศในกลุ่มอาเซียน

ระยะที่ 2 ไทยให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการลงทุนของไทยในประเทศต่างๆ ที่ไทยมีความร่วมมือพหุภาคีในกรอบต่างๆ ที่ไทยมีความร่วมมือพหุภาคีในกรอบต่างๆ ที่มีความสนใจ เช่น ประเทศบังคลาเทศ ศรีลังกา ปากีสถาน อเมริกาใต้ ยุโรปตะวันออก อเมริกาใต้ รัสเซีย และประเทศในกลุ่ม CIS

กลยุทธ์การดำเนินงานภาครัฐทั้งระบบ จะดำเนินการควบคู่ไปกับด้านการเมือง โดยการสร้างความสัมพันธ์เชิงลึก ทั้งระดับผู้บริหารของประเทศและเจ้าหน้าที่ในกลุ่มประเทศที่เป้าหมาย

กลยุทธ์ด้านการค้าและการลงทุน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก เพิ่มปริมาณการส่งออก

กลยุทธ์ด้านการศึกษา ให้ความรู้แก่นักลงทุนที่มีความประสงค์จะออกไปดำเนินธุรกิจในต่างประเทศให้รู้ถึงข้อมูลพื้นฐานจัดฝึกอบรมด้านภาษาท้องถิ่นของประเทศนั้นๆ เพื่อให้ได้รู้ถึง

ประเทศคู่ค้าที่สำคัญต่างๆ เช่น ไทยกับจีน ไทยกับสหรัฐ ดังที่นายกรัฐมนตรีของไทย (พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร) กล่าวในปาฐกถาพิเศษ “จีน-โลกาภิวัตน์” ครั้งที่ 5 วันที่ 22 ธันวาคม 2546 ที่ธนาคารกรุงเทพ ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศแรก

ในโลกที่สามารถเปิดการเจรจาทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศ ที่มีประชากรมากเป็นอันดับ 1 และ 2 ของโลก (จีน, อินเดีย) และเจรจากับประเทศที่มีเศรษฐกิจดีเป็นอันดับ 1 และ 2 ของโลก (สหรัฐอเมริกา, ญี่ปุ่น) (พรณี เชิงสุทธา, 2547 : 52)

ความรู้อันเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของประเทศที่จะไปลงทุนให้นักลงทุนรู้จักวางแผนธุรกิจที่ดี และเข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในตลาดประเทศนั้นๆ โดยการจัดฝึกอบรมอาจจะทำ ร่วมกับโครงการของมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่เป็นศูนย์ทางด้านความรู้

กลยุทธ์ด้านการคมนาคม จะดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจหรือ ECS (Economic Cooperation Strategies) กรอบความร่วมมือในกลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่ม น้ำโขง (Greater Mekong Subregion) ยุทธศาสตร์สุวรรณภูมิในกลุ่มประเทศลาว กัมพูชา เวียดนาม สหภาพ พม่า และประเทศไทย เพื่อเร่งสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานรองรับการค้าและการลงทุนจากไทย ซึ่งจะช่วยให้ไทยและประเทศเพื่อนบ้าน สามารถค้าขายสินค้าระหว่างกันสะดวกมากขึ้น ซึ่งเดิมทีเป็นการค้าขายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (สิทธิชัย ต้นศรีสกุล, 2546) เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศ ช่วยลด ปัญหาที่เกิดขึ้นตามชายแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้านได้อีกทางหนึ่ง

การดำเนินการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศเป็นการสนองความต้องการของภาคเอกชนในการออกไปสำรวจหาแหล่งการลงทุนในต่างประเทศ เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล มีการจัด

แผนกิจกรรมอันเป็นกลยุทธ์ทางการวางแผนต่าง ๆ มากมายในปี 2547 อันได้แก่

◆ การจัดคณะนักธุรกิจไทยศึกษาสู่ทางโอกาสการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศ เวียดนาม ลาว พม่า กัมพูชา อินเดีย และ จีน ทั้งสิ้น 10 ครั้ง ในครั้งแรกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และผู้บริหารระดับสูงให้เกียรติเป็นหัวหน้าคณะนำนักธุรกิจไทยจำนวนหนึ่งไปเยือนพม่า วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2547 มีการร่วมลงนามความตกลงร่วมมือด้านการลงทุนระหว่างเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและผู้แทนของหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของพม่าด้วย และจะเดินทางไปประเทศเวียดนามในระหว่างวันที่ 3-5 มีนาคม 2547 ประเทศจีนคือเป้าหมายที่สำนักงานส่งเสริมการลงทุนจะจัดคณะไปเยือน แผนกำหนดที่จะไปจีน ได้แก่ เดินทางไปมณฑลยูนนาน เสฉวน กวางตุ้ง เซี่ยงไฮ้ ปักกิ่ง และนครฉงชิ่ง ในตลอดปี 2547 มีอุตสาหกรรมเกษตร การบริการ การผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และพลังงานเฉพาะมณฑลที่มีศักยภาพ

สำหรับประเทศเวียดนาม พม่า กัมพูชา และลาว ไทยจะเลือกเมืองที่มีศักยภาพเป็นลำดับต้น ในอุตสาหกรรมที่ไทยการเกษตร การก่อสร้าง สาธารณูปโภค กิจกรรมท่องเที่ยว การผลิต สินค้าอุปโภคบริโภค การผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ โรงพยาบาล และการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยภาครัฐได้ดำเนินต่าง ๆ ดังนี้

◆ การเชิญผู้บริหารระดับสูงของประเทศในกลุ่ม ECS ของประเทศเวียดนามและอินเดีย มา

บรรยายในไทยให้ความรู้เกี่ยวกับโอกาสการลงทุนแก่นักลงทุนไทย 2 ครั้ง

◆ การจัดทำความตกลงร่วมมือด้านการลงทุนกับประเทศพม่า ปากีสถาน และศรีลังกา

◆ การติดตามรวบรวมข้อมูลเชิงลึก (Intellegence) และจัดทำคู่มือการลงทุนของประเทศเป้าหมายเพื่อเผยแพร่และให้คำแนะนำแก่นักลงทุนที่ประสงค์จะออกไปลงทุนในต่างประเทศ

◆ จัดตั้งหน่วยงานสนับสนุนการลงทุนไทยในต่างประเทศ มี Asian Desk, Chinese Desk ที่ปรึกษาด้านกฎหมายจัดตั้งอยู่ในสำนักงานส่งเสริมการลงทุนเพื่อช่วยเหลือการดำเนินธุรกิจของนักลงทุนไทยในต่างประเทศ

◆ การจัดประชุมภาครัฐและภาคเอกชนไทย อย่างสม่ำเสมอ เพื่อรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นและ เสนอเรื่องให้แก่ประเทศเป้าหมายพิจารณาแก้ไข

◆ การจัดทำความตกลงส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนกับประเทศพม่า หรือการเจรจาให้ประเทศ กัมพูชาจัดท่อนุสัญญาเว้นการเก็บภาษีซ้อนกับประเทศไทย การดำเนินการให้ดำเนินการตามขั้นตอนทำให้ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (Exim Bank) สามารถค้ำประกันความเสี่ยงด้านการลงทุนได้ อันเป็น ประโยชน์แก่นักลงทุนไทยที่ออกไปลงทุนในประเทศที่มีความเสี่ยง เช่น ไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่ธุรกิจที่ไปลงทุนในต่างประเทศให้หลากหลายครอบคลุมกิจการต่าง ๆ มากขึ้น โดยจะ พิจารณาจากโครงการขนาดใหญ่ มีความเสี่ยงสูง ต้องการใช้เงินทุนจำนวนมากหรือพิจารณาการเข้าไปร่วมทุน หรือสนับสนุนภาคเอกชนที่สามารถระดมเงินกู้จากต่างประเทศเพื่อออกไปลงทุนในต่างประเทศด้วย

มาตรการดังกล่าวอาจทำควบคู่ไปกับการพิจารณาให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุนไทยที่จะออกไปทำธุรกิจ ในต่างประเทศ ซึ่งในขั้นตอนสำนักงานส่งเสริมการลงทุนได้เสนอให้มีการทักลดหย่อนด้านภาษีแก่ธุรกิจที่ออกไป ลงทุนในต่างประเทศ ขณะนี้ยังไม่มีการจัด

ทำอนุสัญญาภาษีซ้อนระหว่างกัน แต่อยู่ในระหว่างการพิจารณา ของกระทรวงการคลังที่สามารถนำรายจ่ายที่ใช้ในการลงทุนในต่างประเทศเบื้องต้นมาหักลดหย่อนภาษีในไทยได้

แผนกิจกรรมการนำคณะนักธุรกิจไทยไปศึกษาสู่ทาง
การลงทุนในต่างประเทศในปี 2547

เดือน	ประเทศ/เมือง	อุตสาหกรรม/เป้าหมาย
กุมภาพันธ์	พม่า/ย่างกุ้ง	สาธารณูปโภค ท่องเที่ยว สินค้าอุปโภคบริโภค ชิ้นส่วนยานยนต์ ก่อสร้าง แปรรูปเกษตร
	จีน/มณฑลเสฉวน เมืองเฉิงตู/นครฉงชิ่ง	อุตสาหกรรมเกษตร ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ พลังงาน บริการ
มีนาคม	เวียดนาม/โฮจิมินห์ ฮานอย ดานัง	อุตสาหกรรมเกษตร อิเล็กทรอนิกส์ บริการ ยานยนต์
	จีน/มณฑลกวางตุ้ง กวางโจว ซานโถว เซินเจิ้น ซ่งกง	
เมษายน	จีน/ปักกิ่ง เทียนจิน	อุตสาหกรรมเกษตร อิเล็กทรอนิกส์ บริการ
มิถุนายน	อินเดีย/Delhi, Chennai, Mumbai, Bangalor	อุตสาหกรรมยานยนต์ ICT บริการ แฟชั่น เครื่องประดับ อาหาร
	จีน/นครเซี่ยงไฮ้ เจียงซู นานกิง	อุตสาหกรรมเกษตร อิเล็กทรอนิกส์ บริการ ยานยนต์
กรกฎาคม	สหภาพพม่า/ย่างกุ้ง มัณฑะเลย์	สาธารณูปโภค ท่องเที่ยว สินค้าอุปโภคบริโภค ชิ้นส่วนยานยนต์ ก่อสร้าง แปรรูปเกษตร โรงพยาบาล เครื่องนุ่งห่ม
	จีน/มณฑลยูนนาน นครคุนหมิง หนูซี	อุตสาหกรรมเกษตร พลังงาน ปุ๋ย บริการ
กันยายน	ลาว/เวียงจันทร์ จำปาศักดิ์ สะหวันเขต	สาธารณูปโภค ท่องเที่ยว สินค้าอุปโภคบริโภค ชิ้นส่วนยานยนต์ ก่อสร้าง แปรรูปเกษตร โรงพยาบาล เครื่องนุ่งห่ม
	กัมพูชา/พนมเปญ เสียมราฐ เกาะกง	

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

การดำเนินมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุนไทย มาตรการต่างๆ ของภาครัฐที่จัดทำเป็นแผนไว้ ช่วยในการส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วมขึ้นรวมทั้งความช่วยเหลือจากประเทศเป้าหมายที่จะเร่งสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในการรองรับการค้าและ

การลงทุนที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต การขยายการส่งออกจากไทยในส่วนของสินค้าด้านวัสดุ ก่อสร้างไปสู่ประเทศเป้าหมาย ทำให้ยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชากรไทยให้มีความก้าวหน้า มีรายได้ที่ดี สร้างอำนาจการต่อรองให้แก่ธุรกิจไทยในต่างประเทศ

บรรณานุกรม

พรณี เชิงสุทธา. (มกราคม, 2547). ความตกลงการค้าเสรีไทย-สหรัฐ : โอกาสเพื่อความอยู่รอดและเพิ่มการแข่งขัน. วารสารส่งเสริมการลงทุน, 15, 1 : หน้า 52.

----- (มกราคม, 2547). ลงทุนไทยในต่างประเทศต้องไปอย่างมียุทธศาสตร์. วารสารส่งเสริมการลงทุน, 15, 1 : หน้า 22-28.

Freeya, M. (2547). สบาโนบ้านสไตล์คุณเอง. กรุงเทพฯ : อีกหนึ่ง

การพัฒนาการเรียนการสอน ที่สนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศสุดา รัชฎาวิชชุกุล

ปัจจุบัน ผู้ที่เข้ามาศึกษาในสถาบันระดับอุดมศึกษาต่างมีภูมิหลังและประสบการณ์การแสวงหาความรู้ที่แตกต่างกันมากกว่าที่เป็นมาในอดีต ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ที่หลากหลาย ดังนั้น ปัญหาสำคัญสำหรับสถาบันการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนจึงอยู่ที่ว่าจะมีวิธีใดบ้างที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้สามารถสนองต่อรูปแบบการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังที่ Joyce และคณะ (1992 : 391) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษและชี้ให้เห็นว่า “ไม่มีวิธีการสอนใดที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียวที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุด นอกจากนี้ ผู้สอนควรมีความเชื่อว่าผู้เรียนแต่ละคนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาได้” ซึ่งความคิดดังกล่าวนี้จะนำไปสู่วิธีการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน

Honey และ Mumford (1992 : 3) ได้อธิบายความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ว่ารูปแบบ

การเรียนรู้ คือ “วิธีการที่ผู้เรียนชอบใช้จนเป็นกิจนิสัยในการเรียนรู้ สร้างความคิดรวบยอด จัดจำ และนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเรียน” ซึ่งเป็นผลมาจากความชอบ ความถนัด ประสบการณ์เดิม และบุคลิกภาพของผู้เรียนแต่ละคน ตัวอย่างเช่น ผลการวิจัยของ Reid (1987 : 103) พบว่า “ผู้เรียนชาวเอเชียตะวันออกที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองเป็นผู้เรียนแบบจักษุนิยม ชอบฟังการบรรยายของผู้สอนและชอบการอ่านหนังสือโดยลำพัง” และผลการวิจัยของ Honey และ Mumford (1992 : 48) พบว่า “นักบริหารธุรกิจเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อได้โอกาสพิจารณาไตร่ตรองสิ่งที่เรียนในหลายแง่มุม ต้องอาศัยเวลาในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์รายละเอียดก่อนที่จะสรุปเป็นหลักการ”

งานวิจัยของ Guild (1998 : 8-13) ได้เสนอแนวทางในการนำรูปแบบการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในห้องเรียน ดังนี้

*อาจารย์ประจำสถาบันภาษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : ศศ.ด. (หลักสูตรและการสอน) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) ผู้เรียนมีวิธีการที่ใช้ในการเรียนรู้แตกต่างกันซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน
2) คุณลักษณะของรูปแบบการเรียนรู้สามารถประเมินและจำแนกได้ 3) ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้มีความสำคัญ ควรนำมาใช้สำหรับการเรียนในห้องเรียน และ 4) รูปแบบการสอนของผู้สอนจะมีผลต่อรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

ความคิดในการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้มีการวิจัยเป็นจำนวนมากซึ่งส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนกับรูปแบบการสอน และได้ข้อสรุปของการวิจัยตรงกัน เช่น งานวิจัยของ Grout (1991 : 2691-A) และ Cafferty (1981 : 2908-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสอนของผู้สอนและรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ งานวิจัยของ Domino (อ้างถึงใน Dunn, 1984 : 13) พบว่า ถ้าจัดสภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้ว ผู้เรียนจะได้รับความรู้ มีเจตคติ แรงจูงใจ และประสิทธิภาพการเรียนที่ดีกว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนด้วยรูปแบบที่ขัดแย้งกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนชอบ

รูปแบบการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียนภาษาอย่างแน่นนอนและเป็นไปได้ว่าภายในชั้นเรียนหนึ่งๆ ย่อมมีผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันหลายรูปแบบ ผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนทุกแบบได้มีส่วนร่วมในการทำงานได้มีโอกาสเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากตน การที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบหนึ่งมิได้หมายความว่ารูปแบบการเรียนรู้อื่นๆ จะไม่มี

ประโยชน์ แต่การให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายนอกเหนือจากรูปแบบการเรียนรู้ที่ตนชอบจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงวิธีการเรียนเพื่อพัฒนาไปสู่การรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learner Autonomy) ด้วย เช่น ผู้สอนอาจเปลี่ยนวิธีการจัดกลุ่มในชั้นเรียนโดยใช้กฎเกณฑ์ของวิธีการเรียนแบบร่วมมือในการจัดกลุ่มผู้เรียนแบบเดียวกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน แต่ในการจัดกิจกรรมอื่นๆ ผู้สอนอาจจะจัดกลุ่มที่ประกอบด้วยผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มฝึกการปรับตัวและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ (Oxford & Lavine, 1992 : 38 - 42) นอกจากนี้ ผู้สอนอาจมอบหมายให้ทำงานต่างๆ ที่ต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้แต่ละแบบในการทำงานให้สำเร็จก็ได้ (Strong, 2001 : 58 - 59)

ถึงแม้ว่า นักวิจัย นักการศึกษา และผู้สอนจะตระหนักถึงความสำคัญของรูปแบบการเรียนรู้ที่มีต่อวิธีการสอนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน แต่การวิจัยเกี่ยวกับการนำความรู้ความเข้าใจเรื่องรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนยังมีไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติด้านการสอนได้พิจารณาอย่างจริงจังถึงความสำคัญของรูปแบบการเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาวิธีการสอนของผู้สอน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตได้ดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยในชั้นแรกได้มีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อผู้สอนจะได้ปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น และมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง (Self - Access Language Learning Center หรือ SALLC) ในปี พ.ศ.2542

เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีการฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษ นอกเหนือไปจากการเรียนในชั้นเรียนอย่างไรก็ดี การศึกษาปัจจัยทางด้านจิตวิทยา (ได้แก่ เจตคติ แรงจูงใจ และวิธีการเรียนรู้ภาษา อังกฤษ) และภูมิหลังทางสังคมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า นักศึกษามีเจตคติ แรงจูงใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และนักศึกษาไม่ได้รับการสอนเกี่ยวกับการใช้วิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างเพียงพอ แต่นักศึกษา ส่วนใหญ่ระบุว่า มีความต้องการที่จะปรับปรุงวิธีการเรียนภาษาอังกฤษของตนให้ดีขึ้น (เกศสุตา , 2544 : 46) เป็นไปได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิต อาจมีวิธีการเรียนและรูปแบบการเรียนที่ตื้นตื้นแต่ยังมิได้มีการสำรวจอย่างจริงจังเพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนและการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จมากที่สุดอยู่ที่ผู้สอนจะต้องมีความรู้ว่ามีรูปแบบการเรียนของผู้เรียนเป็นอย่างไร และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนองต่อรูปแบบการเรียนของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายของการเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของไทยในประเด็นที่เกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนว่า “ผู้สอนควรจัดให้มีรูปแบบการเรียนที่หลากหลายตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน” (ทพวงมหาวิทยาลัย , 2543 : 11) ดังนั้น การวิจัยนี้จึงประกอบด้วยสองขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่หนึ่ง ทำการสำรวจเพื่อหารูปแบบการเรียนของผู้เรียน และขั้นตอนที่สองเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเป็นแนวทางใน

การจัดกิจกรรมการเรียนที่สนองต่อ รูปแบบการเรียนของผู้เรียนให้มากที่สุดเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนภาษาอังกฤษโดยให้ความสำคัญต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนมากขึ้น

นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ชื่อ David Kolb แห่งมหาวิทยาลัย Case Western Reserve University ได้ทำการวิจัยเป็นจำนวนมากเกี่ยวกับวิธีการที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้และสร้างทฤษฎีวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Cycle Theory) โดยการสังเกตกระบวนการเรียนรู้และอธิบายว่า ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อย่างเป็นกระบวนการที่ดำเนินกันไปเป็นวงจรซึ่งแต่ละขั้นของการเรียนรู้ก็จะส่งเสริมการเรียนรู้ของขั้นต่อไปด้วย

Kolb (1984) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับ “การไตร่ตรองประสบการณ์” โดยแบ่งการสะท้อนความคิดออกเป็นกระบวนการเรียนรู้สองกระบวนการ คือ การเรียนรู้ และการจัดกระบวนการ Kolb ได้เพิ่มกระบวนการเรียนรู้อีกขั้นตอนหนึ่งคือ “การสร้างความคิดรวบยอดอย่างเป็นนามธรรม” ขณะที่อยู่ในขั้นตอนของการคิดพิจารณาหรือสังเกตไตร่ตรอง ผู้เรียนมักจะตั้งคำถามมากมายเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เพิ่งได้รับ เช่น เคยมีประสบการณ์เช่นนั้นมาก่อนหรือไม่ ในขั้นตอนของการสร้างความคิดรวบยอดอย่างเป็นนามธรรมนั้น ผู้เรียนจะพยายามตั้งสมมติฐาน หาเหตุผลและให้ข้อสรุปเกี่ยวกับประสบการณ์ดังกล่าว ในขั้นตอนของการทดลองปฏิบัติ ผู้เรียนจะทดสอบ สมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ว่า ถ้านำไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จเพียงใด ซึ่ง Kolb ได้อธิบายว่า (1984 : 127) “ขั้นตอน

การสร้างความคิดรวบยอดอย่างเป็นนามธรรมนั้น การเรียนรู้เป็นการใช้ความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลมากกว่าความเข้าใจปัญหาหรือสถานการณ์ ผู้เรียนจะวางแผนอย่างมีระบบเพื่อสร้างแนวคิดหรือสรุปเป็นหลักการเพื่อแก้ตอนของการลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนจะทดสอบและพยายามเปลี่ยนแปลงสถานการณ์เพื่อแสวงหาแนวทางที่สามารถนำไปปฏิบัติให้ได้ผลอย่างแท้จริง

ทฤษฎีวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ของKolb ได้รับการยอมรับในวงการวิจัยทางการศึกษาอย่างกว้างขวาง ในทศวรรษที่ 80 ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาบริหารธุรกิจและการพัฒนาองค์ความรู้การเรียนรู้ชาวอังกฤษ ที่มีชื่อว่า Peter Honey และ Alan Mumford ได้ศึกษางานวิจัยของ Kolb และตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ ที่มีชื่อว่า The Learning Cycle ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับทฤษฎีของ Kolb อย่างมาก

Honey และ Mumford (1992 : 1 – 6) ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์ และได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาจนผู้เรียนอาจจะไม่ได้ตระหนักรู้เลยก็ได้ แต่ถ้าหากผู้เรียนมิได้มีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้อย่างดีแล้ว ผู้เรียนก็อาจจะประสบปัญหาในการเรียนรู้ได้ เช่น ไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ไม่สามารถอธิบายกระบวนการเรียนรู้ของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ ไม่ทราบว่าตนเองเรียนรู้ได้อย่างไร และดังนั้น จึงไม่ทราบว่า จะปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และไม่สามารถเป็นผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้ และที่สำคัญที่สุดคือ ไม่สามารถช่วยผู้อื่นให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์

ของตนเองได้ แต่องค์ประกอบของการเรียนรู้เหล่านี้ได้ถูกมองข้ามไป การเรียนรู้ที่ผู้เรียนตระหนักรู้ นั้นจำเป็นต้องผนวกกับการเรียนรู้ที่เป็นทางการ หรือการเรียนรู้จากการอบรมสั่งสอนของผู้สอน จึงจะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ทฤษฎีวงจรการเรียนรู้หรือ The Learning Cycle ของ Honey และ Mumford ได้อธิบายขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องดังนี้

1. ขั้น “มีประสบการณ์” ผู้เรียนกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหลังจากที่ได้เรียนรู้แล้วผู้เรียนอาจจะรู้วิธีการปรับปรุงการกระทำให้ดีขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมและทักษะที่ผู้เรียนมีอยู่

2. ขั้น “ทบทวน” ผู้เรียนพิจารณาไตร่ตรองเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ ผู้เรียนอาจจะปรับปรุงการกระทำของตนให้ดีขึ้นในคราวต่อไป ซึ่งขึ้นอยู่กับพิจารณาไตร่ตรองของตน และอาจจะรวมถึงการได้รับคำแนะนำหรือการอ่านหนังสือก็ได้

3. ขั้น “สรุปผลที่ได้จากประสบการณ์” ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลหรือสรุปเป็นทฤษฎีที่สามารถอธิบายได้ว่าประสบการณ์นั้นๆ เกิดขึ้นได้อย่างไร อาจจะเป็นความคิดของผู้เรียนเองหรือของผู้อื่น หรือมาจากแหล่งความรู้อื่น หรือเป็นแบบอย่างที่ดีครูให้ไว้ ขั้นตอนการเรียนรู้เป็นการสร้างความเข้าใจเพื่อดำเนินการไปตามแบบแผนหรือทฤษฎีที่สรุปได้

4. ขั้น “วางแผน” ซึ่งมักจะนำหน้า “การกระทำ” อาจขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ตัวอย่างที่ได้รับหรือการได้รับฟังคำวินิจฉัยของผู้อื่น การวางแผนของผู้เรียนนี้มักจะนำไปในลักษณะของแผนการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และหลังจากทำความเข้าใจ

เข้าใจพร้อมกับสรุปสิ่งที่ได้รับจากประสบการณ์แล้ว ก็มักจะ “วางแผน” โดยไม่รู้ตัว

ขั้นตอนการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอนของ ทฤษฎีวงจรการเรียนรู้ได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้คือ

1. Activists หมายถึง ผู้เรียนที่มักจะ เรียนรู้ได้ทันทีเมื่อได้รับประสบการณ์ ผู้เรียนจะลงมือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามที่ได้เรียนรู้มาจากการประสบการณ์

2. Reflectors หมายถึง ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการทำความเข้าใจ พิจารณาไตร่ตรองเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ โดยศึกษาเหตุผล ความเป็นไปได้ในหลายแง่มุมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. Theorists หมายถึง ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการทำงาน ทำงานตามแบบแผน แนวคิด และทฤษฎีที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

4. Pragmatists หมายถึง ผู้เรียนที่ได้รับข้อมูลจากการวิเคราะห์ประสบการณ์ตรงและทดลองใช้ความคิดทฤษฎีที่ได้เรียนรู้เพื่อดูว่าสามารถนำไปใช้ได้ผลดีจริงหรือไม่

รายละเอียดที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์มีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เนื่องจากเป็นวิธีการส่งเสริมการรับรู้จากประสบการณ์และการสะท้อนความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งต่างๆ ทั้งด้านเทคนิค วิธีการปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละคน และกระบวนการเรียนรู้ขั้นตอนต่างๆ ของวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนจะได้ตรวจสอบการเรียนรู้ของตนและได้รับประสบการณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึกที่จะนำมาปรับความรู้สึกและเจตคติ กล่าวคือ ขั้นตอนการเรียนรู้ ขั้นตอนต่างๆ ที่ผู้

เรียนแต่ละคนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้มากที่สุด จะเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบใช้ในการเรียนรู้มากที่สุดดังที่ Honey และ Mumford กล่าวว่า “รูปแบบการเรียนรู้แบบต่างๆ สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการหรือแนวทางต่างๆ ที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้” (1992 : 6)

ประชากรที่การวิจัยนี้ศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะบริหารธุรกิจ หลักสูตร 4 ปี ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2545 มีจำนวนทั้งสิ้น 518 คน ซึ่งได้ตอบแบบสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยว่า นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจทั้งหมดนี้มีรูปแบบการเรียนรู้เป็นเช่นไรตามวัตถุประสงค์ที่หนึ่งของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ จำนวน 518 คน ได้นักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับ 2 หรือ เกรด C ลงมา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 419 คน แบ่งกลุ่มเรียนได้ทั้งสิ้นประมาณ 11 กลุ่ม หลังจากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายเพื่อเลือกกลุ่มนักศึกษาที่จะมาเป็นตัวอย่างได้ทั้งสิ้น 3 กลุ่มๆ ละประมาณ 40 คน เพื่อการทดลองสอน และก่อนการทดลองสอนยังได้ให้กลุ่มตัวอย่าง แต่ละกลุ่มตอบแบบสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อนำข้อมูลที่ใช้ในการจัดกลุ่มสำหรับ-ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนต่อไป

เครื่องมือของการวิจัยได้แก่แบบสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยดัดแปลงจากแบบสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles

Questionnaire) ของ Honey และ Mumford (1992) ประกอบด้วย ข้อความ ซึ่งอธิบายพฤติกรรมการเรียนรู้และวิธีการที่ใช้ในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนทั้ง 4 แบบ ได้แก่ Activist Reflector Theorist และ Pragmatist ข้อความดังกล่าวแบ่งเป็นข้อความต่างๆ ซึ่งอธิบายพฤติกรรมการเรียนรู้และวิธีการเรียนของรูปแบบการเรียนแต่ละแบบ

สำหรับแผนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ นั้น สร้างขึ้นโดยการศึกษาหลักสูตรรายวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วยคำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์รายวิชา เนื้อหาวิชา และวัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสำรวจรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะบริหารธุรกิจ ซึ่งได้ดำเนินการในขั้นต้นแล้ว สำหรับการจัดเนื้อหา ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่นักศึกษาพบเห็นบ่อยๆ ในชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ และความรู้ทั่วไป โดยได้ปรับเนื้อหาให้มีความน่าสนใจและมีประโยชน์ต่อนักศึกษา เนื่องจากจุดมุ่งหมายให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ภาษาอังกฤษที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือการทำงาน และกิจกรรม ในบางหน่วยการเรียนรู้อาจนำไปประยุกต์ใช้กับสาขาวิชาอื่นๆ ที่นักศึกษา กำลังเรียนได้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น เนื่องจากเป็นไปได้อย่างมากที่ว่าภายในห้องเรียนหนึ่งๆ จะมีผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนอย่างหลากหลาย และกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องตอบสนองความหลากหลายนี้ด้วย ดังนั้น หลักการสร้างแผนการสอนนี้ได้นำแนวความคิดของทฤษฎีวงจรการเรียนรู้ (The Learning Cycle) ของ

Honey และ Mumford (1992) มาใช้การจัดกิจกรรมการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อตอบสนองศักยภาพของผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

ทุกหน่วยการเรียนรู้จะมีกิจกรรมต่างๆ หลายรูปแบบ ซึ่งสร้างขึ้นตามรูปแบบการเรียนแต่ละแบบโดยมีจุดมุ่งหมายให้นักศึกษาได้เลือกทำงานที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนของตน เช่น นักศึกษาที่ชอบการแสดงออก การลองผิดลองถูก ก็สามารถเลือกกิจกรรมที่ให้โอกาส นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น สำหรับนักศึกษาที่ชอบฟังมากกว่าพูด ต้องการเวลาในการสังเกตและการวิเคราะห์ก็สามารถเลือกกิจกรรมการเขียนหรือทำงานตามใบงาน เป็นต้น

สำหรับการประเมินผลการเรียน ในการเรียนการสอนทุกหน่วยการเรียนรู้จะมีการกำหนดภาระงาน และการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งแจ้งนักศึกษาได้ทราบว่าจะต้องทำกิจกรรมใด ประเมินผลอย่างไรบ้างเพื่อให้นักศึกษารู้ข้อมูลและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ จะต้องมีการแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษารับทราบ การประเมินผลประกอบด้วย การประเมินความรู้ความสามารถ (formative and summative assessments) และการประเมินตามสภาพจริงในสิ่งที่ นักศึกษาปฏิบัติ (performance - based assessment) โดยแจ้งเกณฑ์การประเมิน (rubrics) เพื่อให้การให้คะแนนมีความชัดเจนและยุติธรรมแก่นักศึกษาทุกคน

นอกจากนี้ยังมีแบบประเมินตนเองซึ่งสร้างขึ้นเพื่อให้นักศึกษาประเมินความสามารถของตนในการใช้ภาษาอังกฤษโดยรวบรวมสาระสำคัญจากผลการเรียนรู้ที่หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพื้น

ฐานสำหรับ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 กำหนดว่าผู้เรียน ภาษาอังกฤษจะต้องมีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในด้านใดบ้าง และแบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติ กับแรงจูงใจที่มีต่อการเรียน ภาษาอังกฤษ พร้อมด้วยแบบสังเกตพฤติกรรม การเรียนของผู้เรียนในชั้นเรียนสำหรับผู้สังเกตการณ์ การเรียนการสอนในชั้นเรียนซึ่งสร้างขึ้นตามแนว ความคิดเกี่ยวกับการสังเกตการณ์การเรียนการสอน ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศของ Wajnryb (1992)

การพัฒนาการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างตาม

แผนการสอนที่สร้างขึ้นใช้เวลาทั้งสิ้น 15 สัปดาห์ หรือ 1 ภาคการศึกษา

การศึกษารูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตร 4 ปี คณะบริหาร ธุรกิจของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำนวนทั้งสิ้น 518 คน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนแบบ Reflector คิดเป็นร้อยละ 47.9 รองลงมาเป็นรูปแบบการเรียนแบบ Pragmatist คิดเป็นร้อยละ 24.5 และรูปแบบการเรียน แบบ Activist และ Theorist คิดเป็นร้อยละ 14.9 และ 12.7 ตามลำดับดังปรากฏในตารางที่ 1 ดังนี้

รูปแบบการเรียน	จำนวน	ร้อยละ
Reflector	248	47.9
Pragmatist	127	24.5
Activist	77	14.9
Theorist	66	12.7
รวม	518	100.00

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจที่มีรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษต่าง ๆ กัน

ผลการพัฒนาการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจพบว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังการพัฒนาการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจทั้ง 3 กลุ่ม สูง

กว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ก่อนการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ คือ นักศึกษาที่เรียนด้วยการสอนที่ใช้รูปแบบที่ตนชอบปฏิบัติ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้นดังปรากฏในตารางที่ 2 ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการพัฒนา การเรียนการสอน				หลังการพัฒนา การเรียนการสอน			d	t
	N	$\bar{X}$	s^2		n	$\bar{X}$	s^2		
กลุ่มที่ 1	40	54.55	13.10		40	60.78	21.99	6.23	8.96*
กลุ่มที่ 2	40	57.25	37.21		40	62.53	42.25	5.27	8.18*
กลุ่มที่ 3	40	55.25	26.32		40	59.70	37.57	4.45	7.88*
รวม	120	55.68	26.42		120	61.00	34.81	5.32	14.34*

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษก่อนการพัฒนาการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ

สำหรับผลการพัฒนาการเรียนการสอนที่
สนองต่อรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียน
ที่มีต่อเจตคติและ แรงจูงใจที่มีต่อการเรียนภาษา
อังกฤษของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ พบว่า
นักศึกษามีเจตคติและแรงจูงใจที่มีต่อการเรียนภาษา
อังกฤษสูงขึ้น หลังการพัฒนาการเรียนการสอน

ข้อความ	ก่อนการพัฒนา การสอน			หลังการพัฒนา การสอน		d	t
	$\bar{X}$	s^2		$\bar{X}$	s^2		
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติ							
ท่านสนใจเรียนภาษาอังกฤษ	2.19	0.22		3.75	0.18	1.56	26.57
ครูสนใจความก้าวหน้าในการเรียนของท่านและ ส่งเสริมการเรียนรู้ของท่าน	2.54	0.25		3.86	0.12	1.32	23.61
ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนในชั้นเรียนไปใช้ ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้	2.24	0.18		3.48	0.25	1.24	20.58
ท่านมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษ ในชั้นเรียน	2.17	0.14		3.61	0.24	1.43	25.27
กิจกรรมที่ครูจัดให้เรียนในชั้นเรียนน่าสนใจและ น่าท้าทาย	2.08	0.41		3.52	0.27	1.44	19.22
ภาษาอังกฤษสำคัญและจำเป็นต่อการศึกษาคือ และการทำงานของท่านในอนาคต	3.54	0.25		4.43	0.28	0.89	13.39
ท่านมั่นใจว่าท่านจะประสบความสำเร็จในการ เรียนภาษาอังกฤษ	2.16	0.14		3.38	0.26	1.23	21.50
หลังจากการเรียนแล้ว ท่านชอบการติดต่อสื่อสาร เข้าร่วมกิจกรรมที่มีการใช้ภาษาอังกฤษ	1.81	0.46		3.27	0.19	1.46	19.72
รวม	2.34	0.08		3.66	0.14	1.32	30.81

ตอนที่ 2 :แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจ						
ท่านตั้งใจเรียนภาษาอังกฤษเพราะว่า กิจกรรมในชั้นเรียนตรงกับความสนใจและความถนัด	2.17	0.36	3.63	0.24	1.45	20.49
ท่านสนุกกับการฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษ แม้ว่าบทเรียนจะยากก็ตาม	1.33	0.29	3.38	0.24	2.05	30.99
สิ่งที่เรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษสามารถนำไปใช้กับการเรียนรู้อื่นๆ ได้	2.63	0.31	3.50	0.25	0.87	12.57
ท่านคิดว่าท่านจะเรียนวิชาภาษาอังกฤษในระดับสูงต่อไป แม้จะมีค่าใช้จ่ายคับในหลักสูตร	1.09	0.14	3.36	0.23	2.27	41.02
ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษช่วยให้ท่านศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้	2.50	0.27	3.38	0.24	0.88	13.58
ท่านพยายามฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียน เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ชมภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ หาโอกาสสนทนากับเจ้าของภาษา ค้นคว้าในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง	1.47	0.35	3.23	0.18	1.76	26.51
นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน						
ท่านมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่ท่านชอบและสนใจ ดังนั้นท่านจึงชอบวิชาภาษาอังกฤษ	1.53	0.30	3.75	0.18	2.23	34.78
เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนในชั้นเรียน ท่านตั้งใจเรียนภาษาอังกฤษมากกว่าคนอื่น ๆ	2.72	0.50	3.77	0.21	1.05	13.54
รวม	1.92	0.06	3.49	0.12	1.56	40.35
รวมทั้งหมด	2.13	0.06	3.58	0.12	1.44	37.18

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติและแรงจูงใจที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจก่อนและหลังการพัฒนาการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของเจตคติและแรงจูงใจที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังการเรียนการสอนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของเจตคติและแรงจูงใจก่อนการพัฒนาการเรียนการสอน

ผลการพัฒนาการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ได้บรรลุเป้า

หมายของการวิจัยคือ ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนของผู้เรียนว่าผู้เรียนมีวิธีการใดบ้างที่ชอบใช้ในการเรียนภาษาอังกฤษ ผลการสำรวจพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ของคณะบริหารธุรกิจมีรูปแบบการเรียนแบบ Reflector รองลงมาเป็นรูปแบบการเรียนแบบ Pragmatist Activist และ Theorist ตามลำดับ และสำหรับผลการพัฒนาการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียน พบว่า สามารถนำไปปฏิบัติได้ผลดีโดยผู้เรียนมีพัฒนาการทางการใช้ภาษาอังกฤษในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้น และมีเจตคติกับแรงจูงใจ สัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ แรงจูงใจ และองค์
ต่อการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้นเช่นกัน ผลการวิจัยนี้ ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการ
เป็นการยืนยันและสนับสนุนผลการวิจัยเป็นจำนวน เรียนของผู้เรียน
มากที่สุดให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนมีอิทธิพลต่อผล

บรรณานุกรม

- เกศสุตา รัชฎาวิชรุกุล. (2544). การศึกษาปัจจัยทางด้านจิตวิทยาและภูมิหลังทางสังคมที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). (2540). กรุงเทพฯ :
ทบวงมหาวิทยาลัย.
- Cafferty, E. (1981, November). An Analysis of Student Performance Based Upon the Degree of
Matching Between the Educational Cognitive Style of the Teacher and the Educational Cog-
nitive Style of the Students. **Dissertation Abstracts Internatioaal**, 41, pp.2908-A.
- Cain, R. N. and Cain, G. (1990, October). Understanding a Brain-Based Approach to Learning
and Teaching. **Educational Leadership**, 2, pp. 66-70.
- Grout, C. M. (1990, October). Understanding a Brain-Based Approach to Learning and Teaching
Style and Atudent Learning Style with Relation to Academic Achievement and Absenteeism of
Seniors in a Rural High School in North Central Massachusettes. **Dissertation Abstracts In-
ternational**, 51, pp.2619-A.
- Guild, P. (1998, Winter). Making Sense of Learning Styles. **The School Administrator**, 51, pp.
8-13.
- Honey, P. and Mumford, A. (1986). **Using Your Learning Styles**. Maidenhead : Peter Honey.
_____. (1992). **The Manual of Learning Styles**. Maidenhead : Peter Honey.
- Joyce, B., weil, M. and Showers, B. (1992). **Models of Teaching**. Boston : Allyn and Bacon.
- Kolb, D. A. (1984). **Experiential Learning : Experience as the Source of Learning and Develop-
ment**. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall.
- Oxford, R. L. and Lavine, R.Z. (1992, Winter). Teacher-Student Style Wars in the Language
Classroom : Research Insights and Suggestions. **Association of Departments of Foreign Lan-
guage Bulletin**, 23, pp. 38-45.
- Reid, J. M. (1987, March). The Learning Styles Preferences of ESL Students. **TESOL Quarterly**,
1, pp.87-103.
- Strong, R. W. and Silver, H. F. (2001, November). Marking Students as Standards. **Educational
Leadership**, 3, pp. 56-61.
- Wajnryb, Ruth. (1992). **Classroom observation tasks : resource book for language teachers and
Trainers**. Cambridge : Cambridge University Press.

กรุงเทพฯ : ห้ามเข้า

*ดร.ระหัตถ์ ไรจนประดิษฐ์

กรุงเทพมหานครเมืองหลวงของประเทศไทย เป็นเมืองที่มีความยิ่งใหญ่และมีความสำคัญที่ไม่อาจหาคำบรรยายได้เท่ากับคำเปรียบเทียบกับว่า กรุงเทพฯ คือ ประเทศไทย เพราะที่นี้รวมศูนย์ทุกสิ่งทุกอย่างของประเทศทั้งการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษาและการท่องเที่ยว ตลอดจนเป็นเมืองขนาดยักษ์เมื่อเทียบกับมหานครต่างๆ ในโลกที่เต็มไปด้วยปัญหาและวิกฤตมากมาย เช่น ปัญหาเรื่องการจัดจราจรติดขัด ปัญหาความแออัดของประชากร และปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ โดยเฉพาะปัญหาการจราจร กรุงเทพฯ รถติดมากถ้าว้นใดตอนเช้าฝนตก รถยนต์บนถนนวิภาวดีรังสิตแทบจะหยุดสนิทเหมือนในอดีต 10 ปีที่ผ่านมา ครั้งนั้นเราคาดหวังว่าเมื่อทางด่วนโทล์เวย์ (Tollway) และรถไฟฟ้าบีทีเอสสร้างเสร็จการจราจรก็จะคล่องตัว แต่ปัจจุบันแม้จะมีทางด่วนใช้มากขึ้น ก็ไม่เป็นไปดังที่หวังไว้ เพราะการจราจรก็ยังติดขัดอยู่เป็นสัญญาณเตือนภัย

ว่ากรุงเทพฯขยายตัวมาก ประชากร ขยายยานพาหนะรวมทั้งอาคารและสิ่งก่อสร้างมีเพิ่มขึ้น ทำให้สาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่นถนน ไฟฟ้า ประปา จะสามารถรองรับการขยายตัวแบบนี้ได้หรือไม่ ดิ็กสูงระฟ้าอาจจะแสดงถึงความศิวิไลซ์ของเมืองหลวง แต่สักวันหนึ่งคนที่อาศัยในดิ็กเหล่านี้อาจจะต้องรอน้ำประปาใส่ถังกลางคืนตอนดิ็กเพราะน้ำประปาไม่ไหลน้ำมีไม่เพียงพอที่จะจ่ายในตอนกลางวัน เมื่อขับรถออกจากอาคารตอนเช้ารถก็ติดขัดที่หน้าอาคารเสียแล้ว วิศวกรงานระบบอาคารท่านหนึ่งกล่าวไว้อย่างน่าตกใจว่า ถ้าเกิดเพลิงไหม้ กรุงเทพฯจะสามารถดับเพลิงอาคารได้เพียงชั้นที่ห้าลงมาเท่านั้น หรือต่อไปอาจจะมีการดับไฟฟ้าครึ่งวันในวันหยุดเพื่อประหยัด เราอาจจะประสบกับสิ่งที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นได้ในโลกนี้จากประสบการณ์ในเมืองหลวงของเรา เช่น กรณีที่เราเคยต้องซื้อโลปัสสาวะแบบมือถือ (Comfort 100) ไว้ใช้ในรถ

ในอดีตประชากรกรุงเทพมหานครตามลำมะโนครีมีประมาณ 8 ล้านคน และอีกเกือบ 8 ล้านคนเป็นประชากรแฝง ในพื้นที่ 1,569 ตารางกิโลเมตร ขณะที่ฮ่องกงที่ว่ามีปัญหาเมืองมากที่สุดก็ยังมีประชากรเพียง 6.7 ล้านคน ในพื้นที่ 1,000 ตารางกิโลเมตร แต่กรุงเทพมหานครก็ยังคงดึงดูดประชากรเข้ามาอยู่อาศัยทำให้ความหนาแน่นมีเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ผังเมืองรวม จะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการควบคุมการพัฒนากรุงเทพมหานคร ขณะนี้มีการกำหนดผังเมืองกรุงเทพมหานครใหม่ซึ่งกำลังอยู่ในขั้นตอนการทำประชาพิจารณ์ครั้งที่ 3 เมื่อเดือนพฤษภาคมปี 2546 ที่ผ่านมามีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการขยายตัวของกรุงเทพมหานครอย่างไรหรือเมื่อผังเมืองรวมได้แก้ปัญหาวพอสมควรแล้วในอีก 5 ปี จะมีประชากรเพิ่ม 20 ล้านคนต้องปรับผังเมืองรวมใหม่อีกเมื่อประชากรหนาแน่นขึ้นเรื่อยๆ จนหยุดการพัฒนาเมื่อนั้นกรุงเทพมหานครจะมีผังเป็นสีแดง แสดงว่าเป็นย่านความหนาแน่นสูง

และในกลางปีพุทธศักราช 2547 จะมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนใหม่ คงเป็นการดีถ้าเราจะเลือกจากผู้ที่มิวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการและการบริการ กรุงเทพมหานครจะได้เป็นเมืองสวรรค์สำหรับเราทุกคน ไม่จำเป็นต้องมีนางฟ้านางสวรรค์ คลับ บาร์ คาราโอเกะ ขอเพียงแต่ให้ครอบครัวได้ดำเนินชีวิตอย่างปรกติสุขตามอัตภาพก็เป็นเมืองสวรรค์ได้ในยุคสมัยนี้ แล้วผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอาจจะมีการหาเสียงว่าหากกระผม / ดิฉัน ได้เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแล้ว....

- คนกรุงเทพที่ตื่นตั้งแต่หกโมงเช้าจะได้รับประทานอาหารเช้าที่บ้านกับครอบครัวแล้วไป

ทำงาน/โรงเรียนทันเวลาแปดโมงครึ่งแทนที่จะป้อนข้าวให้ลูกๆ ได้เจริญเติบโตในรถยนต์ และตอนเย็นลูกๆ ไม่ต้องนอนหลับในรถจนถึงบ้านทุกวัน

- ขอเพียงท่านเดินออกจากบ้านใช้เวลา 20 นาที ท่านก็จะพบสวนหย่อมพอที่จะนั่งเล่น ออกกำลังเล็กๆ น้อยๆ เรามีนโยบายทำที่ว่างเปล่าและย้ายอาคารเก่าออกไป ใช้พื้นที่ทำเป็นสวนสาธารณะโดยไม่มีนโยบายยึดสวนสาธารณะมาทำอาคารราชการ เช่นรัฐสภาใหม่ แต่อย่างไร วัดทุกวัดจะใช้เตาเผาศพที่ไร้มลภาวะจากการสนับสนุนของกรุงเทพมหานครจะมีพื้นที่ให้ท่านออกกำลังกายหรือเดินพักผ่อนได้อย่างร่มรื่น

- ตอนเย็นหากท่านนั่งรถประจำทางกลับบ้านจะเป็นช่วงเวลาเหมือนนั่งรถกินลมชมวิว แม้อาคารตึกแถวต่างๆ จะยังไม่สวยงามแต่จะสะอาดเรียบร้อย ต่อไปจะสร้างอาคารต้องขออนุญาตเรื่องรูปแบบ สี จากสถาปนิกของสำนักงานเขตต่างๆ ด้วย และไม่มีป้ายโฆษณาอย่างบ้าเลือดทุกอาคารทุกหนทุกแห่งแบบปัจจุบัน เช่นป้ายขนาด 5x10 ขยโทรทัศน์ (ไม่ใช่ห้าเมตรคูณสิบเมตรแต่เป็นขนาดตึกห้าชั้นคูณสิบคูหา) มือถือของนางแบบใหญ่กว่ารถเมล์เสีย ตึกทุกตึกไม่จำเป็นต้องมีป้ายโฆษณาปิดเต็มจนแทบมองไม่เห็นตัวตึก และจะให้มีการประดับประดาต้นไม้ทดแทนป้ายเดิม มีทั้งต้นไม้ใหญ่แบบถนนวิฑูย์ ชุ่มต้นไม้ต้นการเวก กระถางต้นไม้แบบต่างๆ หรือดอกไม้ที่เกาะกลางถนนที่เราไม่เคยเห็นมานานแล้ว เป็นต้น

หากกระผม/ดิฉันได้เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กระผม/ดิฉันจะใช้กฎหมายหลายร้อยฉบับที่มีอยู่อย่างเคร่งครัด เช่นกรณีภาษีป้าย ป้ายทุกชนิดแม้ป้ายรับสมัครงานที่ผนังตึกจะต้องเสีย

ภาษีระบบที่ดิน เพราะมีผลประโยชน์ ป้ายขนาด 5x10 ควรจะเสียภาษีป้ายประมาณ 10 ล้านบาทต่อปี หากจ่ายได้ต่อไปจะทำให้จ่ายภาษีที่ดิน ส่วนในภาพรวมก็เป็นกฎหมายผังเมืองรวมที่จะตอบสนองคุณภาพชีวิตของชาวกรุงเทพฯ บุคคลเช่นนี้น่าจะได้รับการพิจารณาสนับสนุนเลือกเข้ามาเป็นผู้ว่ากรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ตามประเด็นสำคัญในกรณีนี้คือ กระบวนการวางผังเมืองของกรุงเทพมหานคร ที่การวางผังเมืองครั้งใหม่นี้อาจจะไม่เกิดสิ่งแปลกใหม่แต่ประการใด แม้กระบวนการวางผังจะมุ่งถึงการกำหนดการใช้ที่ดินตามความเหมาะสมหรือตามหลักวิชาการผังเมือง จะพิจารณาจากการบริหารและการจัดการของกรุงเทพมหานครที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารพื้นฐานระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และแม้ผังเมืองนี้จะปรับปรุงจากผังเมืองเดิมประกอบกับการพิจารณาการใช้ที่ดินในปัจจุบันสร้างผังที่จะทำให้เกิดความสะดวกและเหมาะสมกับกิจกรรมของพื้นที่ในปัจจุบัน โดยกำหนดขอบเขตการขยายตัวการใช้ที่ดินในอนาคตที่ปกติมีการพิจารณาเปลี่ยนแปลงปรับปรุงผังเมืองทุก 5 ปี อาจกล่าวได้ว่าผังเมืองใหม่ของกรุงเทพมหานครจะสามารถครอบคลุมประสิทธิภาพของการใช้ที่ดินได้อย่างน้อย 5 ปีจะเกิดประโยชน์สูงสุดได้ก็ตามลักษณะการวางผังเมืองหลวงเช่นนี้ก็จะเหมาะสมและสามารถแก้ไขปัญหาดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพพอสมควรแล้ว ไม่น่าจะเกิดปัญหาและมีสิ่งใดที่ขาดตกบกพร่อง สิ่งที่เป็นปัญหาที่น่าจะเกิดขึ้น และผังเมืองของกรุงเทพมหานครยังขาดอยู่ ยังไม่เคยได้รับการแก้ไขเลยก็ คือ “ปรัชญารวมของการวางผังกรุงเทพมหานคร”

การวางผังเมืองกรุงเทพมหานครที่เคยทำกันตลอดมาเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น โดยมีหลักการว่ากรุงเทพมหานครจะขยายตัวพัฒนาไปอย่างไรและจะแก้ปัญหการบริหารการจัดการ สาธารณูปโภคสาธารณูปการได้อย่างไร ละเลยที่จะพิจารณาว่ากรุงเทพมหานครมีนัยยะสำคัญมากกว่าเป็นเมืองใหญ่หรือเมืองหลวงของประเทศไทย แต่กรุงเทพมหานครคือประเทศไทย งบประมาณของกรุงเทพมหานครมากกว่า 60% ส่วนงบประมาณอีก 40% แบ่งเฉลี่ยไปทั่วประเทศ ด้วยความเป็นเอกราชแบบหัวโตตัวลีนนี้ทำให้กิจกรรมทุกประเภท, การลงทุนระดับชาติต่างๆหรือการใช้ที่ดินสำคัญของโครงการรัฐบาลและเอกชนจะมารวมตัวที่กรุงเทพมหานครทั้งสิ้น ขยายความได้ว่าหากระบบสังคมและกายภาพของกรุงเทพมหานครล้มเหลวแล้วระบบโดยรวมของประเทศไทยก็จะล้มเหลวตามไปด้วย แม้แต่ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการก็เช่นเดียวกัน ดังเคยปรากฏมาแล้วว่าในช่วงหนึ่งประมาณปี 2530-2535 นักลงทุนต่างชาติไม่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยเพราะสภาพการจราจร วิกฤติในกรุงเทพมหานคร จึงอาจเป็นประเด็นสำคัญที่ก่อเกิดคำถามต่อผู้บริหารของ กรุงเทพมหานครและหน่วยงานผังเมืองที่วางผังเมืองใหม่ของกรุงเทพมหานครครั้งนี้ว่า

- ผังเมืองใหม่ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาของกรุงเทพมหานครในอนาคตว่าจะเติบโตต่อไปหรือชะลอตัวเพื่อสร้างเมืองหลวงใหม่หรือไม่
- ผังเมืองใหม่จะทำให้การใช้ที่ดินเพิ่มระดับความหนาแน่นเป็นหนาแน่นน้อยเป็นหนาแน่นมาก หรือความเป็นเมืองมากขึ้นคือ ที่ดินเกษตรกรรมจะกลายเป็นที่ดินอุตสาหกรรม จะทำ

ให้ดึงดูดการลงทุนและแรงงานเข้ามากรุงเทพมหานคร ขยายตัวมากขึ้นหรือไม่

• การที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจล้มละลายกันทั้งประเทศ ตึกร้าง อาคารสูง เสาดอหม้อทางรถไฟไฮบเวล (Hope Well) ตั้งทิ้งร้าง เป็นเครื่องหมายยืนยันความผิดพลาดทางเศรษฐกิจ รัฐบาลได้วางผังเมืองกรุงเทพมหานคร รองรับหรือปรับตัวเข้ากับสถานการณ์นี้ไว้หรือไม่

จะเห็นว่ากรุงเทพมหานครมีความสำคัญ กำหนดและเป็นเครื่องชี้ชะตาให้กับประเทศไทย ดังนั้น สมควรหรือไม่ที่จะวางผังเมืองกรุงเทพมหานคร แบบเป็นประเพณีทุก 5 ปี ในขณะที่ประเทศไทย ต้องปรับปรุงบทบาทเพื่อความอยู่รอดในเศรษฐกิจโลกโดยเฉพาะหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ แต่ต้องปล่อยการวางผังทางโครงสร้างกายภาพของประเทศ ให้ตกอยู่ในการพิจารณาของนักผังเมืองกรุงเทพมหานครเพียงไม่กี่คน ทั้งนี้ได้ประมาณสมีมนักผังเมืองของกรุงเทพมหานคร แม้นักวิชาการระดับปริญญาเอกในมหาวิทยาลัยหากจะวางผังเมือง กรุงเทพมหานครตามลำพังก็ยังไม่เป็นที่น่าเป็นห่วง เพราะเป็นการชี้ชะตาผังเมืองของชาติที่จะต้องมีการ คัดเลือกกลั่นกรองกลุ่มบุคลากรระดับชาติ เพื่อทำ ให้กรุงเทพฯ เป็นเมืองน่าอยู่ที่น่าภาคภูมิใจ ถือได้ ว่าการวางผังกรุงเทพมหานครนั้นเป็นการกำหนด ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ของการบริหารประเทศไทย มิใช่ผังเมืองของเมืองหนึ่งเท่านั้น ควรมีความรอบ คอบ ระมัดระวังและปรับตัวให้เข้ากับระบบโลกาภิวัตน์ และควรยกเลิกระบบการวางผังแบบ ประเพณี 5 ปีสำหรับผังเมืองหลวงแห่งนี้ แต่จะต้อง มีปรัชญาในการวางผังกรุงเทพมหานคร ปรัชญานั้น

คืออะไร จะขอยกตัวอย่างเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ ข้อดีข้อด้อยในการวางผังดังนี้

สมมุติปรัชญาผังเมืองกรุงเทพมหานครคือ

• ปรัชญาที่ 1 ในเวลา 10-20 ปีข้างหน้า กรุงเทพมหานครจะลดบทบาทในฐานะเมืองหลวง ลงและประเทศไทยจะมีเมืองหลวงใหม่

• หรือปรัชญาที่ 2 ในเวลา 50 ปีข้างหน้า กรุงเทพมหานครจะยังคงเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยไม่มีเมืองหลวงใหม่แต่จะเพิ่มระดับการใช้ที่ดิน ให้มีประสิทธิภาพ และจะกระจายความเจริญไปทั่ว ประเทศ

วัตถุประสงค์ จะดำเนินการวางแผนการใช้ ที่ดินให้เป็นระบบให้สอดคล้องกับแนวทางเมือง หลวงของประเทศไทยมากกว่าจะแก้ไขปัญหการใช้ ที่ดินเฉพาะหน้า

หลักการและเหตุผล ปัจจุบันการวางผัง เมืองรวมของกรุงเทพมหานครได้ทำการปรับปรุง จากผังเมืองแรกเริ่มของ ลิซฟีลส์ และได้เปลี่ยนแปลงมาตามลำดับโดยพิจารณาแก้ไขปัญาและ ปรับพื้นที่ตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน คือ บริเวณพื้นที่ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย เมื่อเติบโตขึ้นก็ กลายเป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลางหรือหนา แน่นมากตามลำดับ บริเวณที่เป็นอุตสาหกรรม สถานที่ราชการ ก็กำหนดพื้นที่เป็นกิจกรรมตามการใช้ที่ดินนั้น ซึ่งการวางแผนแบบนี้มิใช่การเสนอแนว ทางการบริหารจัดการเมืองหลวงที่ถูกต้อง แต่เป็น การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแต่ละช่วงเวลา 5 ปีมาก กว่า

โดยสถานะที่ประเทศไทยประสบปัญหา วิกฤตเศรษฐกิจทำให้การลงทุนต่าง ๆ หยุดชะงัก

อาคารใหญ่ โครงการใหญ่ต่างๆได้ล้มละลายทำให้ระบบการบริหารสูงสุดคือ คณะรัฐบาลได้มีการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ต่างๆ ให้เข้ากับระบบโลกาภิวัตน์เพื่อเอาตัวรอดในเศรษฐกิจโลก การวางผังเมืองกรุงเทพมหานคร เป็นผังกายภาพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารประเทศ ควรพิจารณาเปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาสในการรื้อฟื้นปรับปรุงเมืองเสียใหม่ทั้งหมด (Urban Renewal) มิให้การพัฒนาเป็นไปอย่างไร้ระเบียบและการเจริญเติบโตที่ไร้จุดหมายมาเป็นตัวกำหนดผังเมืองกรุงเทพมหานครอีกต่อไป แต่จะใช้โอกาสที่ไม่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจโครงการหรือไม่มีการก่อสร้างอาคารเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาวิกฤตินี้นำผังเมืองกรุงเทพมหานครมาเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนาผังเมืองกรุงเทพฯ เมืองหลวงและประเทศไทยใหม่

แนวทางกระบวนการวางผังเมืองใหม่กรุงเทพมหานคร มีหลักการเสนอแนะบางประการดังนี้

1. เปลี่ยนระดับการวางผังเมืองกรุงเทพมหานครจากระดับเมืองเป็นระดับประเทศโดยมีองค์กรรัฐบาลเป็นแกนหลักเช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีเป็นต้น

2. ปรับระดับการวางผังให้สมบูรณ์ทั้งผลกระทบจากฝ่ายบริหาร (Top-Down) และผลกระทบจากประชาชน (Bottom-Up) และเปลี่ยนนักผังเมืองของกรุงเทพมหานคร จากผู้วางผังเป็นผู้ให้ข้อมูลด้านท้องถิ่น (Inside-Out: จากภายในกรุงเทพมหานคร สู่ภายนอกภูมิภาค) และนักผังเมืองของกรมผังเมืองจากผู้วางผังเป็นผู้ให้ข้อมูลด้านภูมิภาค (Outside-In: จากภูมิภาคของประเทศ

ไทยสู่ผังเมืองกรุงเทพมหานคร) ให้แก่คณะกรรมการวางผังเมือง

3. คณะกรรมการวางผังเมืองกรุงเทพมหานครควรเป็นคณะทำงานร่วมจากสถาบัน นักวางผังเมืองด้านต่างๆของหน่วยงานรัฐและเอกชนที่เลือกสรรแล้ว อยู่ภายใต้การบริหารของกรรการที่แต่งตั้งจากรัฐบาล และหากมีหน่วยงานต่างประเทศ เช่น MIT ของสหรัฐอเมริกาตั้งที่เคยนำมาวางผังเมืองกรุงเทพมหานครนั้น ให้เป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลด้านต่างประเทศเท่านั้นมิใช่ผู้กำหนดผังเมืองกรุงเทพมหานคร

4. ผังเมืองใหม่ ควรกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินของกรุงเทพมหานครในอนาคตเช่น หน่วยงานราชการบางแห่งต้องย้ายออก พื้นที่นั้นก็จะพื้นที่อนุรักษ์หรืออื่นๆตามแผนต่อไป พื้นที่ชนบทและเกษตรกรรมจะคงเป็น Green Belt ที่แข็งแรง มิใช่ว่าพอเลิกทำนาปลูกข้าวแล้วก็ไม่ใช่เป็นพื้นที่ชนบทเกษตรกรรมอีกต่อไปแต่กลายเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมแทนที่เสีย พื้นที่บางส่วนอาจเพิ่มระดับความหนาแน่น ในขณะที่พื้นที่บางส่วนสามารถลดระดับความหนาแน่นลงเช่นพื้นที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากอาจลดลงเหลือระดับปานกลางหรือหนาแน่นน้อยได้ในระยะยาว คือเมื่อเจ้าของอาคารหมดสัญญาเช่าที่ดินในระยะ 10-20 ปี สัญญาต่อไปจะไม่สามารถสร้างอาคารสูงต่อไปแล้วเป็นต้น การแปรรูปที่ดินให้มีคุณภาพต่อไปในอนาคตมิใช่ปล่อยให้เสื่อมโทรมจากการหาประโยชน์จากที่ดินของกลุ่มเจ้าของที่ดินต่อไปตลอดกาล

5. เป้าหมายของกรุงเทพมหานครไม่ว่าจะเป็นการย้ายเมืองหลวงหรือคงเป็นเมืองหลวงก็ตาม จะต้องไม่ขยายใหญ่โตจนควบคุมไม่ได้ คือ อาจมี

การใช้สอยเท่าเดิมแต่มีประสิทธิภาพในการใช้ที่ดิน ตามการ วางผัง ไม้ใช้ ธรรมชาติ การขยายตัวของ เจ้าของที่ดินจนกลายเป็นกรุงเทพฯห้ามเข้าสำหรับ แรงงานจากต่างจังหวัด นักเก็งกำไรที่ดินหรือโครงการที่จะสร้างปัญหาการใช้ที่ดิน นักลงทุนต่างชาติที่ เห็นช่องทางกอบโกยอย่างไร้ความเป็นธรรม โครงการใหญ่ๆน้อย ศูนย์การค้าข้ามชาติที่เห็นช่องทาง เลือกที่ตั้งอย่างอิสระในการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน ร้านค้าตึกแถวที่ประกอบกิจกรรมผิดประเภท เป็นต้น

กระบวนการนี้ เหมือนการปิดประตูบ้าน หรือการไม่รับพนักงานเพิ่มของบริษัทเอกชน ใน ขณะที่เกิดวิกฤติไม่มีรายได้เข้าบริษัทจึงเริ่มปรับปรุง โครงสร้าง ลดและตัดกิจกรรมที่ไม่เกิดประโยชน์ และปรับปรุงให้พร้อมเมื่อโอกาสทางเศรษฐกิจเปิด ให้อีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นหากผังเมืองกรุงเทพมหานคร เป็นการสร้างโครงการ สร้างการพัฒนาที่ขยายใหญ่ โตขึ้น เข้มข้นขึ้นทุกวัน ดังประเพณีที่ทำกันมาทุก 5 ปี โดยไม่สนใจวิกฤตเศรษฐกิจ ตึกร้าง อาคารเปล่า

นอกจากจะทำให้การพัฒนาผังเมืองล้มเหลวแล้ว อาจจะยังเป็นช่องทางให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในลักษณะ “ของดี ราคาถูก” ดังเช่นประเทศ ไทยของเราประสบอยู่ทุกวันนี้ รายได้หรือผลประโยชน์ของบริษัทต่างชาติที่เข้ามาลงทุนกอบโกย ผลประโยชน์ประเทศไทย มีบางส่วนเพียงเล็กน้อยที่ ใช้จ่ายให้กับคนบางพวก แต่รายได้และผลประโยชน์ มหาศาลส่งออกไปนอกประเทศที่บริษัทสำนักงาน ใหญ่ของบริษัทนั้นๆตั้งอยู่ จึงน่าจะเป็นช่วงเวลา ที่เหมาะสมแล้วหรือยังที่เราจะเรียกว่า กรุงเทพฯห้าม เข้า เพื่อรอนจนกว่ากรุงเทพมหานครจะมีความ พร้อมและได้ผลประโยชน์ตอบแทนที่เหมาะสมยุติ ธรรม เพื่อรัฐจะได้เร่งวางผังเมืองที่ดี ฯลฯ ทำให้ กรุงเทพฯพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่ น่าภาคภูมิใจ เพราะผังเมืองกรุงเทพมหานครก็ถือเป็นกฎหมาย ทางกายภาพอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารจะสามารถกำหนด นโยบายรวมของประเทศไทยไว้โดยที่เราไม่สามารถ มองเห็นเป็นรูปธรรมได้

การสำรวจพฤติกรรมการท่องเที่ยว ภายในประเทศของชาวไทย***

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวรส ใหญ่สว่าง

**วรุณี ลีอนุวัธชัย

ภายหลังจากที่เกิดผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจตั้งแต่ ปี 2540 เป็นต้นมา อุตสาหกรรมต่าง ๆ ภายในประเทศประสบปัญหาทั้งในด้านการผลิตและการส่งออก รัฐบาลจึงได้มีนโยบายในการสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เป็นอุตสาหกรรมหลัก เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจอันเป็นปัญหาเร่งด่วนของชาติ ซึ่งจะเห็นได้จากแนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แต่ในขณะเดียวกันยังมีกลุ่มคนไทยเดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งหากให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวของคนไทยกลุ่มนี้มากขึ้นน่าจะส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

จากนโยบายและสถานการณ์ดังกล่าว รัฐบาลโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมให้คนไทยสนใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้นโดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ จัดงานเทศกาลเที่ยวเมืองไทยปี 2544 โครงการเที่ยวทั่วไทยไปได้ทุกเดือนปี 2545 และปี 2546 ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ จำนวนมาก โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อเพิ่มการหมุนเวียนเงินตราภายในประเทศ และลดการไหลออกของเงินตราต่างประเทศ

โครงการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทยปี 2546 มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : พบ.ม. (สถิติประยุกต์) (เกียรตินิยมดีมาก) สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ ; M.A. (Actuarial Science) Ball State University สหรัฐอเมริกา

**ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านสถิติเศรษฐกิจ ชำนาญการชำนาญ สำนักรงานสถิติแห่งชาติ : พบ.ม. (พัฒนาการเศรษฐกิจ) สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์

***งานวิจัยที่ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1) เพื่อประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศในรอบปี 2545 จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและภาคที่อยู่อาศัย

2) เพื่อประมาณค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศในรอบปี 2545 ของนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามหมวดค่าใช้จ่ายที่สำคัญ จังหวัดที่มีการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ และภาคที่อยู่อาศัย

3) เพื่อหาลักษณะโครงสร้างของนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ อาชีพ รายได้ และสถานภาพสมรส

4) เพื่อวัตถุประสงค์การการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ จำแนกตามลักษณะการเดินทาง พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ระยะเวลาในการเดินทาง ประเภทของสถานพักแรม จำนวนวันพัก ความถี่ในการเดินทาง จำนวนผู้ร่วมเดินทาง กิจกรรมที่ทำระหว่างเดินทาง ปริมาณและมูลค่าของที่ระลึกที่ซื้อ แผนการใช้จ่ายเงินเพื่อการท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวกับลักษณะของนักท่องเที่ยว

5) เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการท่องเที่ยวภายในประเทศที่สำคัญในปี 2546 จำแนกตามแหล่งสำคัญที่จะไปท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว และความสัมพันธระหว่างลักษณะของนักท่องเที่ยวที่สำคัญกับแหล่งที่จะไปท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

การรวบรวมข้อมูลนี้ครอบคลุมข้อมูลสำคัญของชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

การพักผ่อน การทัศนศึกษา การเยี่ยมครอบครัว/ญาติ การประกอบธุรกิจ/ปฏิบัติงาน การร่วมงานพิธีของญาติ/เพื่อน การประชุม/สัมมนา และอื่น ๆ ทั้งที่ไม่มีการพักแรมและมีการพักแรมระหว่างการเดินทาง ซึ่งจะเรียกว่าเป็น “นักท่องเที่ยว” และ “นักท่องเที่ยว” ตามลำดับและจากการสำรวจตัวอย่างเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (Direct Interview) ชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวนประมาณ 5,100 ราย ซึ่งกระจายอยู่ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลของจังหวัดต่าง ๆ 13 จังหวัดใน 6 ภาคทั่วประเทศ ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยจำนวนจังหวัดตัวอย่างในแต่ละภาคเป็นปฏิภาคโดยประมาณกับจำนวนจังหวัดที่มีอยู่ในภาคนั้น ๆ กล่าวคือ จะแบ่งภาคออกเป็น 3 กลุ่ม ตามจำนวนจังหวัดในแต่ละภาค คือ กลุ่มที่มีจำนวนจังหวัดน้อย ปานกลาง และมาก โดยให้จำนวนจังหวัดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มเท่ากับ 1 2 และ 3 จังหวัด ตามลำดับ สำหรับการกำหนดชื่อจังหวัดตัวอย่างในแต่ละภาคพิจารณาจากการเป็นจังหวัดตัวอย่างในการสำรวจการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทยในครั้งที่ผ่านมา และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในปัจจุบันในแต่ละจังหวัดตัวอย่างเลือกอำเภอตัวอย่างจากแต่ละจังหวัด 3 อำเภอ ในจำนวนนี้ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอที่อยู่ติดอำเภอเมือง และอำเภอที่อยู่รอบนอกอำเภอเมือง และให้แต่ละอำเภอตัวอย่างข้างต้นกระจายจากกันมากที่สุด ส่วนการเลือกชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลจะเลือกจากแต่ละเขตกระจายไปตามเพศ อายุ อาชีพ/รายได้ และระดับการศึกษา

การประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวและนัก
ทัศนกรชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปรวมทั้งประเทศ ซึ่งเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศในรอบปี 2545
มีวิธีการดังนี้

- ให้ T แทนค่าประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวและนักทัศนกรชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป
รวมทั้งประเทศ ซึ่งเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ
P แทนค่าประมาณสัดส่วนชาวไทยที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป รวมทั้งประเทศซึ่งเดินทาง
ท่องเที่ยวภายในประเทศในรอบปี 2545
N แทนค่าจำนวนชาวไทยรวมทั้งประเทศที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี 2545
จะได้ $T = N \times P$

สำหรับการประมาณจำนวนนักท่องเที่ยว และนักทัศนกรชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปของแต่ละภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จะใช้วิธีเดียวกันกับการประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวและนักทัศนกรชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปรวมทั้งประเทศ ซึ่งเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศโดยข้อมูลที่น่า
มาใช้ในการประมาณเป็นข้อมูลระดับภาค
ส่วนวิธีที่ใช้ประมาณจำนวนนักท่องเที่ยว และนักทัศนกรชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปรวมทั้งประเทศ ซึ่งเดินทางไปตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ
เป็นดังนี้

- ให้ TI แทนค่าประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวและนักทัศนกรชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป
รวมทั้งประเทศ ซึ่งเดินทางไปเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่ I
PI แทนค่าประมาณสัดส่วนชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปรวมทั้งประเทศซึ่งเดินทางไป
เที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่ I
N แทนจำนวนชาวไทยทั้งประเทศที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี 2545

การประมาณค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปรวมทั้งประเทศในรอบปี 2545 สำหรับค่าใช้จ่ายในแต่ละ
ช่วงของการเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ ช่วงก่อนการ
ท่องเที่ยว ช่วงระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว และช่วงหลัง
การท่องเที่ยว มีวิธีการดังนี้

ให้ CI แทนค่าประมาณค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทยรวมทั้งประเทศในช่วงที่ I โดยที่ $I = 1, 2, 3$

EI แทนค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทยในช่วงที่ I

T แทนค่าประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปรวมทั้งประเทศ ซึ่งเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ

n แทนจำนวนผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยในแต่ละครั้งในปี 2545

m แทนจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยที่เดินทางท่องเที่ยวในปี 2545

$$\text{จะได้ } CI = \frac{EI \times T \times m}{n}$$

และค่าประมาณค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทยรวมทุกช่วงของทั้งประเทศคือ

$$C = \sum_{I=1}^3 CI$$

สำหรับการประมาณค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทยรวมทุกช่วง จำแนกตามภาค ใช้วิธีเดียวกันกับการประมาณค่าใช้จ่ายของทั้งประเทศข้างต้น โดยใช้ข้อมูลในระดับภาคจากการสำรวจชาวไทยที่เลือกมาเป็นตัวอย่างจำนวน 5,102 คน ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ 998 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1,764 คน ภาคกลาง 887 คน ภาคใต้ 677 คน และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 776 คน โดยที่ร้อยละ 25.1 อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล และร้อยละ 74.9 อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศถึงร้อยละ 94 ส่วนที่ไม่ได้เดินทางท่องเที่ยวมีร้อยละ 6 สาเหตุที่ไม่ได้ท่องเที่ยวคือ ไม่มีเวลาที่จะไปเที่ยว และไม่ชอบเที่ยว/ไม่ชอบเดินทาง

ชาวไทยเพียงร้อยละ 8 เท่านั้นที่ได้จัดสรรค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสำหรับตัวเองในแต่ละปี ซึ่งประมาณหนึ่งในสามจัดสรรค่าใช้จ่ายไว้ 5,000 ถึง 9,999 บาทต่อปี ชาวไทยถึงร้อยละ 62 นิยมไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ในจำนวนผู้ที่ไปเที่ยวทั้งหมดมีร้อยละ 40 ไปเที่ยวทะเล ร้อยละ 16 ไปเที่ยวภูเขา สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นประวัติศาสตร์/โบราณสถาน/โบราณวัตถุ/ศาสนามีชาวไทยนิยมไปเที่ยวร้อยละ 15 แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศิลปวัฒนธรรม/ประเพณี/วิถีชีวิต นิยมไปเที่ยวกันร้อยละ 11 ส่วนชาวไทยที่นิยมไปเที่ยวในแหล่งบันเทิง/ศูนย์การค้า มีถึงร้อยละ 10 ชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศส่วนใหญ่ถึงสองในสามหรือร้อยละ 66.6 มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน ที่ไปเยี่ยมครอบครัว/ญาติมีร้อยละ 16.7 ที่ไปรวม

งานพิธีของญาติ/เพื่อนมีร้อยละ 7.1 สำหรับชาวไทยที่เหลืออีกร้อยละ 9.6 มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทัศนศึกษา ประกอบธุรกิจ/ปฏิบัติงานประชุม/สัมมนา และอื่นๆ ช่วงเวลาที่ชาวไทยถึงร้อยละ 39 นิยมไปเที่ยว คือ ช่วงวันหยุดราชการ/วันหยุดงาน รองลงมา คือ ช่วงวันหยุดภาคการศึกษาและช่วงสงกรานต์ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกันคือประมาณร้อยละ 17 สำหรับฤดูที่ชาวไทยนิยมเดินทางท่องเที่ยวในประเทศมากที่สุดคือฤดูร้อนซึ่งมีถึงร้อยละ 62 ที่นิยมท่องเที่ยวในฤดูหนาวมีร้อยละ 36 การเดินทางท่องเที่ยวชาวไทยเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 96 จัดการเดินทางท่องเที่ยวเอง ในจำนวนนี้มีถึงร้อยละ 52 เดินทางไปเที่ยวกับครอบครัว ร้อยละ 39 เดินทางไปกับเพื่อน/ญาติ จำนวนผู้ร่วมเดินทางไปกับนักท่องเที่ยวชาวไทยถึงร้อยละ 38 มีจำนวน 3 ถึง 4 คน สำหรับการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทยที่มีผู้ร่วมเดินทางมากกว่า 10 คน มีร้อยละ 9 แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดของชาวไทยถึงร้อยละ 63 คือ การบอกเล่าของญาติ/เพื่อน รองลงมาคือ ข้อมูลจากรายการ/การโฆษณาทางโทรทัศน์ซึ่งมีร้อยละ 22 พาหนะที่ชาวไทยถึงร้อยละ 53 นิยมใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวคือ รถยนต์ส่วนตัว รองลงมาคือ รถโดยสารประจำทางซึ่งมีร้อยละ 24 ที่ใช้รถยนต์เช่าและรถจักรยานยนต์มีร้อยละ 10 และร้อยละ 9 ชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศถึงครึ่งหนึ่งพักค้างคืนที่บ้านญาติหรือบ้านเพื่อน ที่พักโรงแรมและ เกสเฮาส์มีร้อยละ 29 และร้อยละ 7 ชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศถึงร้อยละ 38 เดินทางท่องเที่ยวเพียงครั้งเดียว ที่เดินทางท่องเที่ยว 2 ครั้ง 3 ครั้ง และมากกว่า 5 ครั้ง มีร้อยละ

22 15 และ 13 ตามลำดับ ในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้งส่วนใหญ่ร้อยละ 28 ใช้เวลาในการท่องเที่ยวเฉลี่ยเพียง 1 วัน ที่ใช้เวลาเฉลี่ยในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งเป็น 2 วัน 3 วัน และ 4 วัน มีร้อยละ 22 27 และ 11 ตามลำดับ ร้านอาหารที่นักท่องเที่ยวชาวไทยถึง 3 ใน 4 นิยมไปบริโภคในแหล่งท่องเที่ยวคือ ร้านอาหารทั่วไป ซึ่งตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวชาวไทยที่นำอาหารมารับประทานเองในแหล่งท่องเที่ยวร้อยละ 9 ที่รับประทานอาหารในโรงแรมที่พักและตามแผงลอย/หาบเร่มีเพียงร้อยละ 6 และ 4 เท่านั้น การเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทยกิจกรรมที่นิยมทำกันมากที่สุดถึงร้อยละ 61 คือ เดินเล่น รองลงมาคือ ชื้อของร้อยละ 54 เล่นน้ำหรือว่ายน้ำร้อยละ 41 เที่ยวถ้ำ/น้ำตกร้อยละ 28 และศึกษาธรรมชาติร้อยละ 25 จังหวัดหลักที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวครั้งสุดท้ายมากที่สุด 10 ลำดับแรก ในรอบปี 2545 ได้แก่ ชลบุรี เชียงใหม่ กรุงเทพมหานคร ระยอง อุดรธานี หนองคาย ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ภูเก็ต และสุราษฎร์ธานี ตามลำดับ สำหรับการเดินทางท่องเที่ยวครั้งสุดท้าย แหล่งท่องเที่ยวที่นิยมไปเที่ยว 10 อันดับแรก ได้แก่ พัทยา ดอยสุเทพ ะอำ บางแสน หาดแม่รำพึง หัวหิน เกาะเสม็ด เกาะสมุย หาดป่าตอง และอ่าวมะนาว ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทยเมื่อพิจารณาจากการท่องเที่ยวครั้งสุดท้ายของชาวไทยในปี 2545 พบว่า ในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยรวมทั้งสิ้น 7,706 บาท ในจำนวนนี้เป็นค่าที่พัก 1,910 บาท ค่าอาหาร/เครื่องดื่ม 1,103 บาท ค่าซื้อสินค้า/ของที่ระลึก 1,016 บาท ค่าบริการท่องเที่ยว 514 บาท

ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง 799 บาท ค่าพาหนะเดินทาง 1,117 บาท และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 1,247 บาท และเมื่อคิดเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนของการท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทยซึ่งมีจำนวนผู้ร่วมเดินทางโดยเฉลี่ยประมาณ 5.28 คน นักท่องเที่ยวชาวไทยแต่ละคนจะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้งเท่ากับ 1,451 บาท ซึ่งในจำนวนนี้เป็นค่าที่พัก 360 บาท ค่าอาหาร/เครื่องดื่ม 208 บาท ค่าซื้อสินค้า/ของที่ระลึก 191 บาท ค่าบริการท่องเที่ยว 97 บาท ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง 150 บาท ค่าพาหนะเดินทาง 210 บาท และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 235 บาท นอกจากค่าใช้จ่ายระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทยแล้วยังมีค่าใช้จ่ายก่อนการเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ ค่าตรวจสอบสภาพพาหนะที่ใช้เดินทาง ค่าเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่อง ค่าซื้อฟิล์มถ่ายรูป ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และค่าใช้จ่ายหลังการเดินทางท่องเที่ยวซึ่งในจำนวนนี้เป็นค่าเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่อง ค่าล้าง/อัดรูปถ่าย และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดของชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศในรอบปี 2545 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 288,926 ล้านบาท ในจำนวนนี้มีมาจากชาวไทยในภาคตะวันออกเฉลี่ยเหนือมากที่สุดคือ 72,072 ล้านบาท รองลงมาคือมาจากชาวไทยในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล 69,232 ล้านบาท ชาวไทยในภาคใต้ 60,793 ล้านบาท ชาวไทยในภาคเหนือ 39,766 ล้านบาท ชาวไทยในภาคกลาง 23,174 ล้านบาท และชาวไทยในภาคตะวันออก 17,656 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งของชาวไทย 1 คน ที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศในรอบปี 2545 เท่ากับ 6,474 บาท จำนวนนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว

ชาวไทยที่คาดว่าจะเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2545 คือ 44.63 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นการเดินทางจากภาคเหนือ 7.44 ล้านคน ภาคตะวันออกเฉลี่ยเหนือ 14.91 ล้านคน ภาคกลาง 4.81 ล้านคน ภาคตะวันออก 3.01 ล้านคน ภาคใต้ 6.22 ล้านคน และกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล 8.24 ล้านคน

ในปี 2546 มีชาวไทยประมาณหนึ่งในสามที่วางแผนการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศไว้ตั้งแต่ต้นปี สาเหตุจริงใจซึ่งสำคัญที่สุดที่มีการวางแผนเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศคือ การประชาสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวฯ รองลงมาคือ เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ และมีความปลอดภัยมากกว่า ตามลำดับ จังหวัดที่มีการวางแผนจะไปเที่ยวกันมาก คือ เชียงใหม่ ภูเก็ต ชลบุรี กาญจนบุรี กระบี่ สุราษฎร์ธานี ระยอง ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และเชียงราย สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่วางแผนจะไปเที่ยวกันมากเรียงตามลำดับ คือ ดอยสุเทพ พัทยา หาดป่าตอง เกาะสมุย หัวหิน ชะอำ เกาะพีพี ภูเก็ต เกาะเสม็ด และดอยอ่างขาง เดือนที่มีการวางแผนจะไปเที่ยวกันมากในช่วง 8 เดือนแรกของปี 2546 ตามลำดับ คือ เมษายน มกราคม และมีธันวาคม สำหรับในช่วง 4 เดือนหลังเดือนที่วางแผนจะไปเที่ยวกันมากคือเดือน ธันวาคม ตุลาคม และพฤศจิกายน จำนวนวันที่วางแผนจะเดินทางไปท่องเที่ยวกันมาก คือ 3 วัน และค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ที่เตรียมกันไว้สำหรับการเดินทางท่องเที่ยวตลอดทั้งปี คือ 4,000 ถึง 5,000 บาท

ในการส่งเสริมและสนับสนุนการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ

และสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และนักทัศนาจรมากยิ่งขึ้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญในแต่ละด้าน ตามลำดับความสำคัญของแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านถนนและเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว

1.1 ควรปรับปรุงถนนและเส้นทางไปสู่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และนักท่องเที่ยว/นักทัศนาจรนิยมเดินทางไปเที่ยวไม่ให้ชำรุด

1.2 ควรขยายถนนเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีขนาดเล็กให้กว้างขึ้น

1.3 ควรมีการจัดการจราจรในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีผู้นิยมไปเที่ยวให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้นโดยเฉพาะช่วงเทศกาลท่องเที่ยว

2. ด้านเครื่องหมายจราจรและป้ายบอกทาง

2.1 ควรมีป้ายบอกทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจนโดยบอกล่วงหน้าเป็นระยะๆ และเพิ่มแสงสว่างส่องป้ายในตอนกลางคืนด้วย

2.2 ควรซ่อมแซมป้ายบอกทางที่ชำรุดและตัดแต่งกิ่งไม้ที่มาปิดป้ายออก

3. ด้านค่าพาหนะเดินทางในแหล่งท่องเที่ยว

3.1 ควรมีการควบคุมราคาค่าพาหนะเดินทางในแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว

3.2 ควรให้ผู้ให้บริการเกี่ยวกับพาหนะเดินทางในแหล่งท่องเที่ยวมีป้ายบอกอัตราค่าบริการด้วย

4. ด้านที่จอดรถ

4.1 ควรเพิ่มที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่มีผู้นิยมไปเที่ยวมาก โดยเฉพาะในฤดูท่องเที่ยว

4.2 ที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยวควรให้สะดวกและปลอดภัยกับนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรมากกว่าเดิม

5. ด้านโทรศัพท์สาธารณะ

5.1 ควรเพิ่มจำนวนโทรศัพท์สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและมีผู้นิยมไปเที่ยว

5.2 ให้มีจำนวนมากขึ้น และควรให้มีการกระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวด้วย

5.3 ควรปรับปรุงแก้ไขโทรศัพท์สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวที่ชำรุดอยู่เป็นจำนวนมากให้สามารถใช้งานได้

6. ด้านห้องสุขา/ห้องอาบน้ำ

6.1 ควรปรับปรุงห้องสุขาห้องน้ำให้สะอาดให้มีน้ำไหลเพียงพอ และปลอดภัย

6.2 ควรเพิ่มจำนวนห้องสุขา/ห้องอาบน้ำในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและมีผู้นิยมไปเที่ยวให้มีจำนวนมากขึ้นกว่าเดิม

7. ด้านข้อมูลและข่าวสารการท่องเที่ยว

7.1 ควรเพิ่มจุดบริการด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น

7.2 ควรเพิ่มจำนวนเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยวและข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น

8. ด้านบริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์

8.1 ควรมีมัคคุเทศก์ให้บริการนำเที่ยวในทุกแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและมีผู้นิยมไปเที่ยว

8.2 ควรปรับปรุงเรื่องภาษาและมารยาทของมัคคุเทศก์

9. ด้านร้านอาหารและเครื่องดื่ม

9.1 ควรมีการกำหนดหรือควบคุมราคาอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

9.2 ควรควบคุมดูแลเรื่องความสะอาดคุณภาพอาหาร และการให้บริการของร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว

10. ด้านที่พักแรม

10.1 ควรมีการควบคุมดูแลเรื่องความสะอาด ความปลอดภัย และการให้บริการของที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น

10.2 ควรมีการควบคุมเรื่องราคาที่พัก โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว

11. ด้านอื่น ๆ

11.1 ควรเพิ่มจำนวนที่พักริมทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและมีผู้นิยมไปเที่ยวให้มากขึ้น

11.2 ควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยดูแลในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะพวกที่ฉวยโอกาสหากินกับนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจร

11.3 ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะในเรื่องขยะในบริเวณชายหาด

11.4 ควรเพิ่มถังขยะในแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้นและควรมีฝาทับด้วย

ที่มาที่ไปของกฎหมายพยานหลักฐาน จากรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์

*จิรวุฒิ ลิปิพันธ์

แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายเกี่ยวกับ พยานชี้ข้อเท็จจริงอิเล็กทรอนิกส์ใช้บังคับแล้ว อันได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2546 ซึ่งมาแก้ไขข้อโต้แย้งในเรื่องการอ้าง พยานหลักฐานที่ได้จากธุรกรรมเกี่ยวกับพยานชี้ ข้อเท็จจริงอิเล็กทรอนิกส์ได้บ้างตามสมควร เพื่อสร้างความ เชื่อมั่นและทำให้การค้าทางพยานชี้ข้อเท็จจริงอิเล็กทรอนิกส์ ดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่นในประเทศ แต่ยังมี ปัญหาอีกหลายประการที่ยังเป็นจุดบ่งทอนความ มั่นใจในพยานชี้ข้อเท็จจริงอิเล็กทรอนิกส์ อย่างเช่นในเรื่อง การรักษาความปลอดภัยบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ปัญหาเรื่องลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ และปัญหา อื่นๆอาจเกิดขึ้นได้จากความบกพร่องของเครือข่าย คอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ประเทศไทยยังต้องร่างกฎหมาย ออกมาแก้ไขปัญหาด้านพยานชี้ข้อเท็จจริงอิเล็กทรอนิกส์ อีกหลายฉบับ

ในบทความนี้จะได้ประมวลย้อนหลังไปถึง ความเป็นมา อุปสรรคและปัญหาในการร่าง กฎหมายเกี่ยวกับพยานชี้ข้อเท็จจริงอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเกิดขึ้น ประมาณปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา แต่มาประสบ ความสำเร็จเมื่อปี พ.ศ.2546 การร่างกฎหมายใน เรื่องนี้ประสบปัญหาหลายประการ ทั้งที่มาจากการ ที่นักกฎหมายไทยยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงเจตนา ที่แท้จริงของกฎหมายพยานชี้ข้อเท็จจริงอิเล็กทรอนิกส์เนื่อง จากเป็นกฎหมายอีกหมวดหนึ่งที่ประเทศไทยลอก เขามาทั้งหมด และเรื่องของความรู้ด้านพยานชี้ ข้อเท็จจริงอิเล็กทรอนิกส์ที่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในขณะนั้น โดยหวังอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่านจะได้เข้าใจถึงที่มาของ กฎหมายพยานหลักฐานจากธุรกรรมพยานชี้ ข้อเท็จจริงของประเทศไทย สภาพปัญหาอื่นๆ ที่ยังเป็นข้อโต้แย้ง และข้อเสนอแนะในเบื้องต้น ก่อนที่จะได้วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับประเด็นอื่นของ พยานชี้ข้อเท็จจริงอิเล็กทรอนิกส์ในบทความต่อไป

ร่างพระราชบัญญัติการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นกฎหมายใหม่ของไทยที่ออกตามนวัตกรรมทางการค้าโลกที่เกิดขึ้นในช่วงสิบปีที่ผ่านมา หลักการของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์คงมีง่าย ๆ เพียงว่าเป็นการปรับกิจกรรมทางการค้าทุกรูปแบบทั้งภายในและภายนอกประเทศ หรือธุรกรรมตามความเข้าใจของนักวิชาการสาขาธุรกิจ ให้ดำเนินการโดยส่งผ่านคำเสนอคำสนองในการค้าขายทางคอมพิวเตอร์ออนไลน์ นอกจากนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและลดต้นทุนจากการที่คู่สัญญาไม่ต่อเนื่องเดินทางข้ามประเทศ จุดประสงค์อีกประการหนึ่งที่สำคัญคือต้องการให้ผู้ต้องการจะทำกิจกรรมทางการค้าต่อกันสามารถติดต่อกันได้โดยตรงปราศจากคนกลางซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของข้อมูลทางการค้าของคู่สัญญา แต่หาว่าไม่ว่าความบกพร่องหรือความไม่ปลอดภัยที่จะเกิดขึ้นกับข้อมูลทางการค้าก็อาจจะบังเกิดขึ้นได้จากการติดต่อสื่อสารทางคอมพิวเตอร์ เช่น กรณีเครื่องแฮกเกอร์ ไวรัสคอมพิวเตอร์ การแฮกข้อมูล หรือการดักจับสัญญาณไฟฟ้าเช่นตัวเลขที่บัตรเครดิต บัญชีธนาคาร หรือตัวเลขสำคัญอื่น ไปใช้เพื่อประโยชน์ในทางมิชอบ ถามว่าในเวลานี้แม้ว่าเราจะได้ออกกฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปบ้างแล้ว และยังมีกฎหมายลูกอีกหลายฉบับที่กำลังจะออกมา เราได้ทำความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่จะเข้ามาแก้ปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วมาน้อยเพียงใด

จากบทความของอาจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับกฎหมายแม่แบบเกี่ยวกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งต้นฉบับเป็นของ

UNCITRAL ผู้เขียนเข้าใจว่ากฎหมายแม่แบบมุ่งที่จะให้ความสำคัญในประเด็นเหล่านี้

1. การกำหนดคำจำกัดความของศัพท์เฉพาะแต่ละคำที่เกี่ยวกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้เขียนเห็นว่า UNCITRAL ได้กำหนดชนิดของสิ่งที่จะเป็นข้อมูลที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีไว้กว้างขวางมาก อาจเป็นเพราะอำนาจการตีความของศาลต่างประเทศกว้างขวางกว่าประเทศไทยที่ต้องรอการตีความจากกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้วเท่านั้น เมื่อกฎหมายไม่ประกาศใช้ ก็คงไม่ต้องดำเนินการอะไร จากเอกสารวิจารณ์การร่างพระราชบัญญัติพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของไทย โดย Mr.Renaud Soricul ได้วิจารณ์การร่างมาตรา 4 หรือในส่วนที่เป็นคำจำกัดความของศัพท์เฉพาะว่า ไทยได้คำนึงถึงวัฒนธรรมในการร่างกฎหมายของไทยเองมากไป ทำให้ไปกังวลเรื่องความถูกต้องความเป็นอยู่ของคำพูดในตัวบทมากไป ซึ่ง Soricul เห็นว่าไทยไม่ควรจะนำประเด็นนี้มาเป็นปัญหาในการร่างเพราะจะทำให้เจตนารมณ์ที่แท้จริงของ model law เปลี่ยนแปลงไป แต่ถ้าจะกำหนดคำจำกัดความให้มีความหมายครอบคลุมกว้างขวางแบบต่างประเทศก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้แก่เจ้าหน้าที่ของไทยเป็นอันมากเพราะความชัดเจนในตัวบทกฎหมายต้องมาก่อน

2. ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการตีความตามกฎหมายว่าด้วยนิติกรรมของไทย ในเรื่องของสัญญาจะเกิดขึ้นเมื่อใด เราจะถือว่าการติดต่อการค้าผ่านคอมพิวเตอร์เป็นช้อยกเว้นของการแสดงเจตนาที่จะทำสัญญาระหว่างบุคคลที่อยู่ห่างกันซึ่งระยะทางใช่หรือไม่ หรือการที่จะถือว่าสัญญาจะเกิด

ขึ้นเมื่อคำเสนอและคำสนองตรงกัน เมื่อใดที่ถือว่าได้รับคำสนองจากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งกันแน่ เมื่อสัญญาอิเล็กทรอนิกส์แสดงการตอบรับการทำสัญญาได้มาอยู่ในฮาร์ดดิสก์ของคอมพิวเตอร์ของอีกฝ่ายหนึ่งหรืออย่างไร และถ้าข้อมูลเช่นนั้นยังไม่ได้พิมพ์ออกมาเป็นกระดาษหรือเป็นข้อมูลที่ต้องการการ encryption ก่อน ข้อมูลเช่นนั้นจะถือเป็นคำเสนออยู่หรือไม่

3. ปัญหาในเรื่องการหาพยานหลักฐานจากการทำกิจการค้าอิเล็กทรอนิกส์มาเป็นพยานในศาลไทย เนื่องจากกฎหมายยังคงรับฟังพยานบุคคลและพยานเอกสารเท่านั้นตามที่กำหนดไว้ในประมวลพิจารณาความ แต่ยังไม่เคยมีการรับฟังพยานที่ได้จากการดักสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การดักฟังโทรศัพท์ เราถือว่าเป็นการได้มาซึ่งพยานหลักฐานโดยวิธีการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่อาจรับฟังได้ในศาล อาจารย์พรเพชรได้เสนอว่าเราควรแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานของไทยให้รับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งอาจไม่อยู่ในรูปแบบของแผ่นกระดาษเอกสารอีกต่อไป ดังนั้น จึงควรมีกฎหมายมารองรับพยานหลักฐานที่อาจไม่เป็นพยานโดยชอบตามกฎหมายไทยปัจจุบัน

ส่วนในเรื่องของการพัฒนาเทคโนโลยีการส่งผ่านข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (EDI) ที่ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในกระบวนการของพาณิชย์นาวี ผู้เขียนเห็นว่า ประเด็นการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมในเชิงกระบวนการไม่น่าจะเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วง แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงก็คือเราจะต้องทวนไปดูข้อ 3 ที่กล่าวไปข้างต้นว่าหลักฐานที่เกิดจากระบบพาณิชย์นาวีรูปแบบใหม่จะก่อให้เกิดปัญหาด้านพยานมากน้อยเพียงใด

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกฎหมายแม่แบบว่าด้วยการค้าอิเล็กทรอนิกส์ของ UNCITRAL ร่างพระราชบัญญัติพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของกระทรวงยุติธรรม และร่างฯของ NECTEC ก็คงจะได้แก่

1. วิเคราะห์การใช้ศัพท์ในการบัญญัติกฎหมายและความที่นักกฎหมายต่างชาติไม่เข้าใจในวัฒนธรรมการร่างกฎหมายของไทย
2. พิจารณาถึงการก่อเกิดขึ้นของสัญญาเมื่อพิจารณาในเรื่องคำเสนอหรือคำสนอง
3. พิจารณาในเรื่องพยานหลักฐานที่มาจากกิจการค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถจะยกขึ้นนำสืบได้ในศาลไทย
4. ทำไมกฎหมายว่าด้วยการค้าอิเล็กทรอนิกส์ไม่นำไปใช้บังคับซ้อนกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

วิเคราะห์การใช้ศัพท์กฎหมายในคำแปลร่างพระราชบัญญัติพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของไทย

เนื่องจากร่างกฎหมายในเรื่องนี้เป็นการถอดความมาจากกฎหมายแม่แบบว่าด้วย electronic commerce ของ UNCITRAL เกือบทั้งหมดทำนองเดียวกับเรื่องพระราชบัญญัติข้อสัญญาไม่เป็นธรรม การผูกขาดทางการค้า หรือกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาทุกเรื่องเป็นอาทิ การที่ทางประเทศไทยรับออกกฎหมายเรื่องดังกล่าวโดยปราศจากการพิจารณาอย่างรอบคอบถึงความเข้ากันได้ระหว่างกฎหมายที่เรารับเข้ามากับวัฒนธรรมพื้นฐานของคนไทยนั้น ย่อมทำให้กฎหมายดังกล่าวมีปัญหาในการบังคับใช้บ้างตามสมควร เนื่องจากกฎหมายแม่แบบในเรื่องการค้าอิเล็กทรอนิกส์

แท้จริงแล้วออกมาเพื่อแก้ไขปัญหาวัดชนธรรมการค้าในแบบของประเทศตะวันตก และปัญหาทางการค้าของประเทศตะวันตกกับประเทศตะวันออกย่อมแตกต่างกัน การจะอนุวัติกฎหมายจากตะวันตกใดๆ มาใช้คงจะต้องคำนึงถึงจุดนี้ด้วย

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าร่างพระราชบัญญัติพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของไทยเป็นการลอกแบบมาจาก Electronic Commerce Model Law of UNCITRAL มาเกือบทั้งหมด จากจุดนี้ผู้เขียนเห็นว่า ผู้ร่างกฎหมายไทยคงจะไม่มีเจตนาไปเปลี่ยนวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดย UNCITRAL เพราะแท้จริงแล้วผู้ร่างของไทยอาจไม่รู้เจตนารมณ์ในกฎหมายเรื่องนี้อย่างลึกซึ้ง สังเกตได้จากไทยได้หลีกเลี่ยงการใช้คำว่า “การตีความกฎหมายฉบับนี้จะต้องตีความอย่างกว้างขวาง” หรือ “State might extend the applicability of this law”¹ ก็เป็นเพราะว่านี่คือพระราชบัญญัติที่อาจก่อให้เกิดผลบังคับในทางอาญา โดยเฉพาะได้ใช้ประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายอย่างไทย ดังนั้น การตีความพระราชบัญญัติ จำต้องตีความอย่างเคร่งครัดตามตัวอักษร ผู้เขียนจึงคิดว่าผู้ร่างกฎหมายไทยคงได้ใช้วิจารณ์อย่างหนักในการใช้คำพูดในฉันทบทเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงปัญหาในการตีความให้มากที่สุด แต่ถึงกระนั้นก็ไม่วายที่จะเกิดปัญหาในการตีความโดยเฉพาะศัพท์ที่แปลจากภาษาต่างประเทศและศัพท์นั้นไม่เคยนำมาใช้ในการร่างกฎหมายไทยมาก่อน ดังที่เกิดปัญหาการตีความองค์ประกอบแห่งความผิดในคดีว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะในส่วนของลิขสิทธิ์มาแล้ว

จากการแสดงความคิดเห็นในการร่างกฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของไทยโดย

Mr.Renaud Sorieul ได้พยายามวิจารณ์ว่าไทยเรายังไม่เข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมายการค้าอิเล็กทรอนิกส์อย่างแท้จริง รวมทั้งยังจะพยายามหลีกเลี่ยงการตีความให้เป็นไปตามที่ UNCITRAL ต้องการ โดยผ่านการร่างมาตราโดยใช้ศัพท์ที่เขาเห็นว่ากำกวม เช่นดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วในคำว่า including ที่ Sorieul แนะนำให้เปลี่ยนเป็นคำว่า including but not limited to เพราะเขากลัวศาลไทยจะตีความคำว่า including ว่าให้หมายรวมถึงสิ่งที่ถูกเขียนตามหลังคำว่า including ในตัวบทอย่างแท้จริงเท่านั้น ถ้านอกจากนี้ก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่รวมถึง แต่ผู้เขียนคิดว่านักกฎหมายไทยคงไม่มีเจตนาที่จะตีความยึดติดกับตัวบทโดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรมทางการค้าในสภาวะปัจจุบัน การตีความอย่างที่ Sorieul ว่าคงจะเกิดขึ้นกับนักกฎหมายของไทยที่วิสัยทัศน์น้อยเท่านั้น อีกประการหนึ่งก็คือ Sorieul คงไม่มีหน้าที่ที่จะมาเข้าใจวัฒนธรรมในการร่างกฎหมายของไทย เพราะเขาเป็นเพียงเจ้าหน้าที่ของต่างประเทศที่ทำหน้าที่ Auditor เท่านั้น ในทำนองเดียวกัน ผู้ร่างกฎหมายไทยก็คงไม่พยายามที่จะเข้าใจความรู้สึกของผู้ร่างกฎหมายของต่างประเทศเช่นกัน เพราะไม่ใช่หน้าที่ แต่เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้จะต้องใช้บังคับกับสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทั้งที่ทำในประเทศไทยและทำกับต่างประเทศ ความเห็นของ Sorieul ก็เป็นสิ่งที่เราพึงรับฟัง แต่อย่างไรก็ดี ผู้ร่างกฎหมายไทยควรต้องนำหลักความเข้ากันได้ (Harmonization) ระหว่างกฎหมายแม่แบบกับกฎหมายไทย มาเป็นเครื่องพิจารณาข้อวิจารณ์ของ Sorieul ด้วย

ผู้เขียนจะได้ยกตัวอย่างการใช้คำว่า “ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง...” ที่ได้บัญญัติไว้ใน

หลายมาตราของร่างกฎหมายไทย เนื่องจากไทยไม่สามารถจะบัญญัติทุกสิ่งทุกอย่างไว้ในพระราชบัญญัติฉบับเดียว เหมือนเช่นในกฎหมายแม่บทของ UNCITRAL ที่ได้เขียนเป็นมาตราหิ (bis) แล้วใช้คำพูดซ้ำไปซ้ำมากับมาตราหลัก แต่เราหาทางออกโดยการที่บัญญัติสิ่งที่เป็นรายละเอียดที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับชนิดและประเภทของกิจการค้า หรือสิ่งที่อาจเป็นเอกสารที่ใช้ในการดำเนินคดีได้ตามพระราชบัญญัตินี้ เอาไว้ในกฎหมายลำดับรองอันได้แก่กฎกระทรวง เพื่อขยายความชัดเจนในการตีความกฎหมายฉบับแม่ ซึ่งไม่น่าจะมีปัญหาอะไร แต่ Soreiul กลับมองว่าเป็นความซ้อนเร้นที่ผู้ร่างกฎหมายไทยจะทำให้เกิดขึ้น ที่จริงแล้วเกิดจากการที่ Sorieul ยังไม่เข้าใจวัฒนธรรมการร่างกฎหมายของไทย และมองที่พระราชบัญญัติที่เป็นกฎหมายแม่อย่างเดียวนั่น

เมื่อพิจารณาว่าพระราชบัญญัติพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทั้งในร่างของกระทรวงยุติธรรมและร่างของ nectec ผู้เขียนคิดว่าเจตนาในการร่างกฎหมายของทั้งสองหน่วยงานคงจะไม่ต่างกันในเรื่องของหลักการ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือว่า ผู้ร่างกฎหมายของ nectec เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์เสียเป็นส่วนใหญ่ คำพูดที่ใช้ในตัวของเขาจึงเป็นคำพูดที่อยู่ในความเข้าใจของนักคอมพิวเตอร์ด้วยกัน และคงไม่สนใจว่าศัพท์ของตนจะเป็นปัญหาในการตีความในเชิงกฎหมายหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่นคำว่า “รับรอง” ในร่างของกระทรวงยุติธรรม มาตรา 6 กับคำว่า “ได้เห็นชอบ” ในร่างของ nectec มาตรา 8 ในเรื่องลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ น่าจะมีความหมายในสามัญสำนึกของคนทั่วไปก็คงหมายถึงการที่เจ้าของลายมือชื่อไม่

ปฏิเสธว่ามีลายมือชื่อที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์เช่นว่านี้เกิดขึ้นจริงเหมือนกันทั้งสองร่าง แต่ทว่า คำว่าเห็นชอบของ nectec อาจก่อให้เกิดปัญหาในการตีความตามกฎหมายเพราะอาจหมายถึงการรับรองโดยระเบียบของกฎหมาย โดยปริยาย หรือการยอมรับโดยระบบคอมพิวเตอร์โดยไม่ต้องพึ่งพาการรับรองจากมนุษย์เลยก็ได้ ทำให้การตีความทำได้โดยไร้ขอบเขต แต่การใช้คำว่ารับรองของกระทรวงยุติธรรมอาจจำกัดขอบเขตได้ดีกว่า เพราะคงหมายถึงการรับรองตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายแต่ละเรื่องนั่นเอง

ส่วนในเรื่องของคำจำกัดความของศัพท์ของทั้งสองร่างคงจะไม่มีอะไรต้องวิจารณ์ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องคำแปลของแต่ละร่างก็คือความเข้าใจในความหมายของศัพท์ภาษาอังกฤษของทั้งสองหน่วยงานนั้นแตกต่างกัน แน่นนอนที่ภาษากฎหมายย่อมไม่เหมือนภาษานักคอมพิวเตอร์หรือนักวิชาการสาขาอื่น คิดว่าทุกสาขาคงจะเข้าใจภาษาใน Model Law of UNCITRAL เหมือนกันหมด เพียงแต่ว่าเมื่อนำมาร่างเป็นกฎหมายโดยใช้ภาษากฎหมายก็อาจทำให้นักวิชาการสาขาอื่นไม่เข้าใจ แม้กระทั่งนักกฎหมายด้วยกัน นักกฎหมายตะวันตกก็ยังไม่เข้าใจศัพท์ทางกฎหมายของทางเอเชียเท่าใดนัก

การใช้หลักนิติกรรมมาพิจารณาในเรื่องของสัญญาที่เกิดจากการค้าอิเล็กทรอนิกส์

จากเอกสารของอาจารย์พรเพชร ที่พูดเกี่ยวกับการทำสัญญาทางการค้าผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ตั้งอยู่คนละประเทศ จะเป็นการแสดงเจตนาของผู้อยู่ห่างกันซึ่งระยะทางหรือไม่

คำตอบคงจะเป็นเหมือนในเรื่องการติดต่อการค้าผ่านโทรศัพท์ ซึ่งผู้เสนอสามารถรับคำสนองในเวลา นั้นได้ทันที จึงน่าจะเป็นการทำนิติกรรมซึ่งหน้ามากกว่า แต่นั่นไม่ใช่ปัญหาที่สำคัญว่าเวลาที่เกิดขึ้นของสัญญาที่แท้จริงนั้นคือเมื่อใด เพราะการส่งข้อมูลที่เป็นคำเสนอผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ต้องผ่าน carrier หลายอย่าง ถามว่าช่วงไหนของกระบวนการส่งข้อมูลที่สามารถถือการเป็นการเสนอกับการสนองที่ทำให้เกิดสัญญาขึ้น

เวลาที่ทำการเสนอไม่น่าเป็นปัญหาได้แก่เวลาที่ผู้ทำคำเสนอได้กดปุ่ม send ส่งข้อมูลส่วนตัวแล้วคำเสนอผ่านคอมพิวเตอร์นั่นเอง แต่เวลาที่ผู้เสนอได้รับคำสนองดูเหมือนจะเป็นปัญหาบ้าง เพราะถ้าเป็นกรณีที่เครื่องคอมพิวเตอร์มีระบบรับข้อความ เราจะถือว่าผู้ทำคำเสนอรับคำสนองต่อเมื่อระบบคอมพิวเตอร์อัตโนมัติได้บันทึกคำสนองไว้เท่ากับการรับคำสนองโดยผู้ทำคำเสนอไม่ต้องเปิดเครื่องเพื่ออ่านก่อน หรือจะต้องรอให้ผู้ทำคำเสนอเปิดเครื่องและอ่านข้อมูลคำสนองจริงๆ เสียก่อนจึงถือว่าได้รับคำสนองและสัญญาเกิดขึ้น ตามความคิดเห็นของผู้เขียน คำสนองน่าจะมาถึงในเวลา ที่ผู้ทำคำเสนอได้เปิดเครื่องเพื่ออ่านคำสนองเช่นนั้นจริงๆ เพราะถ้าระบบอัตโนมัติของคอมพิวเตอร์มีความผิดพลาด การรับคำสนองก็อาจผิดพลาดได้ และจะก่อให้เกิดปัญหาในการนำสืบการเกิดขึ้นของสัญญาตามกฎหมายในเรื่องพยานหลักฐานซึ่งจะได้พิจารณาต่อไป

แต่ในกฎหมายของต่างประเทศคงจะไม่มีข้อยุ่งยากในการพิจารณาว่า สัญญาได้เกิดขึ้นเมื่อใด โดยเฉพาะในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์สามารถใช้หลักการตีความกฎหมายใน

เรื่องนี้ได้อย่างกว้างขวาง แม้แต่จะเป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลเช่นประเทศในแถบยุโรป แต่การที่มีธรรมเนียมทางการค้าที่แข็งแกร่ง ทำให้การตีความกฎหมายให้เกิดความเหมาะสมในทางพาณิชย์ไม่น่าจะมีปัญหามากนัก แต่ถ้าศาลประเทศไทยจะตีความให้เป็นไปในทางกว้าง คงจะต้องไปแก้กฎหมายในส่วนที่เป็นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายวิธีพิจารณาความเรื่องพยานหลักฐานฉบับต่างๆ ให้เรียบร้อยเสียก่อน หรือออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการตีความ เพื่อที่จะทำการตีความบรรลุจุดประสงค์ที่ UNCITRAL ต้องการ

ปัญหาอีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องประเภทของนิติกรรมที่จัดเป็น “กิจกรรมในทางพาณิชย์” หรือ “The term of commercial”² ความประสงค์ของกฎหมายแม่แบบของ UNCITRAL คงต้องการให้กิจกรรมในทางการพาณิชย์ หรือที่ nectec ใช้คำที่เข้าใจง่ายในวงการธุรกิจว่า “ธุรกรรม” ได้รับการตีความอย่างกว้างว่าให้หมายรวมถึงความสัมพันธ์ในเชิงการค้าทุกชนิดที่อาจเกิดจากการทำสัญญาหรือไม่ก็ตาม ไม่จำกัดแม้ว่าจะเป็น (include but are not limited to) สัญญาประเภทดังที่กฎหมายแม่บทได้ยกตัวอย่าง ซึ่งไทยแปลชนิดของกิจการค้าทุกชนิดที่อยู่ในกฎหมายแม่บท มาสู่มาตรา 4 ของร่างพระราชบัญญัติพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยร่างข้อยกเว้นที่ว่า “เว้นแต่กิจกรรมที่ได้กำหนดในพระราชกฤษฎีกา” ดังที่ Mr.Renaud Sorieul ได้วิพากษ์วิจารณ์ว่าไทยพยายามจะหลีกเลี่ยงที่จะใช้กฎหมายนี้บังคับกับกิจกรรมทางค้าทั้งหมดตามที่ UNCITRAL ประสงค์

ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะนิติกรรมบางประเภทกฎหมายไทยกำหนดแบบว่าต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือ หรือทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่ เช่น สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ หรืออสังหาริมทรัพย์พิเศษ การจดทะเบียนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา การจดทะเบียนจำนอง แม้แต่สัญญากู้ยืม นิติกรรมเช่นนี้คู่สัญญาคงจะไม่สามารถที่จะทำกันบนเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยลำพัง เว้นแต่จะมีหน่วยงานของรัฐทำฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อรองรับการแจ้งการทำกิจกรรมทางการค้าที่ต้องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับรู้ และมีกระบวนการตรวจสอบความโปร่งใสในการทำงาน โดยจะต้องออกกฎหมายฉบับรองเพื่อมารองรับหน่วยงานเช่นนั้นด้วย ตัวอย่างเช่น กรมที่ดินมีระบบการโอนกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายโดยใช้การลงทะเบียนทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือกรมทรัพย์สินทางปัญญามีระบบการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร หรือแม้กระทั่งการแจ้งเบาะแสสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยผู้แจ้งเพียงกรอกข้อความ และลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ถ้าจำเป็น) ลงบนหน้าจอ dialogue box เท่านั้น ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นก็คือหน่วยงานใดจะเป็นผู้รับรองความปลอดภัยของข้อมูลที่เราได้ให้รัฐไป ว่าจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงหรือนำไปใช้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย พยานหลักฐานจากการค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้กล่าวอ้างในศาลไทยได้

ในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงเพราะกฎหมายวิธีพิจารณาความในส่วนที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานในประเทศไทยยังไม่รองรับการตีความอย่างกว้างขวาง สังเกตได้จาก กฎหมายไทยได้ให้

ความสำคัญในเรื่องแบบของสัญญาเป็นอย่างมาก (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 94) ดังนั้น เมื่อมีกฎหมายกำหนดให้สัญญาประเภทใดต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือ หรือต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว คู่สัญญาจะต้องปฏิบัติตามนั้น มิเช่นนั้น จะมีหลักฐานที่ฟ้องร้องคดีกันในศาลได้ แต่ทว่า ร่างพระราชบัญญัติพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในมาตรา 5 ของกระทรวงยุติธรรม และมาตรา 7 ของ nectec บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้การใดต้องมีเอกสารเป็นหนังสือมาแสดง ให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นเอกสารหรือหนังสือตามความในกฎหมายนั้น หากสามารถใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวเพื่อการอ้างอิงในภายหลังได้” นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่า กฎหมายว่าด้วยการค้าอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นข้อยกเว้นในการบังคับใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 94 หรือไม่ เห็นว่าผู้ร่างกฎหมายของไทยคงเข้าใจว่าเมื่อปรากฏเอกสารสัญญาในจอภาพและได้พิมพ์ออกมาเป็นกระดาษแล้วก็คงจะมีลักษณะเป็นเอกสารสัญญาต้นฉบับ (original) ได้เหมือนกับที่ทำด้วยมือ แต่มีปัญหาอยู่ที่ว่าเอกสารบนหน้าจอไม่สามารถลงลายมือชื่อด้วยปากกาได้ จึงต้องมีอุปกรณ์เพิ่มเติมเพื่อให้สามารถเขียนลายมือชื่อบนหน้าจอได้ เช่น electronic pen สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ การทำสำเนาลายมือชื่อของคู่สัญญา (copy) สามารถทำได้โดยง่ายดาย เพราะลายเซ็นที่ว่ำนั้นอยู่ในรูปแบบไฟล์คอมพิวเตอร์ ทำสำเนาที่ครั้งก็เหมือนของจริง ถามว่า ถ้ามีผู้ไม่พึงประสงค์นำภาพลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์ไปวางไว้บนเอกสารสัญญาโดยไม่ได้รับอนุญาตเสียแล้ว จะถือว่าได้ลงลายมือชื่อใน

สัญญาตามกฎหมายหรือไม่ และผู้ที่ถูกนำลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้จะถูกกฎหมายปิดปากมิให้ปฏิเสธความถูกต้องของเอกสารสัญญาหรือไม่ คำตอบคงจะอยู่ในร่างกฎหมายว่าด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Signature Act) ที่จะทำให้นลายมือชื่อทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถเป็นลายมือชื่อที่ถูกต้องตามกฎหมายได้

ในความเห็นของผู้เขียน แม้จะเป็นเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีข้อความในสัญญาครบถ้วน รวมทั้งมีลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคู่สัญญาทำสัญญา และได้พิมพ์ลงสู่กระดาษกลายเป็นหลักฐานที่เป็นหนังสือแล้ว แค่นี้ยังไม่เพียงพอต่อการเป็นเอกสารที่ใช้ในการฟ้องร้องบังคับคดีได้ตามกฎหมาย เพราะเราไม่สามารถรู้ได้ว่าลายมือชื่อทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นลายมือชื่อที่สร้างขึ้นโดยคู่สัญญาจริง หรือเป็นการตัดแปะภาพของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ของคู่สัญญา เพราะลายมือชื่อทั้งสองกรณีอาจเกิดจากการทำสำเนาไฟล์คอมพิวเตอร์ไฟล์เดียวกันก็ได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าการที่ลายมือชื่อดังกล่าวจะเป็นลายมือชื่อที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้น จะต้องผ่านขั้นตอนบางประการเสียก่อน ดังจะแบ่งได้เป็น 2 กรณี

1. เมื่อเจ้าของลายมือชื่อทำการรับรองลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เช่นว่านั้นแล้ว ในชั้นพิจารณาคดี โดยไม่มีเงื่อนไขแล้ว ให้ถือว่าลายมืออิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นลายมือชื่อที่ชอบด้วยกฎหมาย และเอกสารสัญญาก็เป็นเอกสารที่ถูกต้องตามกฎหมายด้วย

2. เมื่อเจ้าของลายมือชื่อได้ปฏิเสธความถูกต้องของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เช่นว่านั้นตั้งแต่ได้มีการกล่าวอ้าง ก็จะต้องมีกระบวนการพิจารณาที่จะ

ทำการพิสูจน์ความถูกต้องของลายมือชื่อนั้น ก่อนที่จะยอมรับว่าเป็นลายมือชื่อที่ถูกต้องอย่างแท้จริง เพราะถ้าพิจารณาให้ลายมือชื่อเช่นนั้นเป็นลายมือชื่อที่ถูกต้องโดยไม่ได้มีการตรวจสอบความถูกต้องเสียแล้ว เท่ากับว่ากฎหมายว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในส่วนนี้เป็นส่วนที่เป็นกฎหมายปิดปากคู่กรณี และกลายเป็นข้อยกเว้นของกฎหมายลักษณะพยานของไทยที่จะรับฟังเฉพาะพยานเอกสารเท่านั้น

เนื่องจากเอกสารสัญญาที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์หรือ data message เป็นสัญญาอิเล็กทรอนิกส์อย่างหนึ่ง การที่จะได้มาซึ่งเอกสารที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ เช่นว่านั้นอาจเกิดจากการบันทึกลงบนสื่อ (media) อันได้แก่ harddisk ,floppy disk ,cd-rom ฯลฯ หรืออาจได้จากการดักฟังหรือล้วงข้อมูลทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (hacking) กฎหมายไทยยังถือว่าเอกสารสัญญาที่อยู่ในรูปของสื่อ ทั้งที่เป็นสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือสื่ออื่น ๆ ที่ไม่ใช่กระดาษ หรือว่าเป็นการทำสำเนาจากกระดาษเช่น การถ่ายเอกสาร โทรสาร ฯลฯ รวมไปถึงเอกสารที่ได้จากการดักฟัง ยังไม่เป็นพยานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายไม่สามารถยกขึ้นนำสืบในศาลได้ ดังจะเห็นได้ว่ากรณีศึกษาในเรื่องการดักฟังโทรศัพท์ เรายังถือว่าสิ่งที่ได้จากการบันทึกการดักฟังโทรศัพท์เป็นพยานได้มาโดยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ภายหลัง ศาลไทยได้พยายามนำหลักของ FRE (Federal Regulation of Evidence) ของประเทศสหรัฐอเมริกา มาใช้ในกระบวนการพิจารณาคดีบางประเภทที่อาจต้องรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นสื่ออื่นๆ นอกจากกระดาษ เนื่องจากคดีที่ไม่มีใบเสร็จเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดเหตุการณ์ที่ว่า

หลักฐานไม่เพียงพอที่จะเอาผิดคู่ความฝ่ายตรงข้าม การที่ศาลจะนำกระบวนการของ FRE มาใช้ เพื่อที่จะใช้ในการค้นหาความจริงในคดีบางประการที่การรับฟังพยานที่เป็นเอกสารอย่างเดียวไม่เพียงพอ จึงต้องรับฟังพยานในรูปแบบอื่นบ้าง เพื่อเป็นประโยชน์ในการค้นหาความจริงแห่งคดี เช่น คดีลักทรัพย์ศาลอาจรับฟังพยานที่เป็นโทรศัพท์ส่วนตัวเพื่อจับพฤติกรรมของผู้ต้องหา หรือในการสืบหาที่กำบังของอัยยิห้องโจร จะต้องมีการไปดักตามเส้นทางที่พวกเขาใช้ในการเดินทาง หรือดักฟังโทรศัพท์เพื่อล่วงรู้การวางแผนของห้องโจรนั้น

ส่วนในเรื่องของการล่อซื้อสินค้าที่ผิดกฎหมายเพื่อจับกุมผู้จำหน่าย เช่น ในกรณีคดียาเสพติดหรือคดีทรัพย์สินทางปัญญา เจ้าหน้าที่ถือกันว่าสินค้าที่ได้จากการล่อซื้อเป็นหลักฐานที่ได้จากการกระทำความผิด ทั้งๆที่เป็นการได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่ไม่ชอบด้วยวิธีพิจารณาความ แต่ที่ผ่านมาศาลก็รับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากการล่อซื้อเป็นหลักฐานในคดี เพราะในทางบริหารเห็นว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปราบปรามการกระทำความผิด ผู้เขียนเคยได้สอบถามผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายอาญาหลายท่านเกี่ยวกับการล่อซื้อว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ได้รับคำตอบว่า ไม่เป็นกระบวนการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินที่ใช้กระทำความผิดในทางอาญา จึงนำกระบวนการนี้มาใช้เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา ถ้านำกระบวนการนี้มาปรับใช้กับกรณีการค้าอิเล็กทรอนิกส์ก็คงหมายถึงการที่ตั้งหน่วยงานของรัฐอย่างเช่น cyber cop เพื่อที่จะดักจับข้อมูลการซื้อขายสินค้าผิดกฎหมายบนเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์

ปัญหาของประเทศไทยในขณะนี้ก็คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังไม่ได้จัดตั้ง cyber cop เราจะแน่ใจได้อย่างไรว่าหลักฐานที่ได้จากการดักจับข้อมูลของหน่วยงานอิสระจะเป็นหลักฐานที่ถูกต้องจริง

ต่อไปนี้จะได้เสนอหลักส่วนประกอบของพยานหลักฐานที่จะถือได้ว่าเป็นหลักฐานที่มีน้ำหนักเชื่อถือได้ และลองเปรียบเทียบกับพยานหลักฐานจากการค้าอิเล็กทรอนิกส์ว่ามีส่วนประกอบดังกล่าวหรือไม่

1. พยานจะต้องมีความสด ใหม่ (Fresh)

อันหมายถึง พยานหลักฐานที่จะนำมาใช้ในการนำสืบในศาล จะต้องเป็นพยานที่เก็บได้ก่อนการดำเนินคดีไม่นานนัก ถ้าเป็นการอ้างอิงพยานหลักฐานที่เก็บไว้เป็นเวลานานแล้ว ความน่าเชื่อถือในตัวพยานนั้นอาจลดลง เช่นนี้ ถ้านำมาใช้ในการณีกฎหมายการค้าอิเล็กทรอนิกส์ เวลาที่คู่กรณีตอบรับ คำเสนอคำสนองในคอมพิวเตอร์ กับเวลาที่พิมพ์ภาพหน้าจอแสดงการทำธุรกรรมเช่นว่านั้น จะต้องห่างกันน้อยที่สุด พยานหลักฐานที่ได้จากการพิมพ์ลงสู่กระดาษจึงจะมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด

2. พยานจะต้องเป็นต้นฉบับ หรือใกล้เคียงกับต้นฉบับ (Original)

หมายถึง ในการนำสืบพยานหลักฐานที่เป็นหนังสือสัญญาไม่ว่าเป็นรูปแบบใดจะต้องเอาเอกสารต้นฉบับมาแสดง และไม่อนุญาตให้ใช้พยานบุคคลนำสืบความมี หรือความเปลี่ยนแปลงของเอกสารต้นฉบับนั้นได้ แต่ถ้าไม่มีพยานที่เป็นเอกสารต้นฉบับเสียแล้ว อันอาจเกิดจากสูญหาย หรือสูญสลายไปทั้งหมดแล้ว การที่จะรับฟังพยานเอกสารที่ได้จากการถ่ายสำเนาจากต้นฉบับน่าจะรับฟังได้ว่าการนำพยานบุคคลเข้าสืบถึงเอกสารนั้น

เพราะเป็นการนำสืบจากสิ่งที่คลาดเคลื่อนจากพยาน
ต้นฉบับน้อยที่สุด

จากที่ผู้เขียนได้อธิบายมาแล้วว่าเอกสาร
สัญญาจากการทำการค้าอิเล็กทรอนิกส์จะต้องมี
การพิมพ์ไฟล์ข้อมูลออกมาก่อน จึงจะใช้เป็นพยาน
หลักฐานที่น่าสืบเกี่ยวกับธุรกรรมได้ ตามที่กำหนด
ไว้ในร่างพระราชบัญญัติพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของ
ทั้งสองหน่วยงาน ปัญหาก็คือเราจะถือเอาภาพ
เอกสารที่เกิดจากการตอบโต้บนหน้าจอเป็นเอกสาร
ได้หรือไม่ และถ้าจะพิมพ์ออกมาสู่กระดาษแล้วมี
ลักษณะที่แตกต่างจากภาพบนหน้าจอเล็กน้อย อัน
เนื่องจากปัจจัยทางเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่นนี้ยังจะ
ถือเป็นเอกสารสัญญาต้นฉบับ หรือการทำสำเนา
จากต้นฉบับหรือไม่ กรณีนี้จะไม่เหมือนการติดต่อ
สื่อสารโดยเครื่องโทรสารที่เป็นการทำสำเนาเหมือน
ต้นฉบับจริงทุกประการ และผู้ส่งโทรสารสามารถลง
นามรับรองสำเนาถูกต้องลงบนเอกสารก่อนที่จะนำ
เข้าเครื่องโทรสารได้และน่าจะเชื่อว่าเป็นการลงลาย
มือชื่อด้วยตัวเองมากกว่าที่จะเป็นการเข้ารหัสใน
กรณีที่เปลี่ยนมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่อาจมาจากการ
ก๊อปปี้ไฟล์เท่านั้น ผู้เขียนยังเห็นว่ากลไกของ
กฎหมายว่าด้วยความถูกต้องของลายมือชื่อ
อิเล็กทรอนิกส์ยังไม่น่าเชื่อถือ เพราะกระบวนการที่
จะพิสูจน์ลายมืออิเล็กทรอนิกส์ให้มีความถูกต้องเท่า
กับลายมือชื่อที่แท้จริงยังไม่น่าเชื่อถือนั่นเอง และ
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าอิเล็กทรอนิกส์แทบ
ทุกฉบับเขียนในทำนองปิดปากผู้ส่งข้อความว่าให้
ยอมรับเอกสารที่เกิดจากธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
เช่นว่านั้น โดยไม่มีกลไกในการให้ความคุ้มครองผู้
ประกอบธุรกรรมรัดกุมเพียงพอ หรือทางผู้ร่าง
กฎหมายจะใช้หลักความรับผิดชอบและความ

ระมัดระวังของผู้ประกอบกิจการค้า ซึ่งสูงกว่าระดับ
ของวิญญูชนมาใช้เพื่อให้ผู้ประกอบกิจการค้า
อิเล็กทรอนิกส์ต่างต้องรับผิดชอบตัวของเขาเอง

3. ผู้รับบันทึกข้อมูลที่เป็นคนกลางจะ
ต้องเป็นผู้สุจริต จึงจะเกิดพยานหลักฐานที่ชอบ
(Data Recording)

คนกลางในที่นี้คงจะได้แก่ผู้ที่รับผิดชอบ
ระบบฐานข้อมูลของแต่ละบริษัทที่จะต้องตรวจสอบ
การเข้าออกของข้อมูลทางธุรกรรมต่างๆทุกวัน คน
เหล่านั้นจะต้องมีพฤติกรรมที่ไว้วางใจได้ กล่าวคือ จะ
ต้องไม่ไปลักหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่ผ่านเข้าออก
เหล่านั้นเพื่อเป็นประโยชน์แก่ตัว ถ้าบุคคลเหล่านี้
ไม่มีความสุจริตในการปฏิบัติหน้าที่เสียแล้ว อาจไป
ทำความเปลี่ยนแปลงหรือความเสียหายแก่พยาน
หลักฐาน ทำให้คู่สัญญาได้รับความเสียหายจากการ
นั้น ด้วยเหตุนี้ เวลานั้นสืบในศาลควรจะต้องมีการ
กล่าวอ้างพยานที่เป็นผู้รับส่งข้อมูลของหน่วยงานใน
ฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญด้วย เพื่อที่จะเป็นการตรวจ
สอบว่ากระบวนการเก็บบันทึกหรือรับส่งข้อมูลได้
กระทำโดยถูกต้องหรือไม่

ในคดีว่าด้วยการค้าอิเล็กทรอนิกส์ แม้ว่า
พยานหลักฐานจะไม่เป็นเอกสารสัญญาหรือสิ่งของ
ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่หลักฐานที่เกิด
จากธุรกรรมดังกล่าวย่อมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วจริง ๆ
และไม่ใช่สิ่งที่โกหก (Evidence cannot Lie) ถ้าถามว่า
เรามีกระบวนการใดที่ทำให้หลักฐานทุกประเภทที่
เกิดขึ้น นำมาใช้เป็นพยานที่ใช้ในการดำเนินคดีได้
จริง อนึ่ง การได้มาซึ่งพยานหลักฐานเช่นว่านั้นจะ
ต้องใช้วิธีการดักจับข้อมูล ดัดแปลง ทำสำเนาจาก
ต้นฉบับ ฯลฯ ซึ่งทุกอย่างนี้ต้องทำโดยเครื่อง
คอมพิวเตอร์ เช่นนี้ เมื่อเราต้องการจะให้พยานที่

เป็นอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานที่รับฟังได้ในศาลแล้ว เราจะปรับปรุงวิธีการนำเสนอความเป็นอยู่ของพยาน เหล่านั้นอย่างไร จึงจะน่าเชื่อถือที่สุด ในเรื่องนี้ ผู้เขียนขอเสนอว่า ควรจะมีพยานผู้เชี่ยวชาญ สาขา คอมพิวเตอร์ มานำเสนอความเป็นอยู่ของหลักฐาน ทางอิเล็กทรอนิกส์ เพราะผู้เขียนเชื่อว่าผู้พิพากษา คงจะไม่มาเปิดคอมพิวเตอร์เพื่อหาหลักฐานในการ ดำเนินคดีเอง เพราะจะทำให้เกิดความไม่เป็นกลาง หรือทนายที่อาศัยคดีนี้ไม่มีความรู้ความชำนาญด้าน คอมพิวเตอร์มากนักทำให้การนำเสนอพยานที่เป็น อิเล็กทรอนิกส์เกิดความคลาดเคลื่อน

4. การที่จะไม่ใช้บังคับกฎหมายว่าด้วย พานิชย์อิเล็กทรอนิกส์กรณีมีกฎหมายว่าด้วยการ คຸມครองผู้บริโภคบังคับใช้ในเรื่องเหล่านั้น

ดังที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายแม่แบบ พานิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของ UNCITRAL Chapter 1 Article 1 ส่วนที่เป็นเชิงอรรถ ลำดับที่ 3

"The law does not override any rule of law intend for the protection of consumer" อัน หมายถึง กฎหมายนี้จะไม่ใช้บังคับกรณีที่กฎหมาย ว่าด้วยการคຸມครองผู้บริโภคบัญญัติไว้ในเรื่องนั้น แล้ว" หรือที่คำแปลกฎหมายแม่แบบของ ผศ.อร พรพรรณ พนัสพัฒนา ใช้ข้อความว่า "กฎหมายนี้จะไม่ ลบล้างบทบัญญัติใดๆ ที่ประสงค์จะคຸມครองผู้ บริโภค"

อนึ่ง ข้อความดังกล่าวไม่ปรากฏในร่างพระ ราชบัญญัติพานิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของกระทรวงยุติ ธรรมและ nectec คงเป็นเพราะว่าเชิงอรรถของ ประมวลกฎหมายน่าจะใช้กรณีที่มีการแก้ไขเปลี่ยน ข้อความจากกฎหมายฉบับก่อนเท่านั้น แต่คงเป็นที่ เข้าใจตรงกันว่า กฎหมายว่าด้วยการค้าอิเล็กทรอนิกส์

คงไม่กระทบกระเทือนการใช้กฎหมายว่าด้วยการ คຸມครองผู้บริโภค นั้นย่อมหมายถึง การกระทำ กิจการค้าอิเล็กทรอนิกส์จะต้องไม่ไปกระทบกระเทือน สวัสดิภาพของผู้บริโภค หรือเป็นการเอาเปรียบผู้ บริโภคเกินสมควร จากจุดนี้ ผู้เขียนมีความสงสัย ในเรื่องที่ว่า การซื้อสินค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่ เหมือนกับการซื้อสินค้าแบบอื่นๆ คือผู้ซื้อไม่มี โอกาสได้เป็นสินค้าตัวจริงหรือได้มีโอกาสสำรวจ ความบกพร่องของสินค้าก่อนดังเช่นที่ได้ซื้อจากห้าง สรรพสินค้าหรือจากผู้จำหน่ายโดยตรง เมื่อสินค้าที่ ซื้อมาจากร้านค้าบนอินเทอร์เน็ต มีความบกพร่อง ตามที่เราจะเอาผิดดำเนินคดีกับผู้ขายได้อย่างไร กรณีเช่นนี้คงจะเหมือนกับกรณีการซื้อสินค้าจาก การโฆษณาทางโทรทัศน์ที่ประกาศว่าถ้าไม่พอใจสิน ค้ายินตีคืนเงินภายใน 30 วัน เมื่อประกาศชัดเจน สาธารณชนเช่นนี้ ก็คงจะเท่ากับว่าผู้ขายยอมรับผิด ในความชำรุดบกพร่องของสินค้าโดยตรงอยู่แล้ว และจะปฏิเสธความรับผิดชอบในเรื่องละเมิดอันอาจเกิด ขึ้นไม่ได้ ในกรณีการค้าอิเล็กทรอนิกส์ คงจะเป็น ทำนองเดียวกัน เพราะก่อนที่ผู้ซื้อจะเข้า dialogue box เพื่อลงชื่อที่อยู่ในสัญญาซื้อขาย จะต้องมีการ หน้าต่างให้อ่านถึงข้อจำกัดความรับผิดชอบของผู้ขายในกรณี สินค้าชำรุดบกพร่อง หรือกติกาการขายในการที่ลูก ค้าจะนำสินค้าไปใช้ประโยชน์กรณีซื้อขายโปรแกรม คอมพิวเตอร์ แต่ผู้ซื้ออาจจะไม่ให้ความสนใจเท่าใด นักเพราะตัวอักษรในข้อสัญญาที่มีขนาดเล็กมากและ ยาวเกินไป เมื่อผู้ซื้อหรือผู้ขายอยู่คนละประเทศกัน ทำให้การเรียกร้องในสิทธิของผู้บริโภคยิ่งทำได้ยาก ลำบากขึ้น

เมื่อมีการเรียกร้องสิทธิเกิดขึ้น ทางผู้ขายก็ จะอ้างข้อสัญญาจำกัดความรับผิดชอบของตนโดยใช้

มาตรา 6 ของร่างพระราชบัญญัติพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของไทย ให้นำพิมพ์จอคอมพิวเตอร์ที่เป็นเอกสารแสดงความรับผิดชอบออกมาก็จะกลายเป็นเอกสารที่สามารถใช้ยื่นต่อศาลเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบได้ ซึ่งผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องการค้นหายานหลักฐานในการค้าอิเล็กทรอนิกส์แล้วว่า แม้ได้ปฏิบัติตาม มาตรา 6 ของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว ก็ยังเห็นว่าต้องให้มีพยานผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์มาพิสูจน์ความถูกต้องของเอกสารที่พิมพ์จากหน้าจอเช่นนั้นอีกทีหนึ่ง ซึ่งก็จะต้องรอกฎหมายใหม่ออกมาแก้ไขการใช้ดุลพินิจของศาลในการรับฟังพยานที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ในส่วนวิธีพิจารณาความ หรือรอคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ออกมาเสียก่อน จึงจะทราบว่าประเทศไทยมีแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ในเรื่องนี้อย่างไร

อีกประเด็นหนึ่งคือ เมื่อสัญญาที่ปรากฏบนหน้าจอคอมพิวเตอร์เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติข้อสัญญาไม่เป็นธรรมของไทย หรือมีข้อสัญญาเอาเปรียบผู้บริโภคที่อยู่ในขอบข่ายความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เราคงไม่สามารถอ้างหลักที่ว่ากฎหมายนี้ไม่ลบล้างบทบัญญัติใดๆว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายแม่บทของ UNCITRAL ได้ เพราะไม่ได้เขียนไว้ในร่างพระราชบัญญัติของทั้ง 2 หน่วยงาน ดังที่ผู้เขียนได้แสดงความเห็นแล้วถึงวัฒนธรรมการใช้เชิงอรรถในกฎหมายไทย

อย่างไรก็ตาม กฎหมายในเรื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ฉบับนี้ยอมใช้บังคับได้โดยไม่ไปกระทบกระเทือนกฎหมายว่าด้วยผู้บริโภค เพราะเป็นกฎหมายคนละประเด็นกัน และแม้จะใช้บังคับกฎหมายฉบับนี้กระบวนกรคุ้มครองผู้บริโภคย่อม

ดำเนินต่อไปตามปกติ แต่ผู้เขียนก็อยากจะให้มีการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติการค้าอิเล็กทรอนิกส์ โดยร่างขึ้นมาใหม่อีกมาตราหนึ่ง ให้เป็นข้อยกเว้นเพื่อที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค น่าจะเป็นประโยชน์ในการตีความ สร้างความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้นแก่หน่วยงานต่างๆ ที่บังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ และเป็นเครื่องยืนยันว่าร่างพระราชบัญญัตินี้จะไม่กระทบกระเทือนถึงการใช้อำนาจกฎหมายเกี่ยวกับผู้บริโภคอย่างนอน เช่นให้ร่างว่า

มาตรา xx พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับกับสัญญาทุกประเภท เว้นแต่

- (1) สัญญาที่มีกฎหมายบังคับให้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่
- (2) สัญญาที่ขัดต่อกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค.....

ส่วนทางแก้ไขปัญหานี้อีกอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนขอเสนอ ได้แก่การตั้งคณะกรรมการภายใต้สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค ที่เข้ามาดูแลเฉพาะเรื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ หรืออาจตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ เหมือนกับที่เคยตั้งสำนักงานแก้ปัญหาวิทยุเคแห่งชาติเมื่อปลายปี พ.ศ.2542 ที่ผ่านมา เพื่อเป็นหน่วยงานประสานงานส่วนกลาง แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการแต่งตั้งหน่วยงานเหล่านี้คือ เราจะต้องร่างกฎหมายมาควบคุมการทำงานของหน่วยงานเหล่านี้ อีกทีหนึ่ง ซึ่งจะต้องไม่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการมากเกินไป จนไปขัดแย้งกับประมวลกฎหมายฉกฉดหลักที่เราใช้อยู่ เพราะจะทำให้ความสับสนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอันมาก

จากที่ผู้เขียนได้วิจารณ์ร่างกฎหมายว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาทั้งหมดนี้ ผู้เขียนยังเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากศาลกับประเทศไทย ที่จะมีการพัฒนารูปแบบธุรกรรมทางการค้าไปสู่การค้าอิเล็กทรอนิกส์ภายในเวลาไม่เกิน 5-10 ปีข้างหน้า แต่ก่อนที่จะแน่ใจว่าร่างกฎหมายที่ประเทศไทยเอาแบบอย่างมาจากกฎหมายแม่แบบของ UNCITRAL จะใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ร่างกฎหมายไทยควรคำนึงถึงวัฒนธรรมการร่างและตีความกฎหมายของไทยเองเป็นประการแรก เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย และจำต้องตีความตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด จะตีความอย่างกว้างเหมือนกับที่ UNCITRAL ต้องการคงไม่ได้ จนกว่าจะได้ไปแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความให้อำนาจศาลไทยในการตีความอย่างกว้างขวางได้เสียก่อน หรืออีกประการหนึ่ง ก็ควรจะออกพระราชบัญญัติเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการนำสืบพยานที่เป็นสิ่งอื่นนอกจากหนังสือ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยพยานอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อขยายความหรือเป็นข้อยกเว้นของกฎหมายวิธีพิจารณาความที่มีอยู่ เดิม และ

ตัดปัญหาในเรื่องการนำสืบพยานหลักฐานที่ไม่เป็นหนังสือได้ อนึ่ง ศาลไทยพยายามจะนำวิธีการรับฟังพยานประเภทอื่นนอกจากที่เป็นหนังสือ ตามแบบ FRE มาใช้ แม้ศาลจะอำนวยความสะดวกเป็นธรรมในการพิจารณาคดีได้มากยิ่งขึ้น แต่สิ่งนี้อาจทำให้เกิดข้อครหาแก่หน่วยงานที่ใช้บังคับกฎหมายหน่วยงานอื่นๆ ที่ยังคงใช้วิธีการตีความกฎหมายแบบเคร่งครัดอยู่ ทำให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นไปได้ยาก ฉะนั้นก่อนที่จะประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นทางการนั้น โปรดทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนเสียก่อนเพื่อให้เขาเหล่านั้นมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ทางการค้าชนิดใหม่นี้อย่างแท้จริง และส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายในแต่ละหน่วยงานไม่มีอุปสรรคอย่างให้มีข้อบกพร่องเหมือนกับที่เราได้รับบทเรียนจากกรณีกฎหมายการประสานการป้องกันปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างปฏิบัติไม่เหมือนกัน เนื่องด้วยปัจจัยทางกฎหมายที่กำหนดแนวปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานให้ไม่เหมือนกันและก้าวก่ายอำนาจหน้าที่กันไม่ได้

บรรณานุกรม

- เข้มชัย ชูติวงศ์. (2538). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ. ประสิทธิ์ โสวิไลกุล. (2540). เหลือหลังดูกฎหมายและความยุติธรรม. กรุงเทพฯ : นิติธรรม. สุขุม ศุภนิตย์. (2536). คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. (พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขปรับปรุง). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรพรรณ พันธ์พัฒนา. (2545). การพาณิชย์ทางอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
- Sorieut, Renaut. (1999). Comments by the UNCITRAL Secretariat on the Draft Electronic Commerce Act of Thailand. New York : United Nations Commission on International Trade Law.
- UNCITRAL model law on electronic commerce with guide to Enactment 1996. (1996). New York : United Nations.

สวัสดิการอุตตสรณ์ : พุทธปฏิบัติที่ยั่งยืน

*สุทธิพงษ์ ปานเพชร

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า คนไทยรักอิสระต้องการเสรีภาพ การมีที่พึ่งในเชิงวัฒนธรรมทำให้คนไทยมีความเป็นตัวของตัวเองได้อย่างดีเยี่ยม การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในเชิงเอาตัวรอด มีประสิทธิภาพซึ่งเห็นได้จากเหตุการณ์หลายๆ เหตุการณ์ในอดีต จะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตของคนไทยมีวิวัฒนาการด้านการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ และพึ่งพาตนเองมากกว่าพึ่งพาผู้อื่น วิถีชีวิตของคนไทยในอดีตจึงมีลักษณะเป็น **อัสตสรณ์** ซึ่งปัจจุบันความเป็นอัสตสรณ์ไม่มีเพราะกิจกรรมทุกประเภทต้องพึ่งพาสิ่งต่างๆ เช่น เทคโนโลยี การค้าเสรี ตลาดเสรี อันเป็นต้นทุนกำไรซึ่งเป็นความสุขทางกายภาพมากกว่าความสุขทางจิตภาพและความต้องการมีเสรีภาพ อย่างบริสุทธิ์ คนเป็นจำนวนมากที่เรียกหาให้วิถีชีวิตแบบ**อัสตสรณ์**กลับมาอย่างเดิมซึ่งแนวทางที่จะทำให้วิถีชีวิตแบบเดิมกลับมานั้น

ต้องมีหลักสำคัญที่อิงนามธรรมเชิงพุทธศาสตร์มาปรับเพื่อให้เกิดต้นทุนของการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมซึ่งอาจปรากฏรูปลักษณะที่ต่างกัน เช่น การพัฒนาตนเอง สังคมวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

การดำเนินชีวิตของคนไทยจะเป็นไปในรูปแบบสวัสดิการพึ่งตนเองที่ได้กำไรในทุกๆ ด้านโดยเฉพาะกำไรทางด้านวัฒนธรรม ความคิด การทำมาหากิน การดูแลรักษา ความมั่นคง ความปลอดภัย และการสร้างนันทนาการ สิ่งเหล่านี้ได้พัฒนาการมาตามรูปแบบพุทธศาสนาทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการซึมซับวิธีคิดและการกระทำจากการได้เห็นคุณค่าของหลักคำสอนที่ส่วนใหญ่คิดเพียงว่าเป็นนามธรรมเหมาะสำหรับพระสงฆ์หรือผู้อยู่ในศีลพรตเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น

*อาจารย์ประจำ กลุ่มวิชาวัฒนธรรมวิจิตร หมดวิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
: สสม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต) สาขา การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สวัสดิการัตตตสรณ มีรูปลักษณะดังนี้

๑. สวัสดิการเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ เป็นความคิดเห็นที่มุ่งประโยชน์ในการดำเนินชีวิตมากกว่าประโยชน์ในด้านการเก็งกำไรเหมือนตลาดหุ้น ซึ่งกลุ่มคนในระบบตลาดจะมองเพียงการดำเนินชีวิตเป็นไปตามกลไกตลาดขึ้นอยู่กับอุปสงค์ อุปทานเท่านั้น แต่ในทางกลับกันสวัสดิการเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกลับเป็นกลไกที่ตอบสนองอัตตลักษณ์ไปสู่ความสำเร็จเพื่อให้ชีวิตที่กินดี อยู่ดี (Well Being) ตรงกับหลัก “สันโดษ” คือ การเป็นอยู่แต่พอดีไม่ฟุ้งเฟ้อ หรือไม่ปฏิบัติตามกระแสสังคมมากเกินไปอาจทำให้ต้นทุนเสียไปอย่างไม่หวนคืนมา เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับอุปกรณ์การสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น แนวคิดสวัสดิการเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ มีวิธีการพัฒนา กล่าวคือ

- ความกระตือรือร้น เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นตนเองให้ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ขยันไม่เกียจคร้าน และรับผิดชอบในหน้าที่การงาน เพราะความกระตือรือร้นเป็นการสร้างจิตสำนึกให้รักงานที่ทำ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และไม่ประวิงเวลาในการทำงาน รวมทั้งไม่จับจดในงานที่ทำ

- ความมีระเบียบวินัย ส่งเสริมพฤติกรรมด้านการจัดการในมุมมองเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่จะมีความคิดเพียงด้านเดียวคือ เรื่องกลไกตลาดที่มีอิทธิพลกว่าการหามาเพื่อจ่ายแต่ในที่นี้จะเป็นการส่งเสริมวิธีการใช้จ่ายที่เหมาะสมและไม่เสียหายโดยมีแนวทางการจัดการและจัดระเบียบวินัยทางการเงินการคลังให้เกิดความสมดุลอันได้แก่

๑. การจัดเก็บในสิ่งที่ได้มาจากความกระตือรือร้น ในหน้าที่การงานไม่ให้ เสียหาย

๒. ใช้จ่ายและรักษาสินทรัพย์ที่หามาได้ในชีวิตประจำวันตามความจำเป็น ไม่ฟุ้งเฟ้อสุรุ่ยสุร่าย และไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขทุกประเภท

๓. การลงทุนเพื่อเพิ่มทุนทรัพย์สินอย่างชาญฉลาดหากไม่มีแหล่งลงทุนก็ให้จัดเก็บให้เหมาะสมซึ่งอาจเป็นกำไรจากการเก็บ เช่น ฝากธนาคารหรือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

๔. ช่วยเหลือสังคม เพื่อการพัฒนาจิตใจและเพิ่มมิตรภาพให้เพิ่มขึ้น

- ใส่ใจผู้คน ในกระบวนการดำรงชีวิตมิตรบริวารก็มีส่วนในการจรรโลงชีวิตให้มีความสุขหรือบันเทิงใจทั้งชีวิตตน ครอบครัว การเลือกคบเพื่อนควรคัดสรรเฉพาะเพื่อนที่มีบุคลิกภาพและน้ำใจที่ดีงาม เช่น เพื่อนที่ไม่แนะนำเรื่องอบายมุข (หนทางแห่งความเสื่อม) ซึ่งเป็นต้นทุนแห่งความล้มเหลว

- การเข้าใจต้นทุน ชีวิตที่ประสบความสำเร็จในแต่ละระดับมีความแตกต่างกัน ผู้ที่ฉลาดทำความเข้าใจกับต้นทุนของชีวิต ครอบครัว และเศรษฐกิจจะมีการศึกษาพิจารณาโอกาสและนำชีวิตไปอย่างเหมาะสมและไม่ตกไปตามกระแสของสังคมที่ชั่ววอกรวดเร็วในปัจจุบัน

สวัสดิการเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธเป็นการรักษาความสมดุลในการดำรงชีวิต สร้างมาตรฐานชีวิต ซึ่งเป็นความพยายามที่ทำให้คนไทยสมัยอดีตมีความสุขและกำหนด ต้นทุนและกำไรได้ด้วยตนเอง เมื่อเทียบกับนักเศรษฐศาสตร์ปัจจุบันแล้วมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง เพราะคนไทยในอดีตเป็นนักเศรษฐศาสตร์และนักสวัสดิการให้แก่ตนเองอย่างเด่นชัดและเป็นรูปธรรมกับชีวิตมากกว่าที่กำหนดต้นทุนกำไรไปตามกลไกตลาด ดังคำกล่าวที่

ว่า พอใจตามที่มี ยินดีตามที่ได้ สุขสบายตามที่เป็น สงบร่มเย็นเมื่อรู้จักคำว่า “พอ” ซึ่งเป็นหัวใจ เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธที่เน้นสุขภาพกายและจิตของคนในสังคม

๒. วัฒนธรรมสังคมเชิงพุทธ เป็นที่ทราบโดยภาพรวมว่า สังคมไทยมีความหลากหลายเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ และความเชื่อ การดิ้นรนต่อสู้กันในระบบต่างๆ ของกลุ่มชนเหล่านี้ แต่สังคมไทยก็ยังมีข้อยุติสร้างความสงบสุข ปัจจุบันวิถีคิดแบบอรรถสรณ์ จึงเหมาะแก่การสร้างสรรคงาน ที่ตนเองถนัดจากเพื่อกินอยู่ไปวันๆ มาเป็นต้นทุนและกำไร แล้วกระจายตัวกำไรที่ได้รับไปสู่สิ่งที่เรียกว่า การกุศล (Charity) พุทธศาสนาสร้างความชัดเจนของวิถีชีวิตของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน เป็นการฝึกกำลังให้สังคมมีความเพียบพร้อมด้านการศึกษา สาธารณสุข ที่อยู่อาศัย รายได้ ความมั่นคง ปลอดภัย รวมทั้งนันทนาการ คนทั่วไปสามารถที่จะปฏิบัติตนได้และพึ่งตนเองได้ ทั้งนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างพลังด้านสวัสดิการให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดสวัสดิการอรรถสรณ์จนเข้าสู่วัฒนธรรมสวัสดิการ ซึ่งประกอบด้วย

- ความรัก สังคมในทุกๆ วัย จะแสวงหาความรักในหลายรูปแบบวิถี การสร้างความมั่นคงด้วยความรักในระดับพื้นฐานคือ วัฒนธรรมความรักในครอบครัว (family base) คือ ครอบครัวเป็นฐานในการพัฒนามีความรับผิดชอบในหน้าที่ของกันและกัน ครอบครัวแล้วขยายผลไปสู่สังคม แต่ก็มีการกอบจำกัดอยู่ที่ว่า ผู้นำจะต้อง ไม่มีความอยากหรือความคิดริษยามาเป็นตัวขวางกั้น ไม่ทำให้ตนเองและครอบครัวได้รับความลำบาก

- ความเข้าใจ เป็นการมองปัญหาความเดือดร้อนของผู้อื่นที่ตนอาจช่วยเหลือได้และไม่คิดอาฆาตพยาบาท ในคนที่มีฐานะต่ำกว่า หรือสูงกว่า สังคมอรรถสรณ์ จะมีความสุขก็ต่อเมื่อมีความเข้าใจต่อกัน รู้ความลำบากเดือดร้อนและความมุ่งหมายต่อกัน ดังสำนวนที่ว่า “เอาใจเขามาใส่ใจเรา”

- การชื่นชม ใครว่าการชื่นชมผู้อื่นขณะประสบผลสำเร็จไม่สำคัญตามโดยหลักจิตวิทยา ถือว่าการชื่นชมเป็นการสร้างและเพิ่มพลังให้กับผู้ได้รับการชื่นชม เป็นการแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุขต่อการดำเนินชีวิต การงาน หรือประสบผลสำเร็จในทุกๆ ด้าน แต่ต้องไม่มีจิตใจที่คิดริษยาต่อความสำเร็จของผู้อื่น มีความบริสุทธิ์ใจ พร้อมทั้งจะให้การสนับสนุนในความสำเร็งนั้นๆ

- ความเป็นกลาง トラบใดที่คนรอบข้างหรือสังคมประสบกับความเดือดร้อนที่อยู่เหนือวิสัยที่ตนจะช่วยเหลือได้ก็ต้องอาศัยความเป็นกลางของความคิดและการกระทำ ไม่คิดตำหนิและพูดตอกย้ำหรือแสดงอาการสิงโลดดีใจต่อความล้มเหลวของคนรอบข้างตราบใดที่ตนพอมีกำลังจะช่วยประสานหรือช่วยเหลือให้คนรอบข้างนั้นประสบผลสำเร็จก็พร้อมที่จะทำทันที

ดังนั้น งานสวัสดิการสังคมจึงไม่ใช่เป็นงานที่ไกลตัวแต่เป็นงานที่ทุกคนในสังคมต้องช่วยเหลือกันนอกจากการช่วยเหลือของรัฐ การพึ่งพาตนเองจึงเป็นแนวทางที่จะก้าวเข้าสู่ระบบความคิดให้เกิดการผสมผสานระหว่างแนวคิดสมัยใหม่กับแนวคิดที่ต้องพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม คำว่า “สวัสดิการอรรถสรณ์” จึงเป็นแนวคิดที่ไม่ได้นำมาใช้อย่างจริงจัง หากผู้ใดเห็นคุณค่าและได้นำไปใช้

อย่างต่อเนื่องแล้ว บุคคลนั้นคือผู้ที่มีต้นทุน มีกำไร อย่างมหาศาล

๓. พื้นฐานการพัฒนาตน มนุษย์ได้รับการพัฒนาตนซึ่งมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และการถ่ายทอดกันโดยลำดับ จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ช่วงหนึ่งของสังคมไทยที่ต้องอยู่ภายใต้ระบบขององค์กร IMF ระบบเศรษฐกิจของเราพังทลายตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ประเทศไทยเป็นหนี้ต่างชาตินับแสนล้านบาท มีจำนวนประชากร ๖๔ ล้านคน แบ่งเป็นครัวเรือนได้ ๑๖ ล้านครัวเรือน แต่ละครัวเรือนมีรายได้โดยเฉลี่ยครัวเรือนละหมื่นบาทเศษ แต่ต้องแบกภาระหนี้สินของชาติโดยเฉลี่ยครัวเรือนละแปดหมื่นบาท แต่ประเทศไทยก็อยู่รอดปลอดภัยมาได้ด้วยการจัดระบบธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ การบริหารจัดการที่ดีมีศีลธรรมกำกับ ธรรมาภิบาลจะเกิดขึ้นได้ต้องวางระบบบริหารให้มีคุณลักษณะอย่างน้อย ๒ ประการ คือ

- ความโปร่งใส (Transparency) คือ บริหารแบบไม่จุกจิก รู้กันเพียงไม่กี่คนหรือมีคนนอกมีใน ทุกขั้นตอนในการตัดสินใจต้องเปิดเผยมีการตรวจสอบได้

- มีผู้รับผิดชอบ (Accountability) คือ ที่นิยมเรียกกันว่าทุกงานต้องมีเจ้าภาพ กล่าวคือให้มีเจ้าของเรื่องรับผิดชอบ เมื่อเจ้าของเรื่องบริหารผิดพลาดต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ว่าเศรษฐกิจพัง ผู้บริหารล้มบนฟูกไปตามๆ กัน การบริหารแบบธรรมาภิบาลจะต้องหาผู้รับผิดชอบต่อมาخذใช้ตามความเสียหายได้

ศีลธรรมจึงมีบทบาทการในการพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ให้เกิดการกระทำที่ไม่ถูก

ต้อง แต่การพัฒนาจะต้องมุ่งเน้นที่สันติภาพของมนุษย์อย่างแท้จริง กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมในสหัสวรรษใหม่นี้ เข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงสังคมวัฒนธรรมไปสู่สังคมเทคโนโลยี และการบริหารจัดการที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้มนุษย์ต้องการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น พัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิต การพัฒนาความคิด การพัฒนาสังคม และค่านิยมในการอยู่ร่วมกัน เป็นต้น

พฤติกรรมของมนุษย์จะสมบูรณ์ต้องมีศีลธรรมเป็นรากฐานหลักสำหรับชีวิตมนุษย์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานสวัสดิการสังคมที่มุ่งเน้นปรัชญาพื้นฐานว่า การช่วยเหลือใครก็เพื่อให้ผู้นั้นช่วยเหลือตนเองได้ จึงกล่าวได้ว่า ศีลธรรมเป็นบรรทัดฐาน (Norm) เป็นความเชื่อมั่นต่อกันในสังคมไทยที่สืบเนื่องมาจากการยึดมั่นในหลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นพฤติกรรมที่ได้รับการฝึกฝนอบรม จนเป็นพื้นฐานที่ดีงามทำให้สังคมมีความสงบสุขปราศจากการเบียดเบียนซึ่งกันและกันในทุกๆ ด้าน จึงกลายเป็นบรรทัดฐานทางสังคมได้อย่างยั่งยืน คือ เบญจศีล และเบญจธรรม

ศีลธรรมและเบญจธรรม เป็นคำที่คนไทยได้พูดกันติดปากว่า “ศีลธรรม”

ศีลธรรมแบ่งออกเป็น ๒ คำ คือ ศีล และ ธรรม

ศีล คือ เบญจศีล มีความหมายและความเข้าใจทั่วไปหมายถึง “ข้อห้าม” แต่โดยเนื้อหาที่แท้จริงคือการรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย หรือให้ปกติ มีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

๑. ไม่เบียดเบียนชีวิตของกันและกัน รวมทั้งการไม่ทำร้ายหรือการฆ่าตัวตาย

๒. ไม่ลักทรัพย์ เบียดบัง จ้อโกง หรือทุจริตคอร์รัปชันอันส่งผลให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน

๓. ไม่ประพฤติดุสิตในกาม เคารพกฎเกณฑ์กติกาและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม

๔. ไม่พูดปด พูดเท็จหรือคำอันไม่จริง อันทำให้ผู้อื่นเสียหายหรือเสียชื่อเสียงรวมทั้งสิ่งของตนเองไม่พึงจะได้รับจากการพูดนั้น ๆ

๕. ไม่เสพสิ่งเสพติดหรือดื่มของมึนเมา อันเป็นเหตุให้ขาดสติอาจทำให้มีพฤติกรรมแห่งความผิดทั้ง ๔ ประการข้างต้นด้วย

การรักษาศีลให้บริสุทธิ์จึงเป็นบันไดขั้นพื้นฐานของการใช้ชีวิตในสังคมเป็นการบำเพ็ญบุญที่มีคุณค่ามากกว่าสิ่งที่มีคุณค่าทางวัตถุเป็นจำนวนมาก

ธรรม คือ “เบญจธรรม” หมายถึง “ข้อปฏิบัติ” เพื่อให้เกิดความผาสุกและเป็นการสนับสนุนให้เบญจศีลมีความมั่นคง ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

๑. มีเมตตากรุณา เกื้อกูลต่อชีวิตของกันและกันด้วยความรักและความปรารถนาดีเป็นกัลยาณมิตรต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์พร้อมทั้งให้ความปลอดภัยซึ่งเป็นกำแพงคอยกันไม่ให้ตกไปสู่ความไม่ดี ไม่งาม ความเลวร้ายและความผิดพลาด

๒. สัมมาอาชีพะ เป็นการประกอบกิจการที่สุจริตในทุกๆ ด้าน ไม่คดโกง จ้อฉลในงานที่ทำ ไม่ลักขโมย ไม่นำของผู้อื่นมาครอบครองเป็นของตนเอง

๓. กามสังวร เป็นการสำรวมระวังในกามารมณ์ ไม่ให้ลู่อ่อนแห่งความไม่ถูกต้องเหมาะสม

ปฏิบัติตนถูกต้องตามครรลองคลองธรรม ไม่ทำตามความพึงพอใจของตน เช่น การหาคู่ครองจะต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองทั้งสองฝ่าย ไม่ใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยินยอมเท่านั้น ไม่มักมากด้วยกามคุณผิดลูกผิดเมียผู้อื่นด้วยความรักใคร่เสน่หา ต้องควบคุมตนเองให้ได้ เป็นการรักษาสถานภาพความมั่นคงของครอบครัวและลดการดูหมิ่นดูแคลนจากสังคมรอบข้าง

๔. สังจะ ความมั่นคงที่เกิดจากคำพูด ไม่เหลวไหล ไม่พูดกลับไปกลับมา มีสังจะวาจา เพราะการพูดที่ขาดความระมัดระวังอาจนำภัยพิบัติมาให้ตน ครอบครัว ชุมชนและสังคมของตนได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว เป็นการสร้างความเชื่อมั่นทางสังคมได้ง่าย

๕. สติสัมปชัญญะ เป็นการควบคุมพฤติกรรมการมีสติไม่ให้ไปกระทำในสิ่งที่ไม่สมควร เช่น ไม่ระมัดระวังการดื่มสุรา หรือสิ่งมึนเมาจนไม่สามารถควบคุมสติได้ ทำให้เกิดอันตรายต่อตัวเองและผู้อื่นได้อย่างกว้างขวางสติสัมปชัญญะสามารถที่จะทำให้ดำรงตนอยู่ในฐานะพร้อมที่จะทำงานและพร้อมที่สร้างความสำเร็จได้อย่างสม่ำเสมอ

คุณค่าของการปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงามจะทำให้ตนเองและสังคมได้รับประโยชน์ ดังนี้ คือ

๑. ตนเองไม่เดือดร้อน ไม่มีศัตรู ไม่เป็นอาชญากร และมีมนุษยธรรม มีความสุข

๒. คนอื่นไม่เดือดร้อน ปลอดภัย มีความสุข

๓. สังคมสงบ เรียบร้อย มีสันติสุข

๔. ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรือง เศรษฐกิจดี ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน

๕. ประหยัดทรัพยากร ไม่เกิดสงคราม และช่วยเศรษฐกิจของโลกได้อีกทางหนึ่ง

สังคมที่มุ่งเน้นการสร้างสวัสดิการ อัตตสรณมีความจำเป็นที่จะต้องมีศีลธรรมซึ่งเป็นหัวใจในการสร้างความดีทางสังคมเป็นการเพิ่มพูน ศักยภาพของบุคคลไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของ สังคมและผลที่ได้รับจึงมากกว่าที่คิด

การปฏิบัติตนและการพึ่งตนเอง (สวัสดิการอัตตสรณ) จะต้องตระหนักและให้ความสำคัญ ไม่ใช่เน้นวิธีการเชิงรับอย่างเดิมๆ อย่างแต่ก่อน แต่ควรใช้ศีลธรรมเชิงรุกเพื่อมุ่งเน้น ศักยภาพของมนุษย์และการพัฒนาสังคม

๔. พื้นฐานการเกื้อกูลทางสังคม สังคมไทยมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่นเพราะมีพื้นฐานการ ดำรงชีวิตที่เหมาะสมแก่การใช้ชีวิตให้มีความสุขเพิ่ม พูนสวัสดิการสังคมเพื่อให้สังคมสามารถ พึ่งพาและ ดูแลผู้อื่นได้ เข้าใจระบบวัฒนธรรมของตนเองอย่าง มีคุณค่า หลักสวัสดิการอัตตสรณ มีพื้นฐานเกื้อกูล และดูแลเอาใจใส่กันอันเป็นกลไกที่จะทำให้สถาน ภาพของสังคม ชุมชน หรือ หมู่บ้านร่วมกันประกอบ กิจกรรมอย่างมีความสุข เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน หลักสวัสดิการ อัตตสรณให้ความสำคัญต่อวิถีชีวิตที่มีความเอื้อเพื่อ มากกว่าการ แข่งขันที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และสามารถเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว จิตใจของกันและกันไว้ได้ โดยมีพื้นฐานการ สงเคราะห์กัน ดังนี้

- การแบ่งปัน เป็นพื้นฐานที่คนไทย ได้รับการฝึกฝนจนเป็นอุปนิสัยที่ฝังรากลึกกลงไปสู่ จิตใจ ซึ่งความมีน้ำใจของคนในสังคมไทย คือ ครอบครัวยุคหนึ่งทำกับข้าวอร่อยๆ หรือมีอาหารที่

เพียงพอแก่การบริโภคแล้วนำไปให้อีกครอบครัว หนึ่ง ในสังคมไทยเมื่อทำอะไรมักเผื่อแผ่ไปให้ถึง ครอบครัวข้างบ้านและในละแวกเดียวกัน เหมือนกับ การแลกเปลี่ยนกันอย่างที่เรียกกันว่า กินกันไม่หมด หรือกินไปจนวันตาย แม้แต่ในปัจจุบันก็ยังมึ ลักษณะดังกล่าวกันอยู่โดยเฉพาะ ในแหล่งที่เป็นชุมชน หรือหมู่บ้านยกเว้นบ้านใหญ่ที่ตั้งอยู่โดดเดี่ยวจะ ไม่มีการเอื้อเฟื้อกันการปฏิบัติกันอยู่อย่างนั้นจนกลายเป็นธรรมเนียมที่ชุมชนนั้นๆ ปฏิบัติกันด้วยความ ประณีตที่กว้างไปกว่านั้นเมื่อสังคมรอบนอกมีปัญหา เช่น เกิดอุทกภัย วาดภัย หรือวินาศภัย การเข้าไปมี ส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือด้วยปัจจัยต่างๆ แก่กลุ่มคนเหล่านั้นของผู้ที่ปฏิบัติตนอยู่ในสวัสดิ การอัตตสรณจะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติไม่ได้คำนึงว่า กลุ่มที่เกิดปัญหาจะอยู่ในฐานะอะไร หรือฐานะทาง สังคมเป็นเช่นไร ก็จะทำให้การช่วยเหลือโดยทันที

- การให้อภัย หากสังคมที่ตนอยู่ อาศัยมีปัญหาขัดแย้งทางความคิดหรือไม่พอใจกัน ด้วยเรื่องอะไร ด้วยอุปนิสัยที่อยู่บนพื้นฐานหลักสวัสดิ การอัตตสรณก็จะปฏิบัติตนเองไม่ให้เกิดปัญหาต่อ เนื่อง คือด้วยการไม่ผูกใจเจ็บ เป็นหัวใจหลักของ การควบคุมอารมณ์ให้เป็นปกติสูงสุด เพื่อไม่ให้ ปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นในสังคม ชุมชน หมู่บ้าน ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลที่กระทำความผิดได้ กลับตนเองไปสู่การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาตน การให้อภัยจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สังคมสวัสดิการ อัตตสรณถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งยวดที่จะทำให้ ครอบครัวยุคมีความเข้มแข็ง เป็นผู้มีใจกว้างมีเมตตา มีความรักต่อเพื่อนร่วมสังคม ชุมชน และครอบครัวยุค เห็นได้ว่าผู้ที่เข้าใจและปฏิบัติตามแนวทางสวัสดิ การอัตตสรณจะมีบุคลิกภาพที่ไม่ก้าวร้าว พร้อมรับ

คำแนะนำในข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น วิธีชีวิตเหล่านี้ได้จากกลุ่มคนที่ได้นำหลักพระพุทธศาสนาตามความเชื่อที่ว่า “การให้ธรรมย่อมชนะการให้ทั้งปวง” เช่น แนะนำให้ทำความดี ให้เลิกละความชั่ว และทำให้พ่อแม่มีความสุขปรารถนาดีต่อกัน ไม่อิจฉาริษยาต่อกัน และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

- การพูดจาไพเราะ ดังบทกลอนของบรมครูสุนทรภู่ กล่าวไว้ว่า “อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก อันลมปากหวานหูไม่รู้หาย” เป็นการตระหนักและรับผิดชอบในการพูดด้วยคำนี้ถึงความรู้สึกที่ว่า “ผู้อื่นเขาต้องการฟังคำพูดที่ไพเราะ อ่อนหวานเหมือนดังที่เราต้องการ” การอยู่ร่วมกันในสังคมต้องคำนึงถึงหลักการพูดที่สำคัญดังนี้ คือ

1. พูดจริง คือ คำพูดไม่เสแสร้ง แกล้งทำหรือพูดเพียงเพื่อให้ตนได้รับ ประโยชน์ การพูดความจริงเป็นคุณค่าสำหรับชีวิตและความรู้สึกโดยทั่วไป แล้วเพิ่มพูนความเชื่อถือให้กับของผู้พูดอีกด้วย

2. พูดดี ส่งเสริมประโยชน์ให้แก่ผู้ฟัง การพูดดีเป็นที่พอใจของคู่สนทนา ทั้งยังประสานสัมพันธ์และมนุษยสัมพันธ์ คือ รู้ว่าเวลาใดควรพูด ควรหาคำชม มากกว่าคำติ ถ้าจะให้คำติก็ต้องดูบุคคล โอกาส และสถานการณ์ โดยทั่วไปทุกคนชอบแต่คำชมมากกว่า แต่คำชมนั้นต้องไม่ใช่จนพุ่มเฟิยจนทำให้บุคคลหลงตัวเองจนเกินไป

3. พูดมีประโยชน์ เพื่อเน้นการสนับสนุนให้กิจกรรมทางสังคมได้รับประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้ประโยชน์ของตนและสังคม

ของตน เช่น การพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนตนต้องเสียไป

4. เป็นการส่งเสริมความสามัคคี เป็นการรวมกลุ่มคนให้มีความเข้าใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

- การวางตนเหมาะสม เป็นการวางตนเสมอต้นเสมอปลายเหมาะสมแก่ฐานะ หน้าที่ ฐานะ วัยวุฒิ ไม่ปฏิบัติตนเกินความพอดี อยู่ในบทบาทที่ชัดเจน ใครอยู่ในฐานะอะไรก็ปฏิบัติตนไปตามฐานะนั้นๆ และสามารถพัฒนาตนไปสู่ฐานะที่สูงกว่าได้ตามความต้องการและความสามารถ เช่น ครูกับศิษย์ ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา พ่อแม่กับลูก ครูก็ต้องวางตน ประพฤติปฏิบัติให้ลูกศิษย์เคารพนับถือและยำเกรง เพราะครูเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สองของลูก ลูกศิษย์จะลบหลู่ดูถูก หรือทำร้ายครูบาอาจารย์ด้วยกาย วาจา หรือใจ เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง หรือพ่อแม่เปรียบเป็นพรหมของลูก ลูกต้องดูแลเอาใจใส่เลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อยามท่านแก่เฒ่า ลูกจะตีตัวเสมอพ่อแม่ไม่ได้ และลูกที่วางตัวไม่เหมาะสมกับพ่อแม่ก็จะถูกประณามว่าเป็นลูกไม่ดี ลูกทรพี ได้ หรือผู้บังคับบัญชาที่ต้องวางตนให้เหมาะสม เป็นผู้หลักผู้ใหญ่มีศีลธรรม มีใจเป็นกลางทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไว้วางใจและสามารถปฏิบัติตามได้ทุกเรื่อง ทั้งหมดนี้กล่าวมามีลักษณะที่แตกต่างกันตามฐานะ หน้าที่ของบุคคล ซึ่งก็จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทยที่มีบรรทัดฐานดั้งเดิมมาจากพระพุทธศาสนา

- การสร้างสรรค์สังคม เป็นการสร้างจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันในสังคมไม่นิ่ง ดุร้ายต่อกิจกรรมที่จะมีแก่สังคม แต่ก็ต้องไม่ทำให้ตนได้รับความเดือดร้อนหรือลำบากในการดำเนินชีวิต รักษา

สิทธิประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น เพราะหัวใจของสวัสดิการอุตสาหกรรมมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คนในสังคมมีจิตสำนึกสาธารณะเพิ่มขึ้น ตระหนักในการปฏิบัติตนต่อสังคม เป็นการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อนำเพ็ญประโยชน์อันสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมสังคมได้

การปฏิบัติในบทบาทหน้าที่ของบุคคลที่มีความสอดคล้องกับการสร้างสวัสดิการ อุตสาหกรรมด้วยความชัดเจน จะต้องมีความพื้นฐานแห่งความเอื้อเพื่อเกื้อกูล และมีสมานฉันท์ปฏิบัติตามภาระกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่พึงต้องการเป็นหลักการที่มีบทบาทสำคัญทางด้านจิตใจของบุคคลทั่วไป การพัฒนาตนในแนวทางสวัสดิการอุตสาหกรรมนั้นมีปรัชญาตามแนวทางกระแสพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาตอนหนึ่งทรงใช้คำภาษาอังกฤษว่า *"Our loss is our gain"* การสูญเสียคือการได้มา ไม่มีอะไรที่ได้มาโดยไม่มีการลงทุน การลงทุนก็เป็นการสูญเสียอย่างหนึ่ง แต่เป็นการสูญเสียที่จะได้ผลตอบแทนในโอกาสต่อไป

การสร้างแนวคิดในโลกแห่งความเป็นจริงที่จะทำคนให้มีศักยภาพและเห็นคุณค่าใน กฎเกณฑ์ ศีลธรรม ระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย หรือแม้แต่การสร้างวัฒนธรรมขึ้นมาในสังคมก็ถือได้ว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า คนไทยจึงต้องทำความเข้าใจถึงกระบวนการแห่งชีวิตที่จะได้กำไรหรือขาดทุนก็ขึ้นอยู่กับการศึกษาอบรม เช่น นักศึกษาต้องการเรียนเศรษฐศาสตร์เพื่อการลงทุน การลงทุนของเขาถือได้ผลการเรียนที่ดีเยี่ยม จะเห็นได้ว่าการลงทุนส่วนนี้เป็นการลงทุนเพื่อแสวงหาวัตถุดิบที่

จะเดินเข้าไปหาส่วนต่างคือกำไร หากเขาไม่ได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับชีวิตในแขนงใด ๆ เลย ส่วนนี้ก็ยังคงเป็นต้นทุนกำไรทางความคิด หากได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงก็ยิ่งเป็นกำไรชีวิตเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า และต้องการฝึกอบรมด้านจิตใจ ไปในวัดต่างๆ เป็นเวลาหลายวันหลายคืนต่อครั้ง เมื่อเกิดปัญหาสามารถที่จะจัดการกับปัญหาเหล่านั้นด้วยปัญญาและใจเย็น สุขุมรอบคอบขึ้นกว่าเดิม ซึ่งถือได้ว่า การพัฒนาตนโดยระบบพื้นฐานศีลธรรมจะเป็นตัวหลักให้เกิดแรงขับเคลื่อนที่เห็นคุณค่า เป็นการสร้างสวัสดิการอุตสาหกรรมให้แก่ตนอย่างเต็มศักยภาพ

รศ.ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้กล่าวถึงการลงทุนไว้ว่า *"ในโลกแห่งความเป็นจริงไม่มีใครได้อะไรมาฟรี ๆ"* เมื่อวันที่ ๒๐ - ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ ที่เขาใหญ่ จ.นครราชสีมา

สวัสดิการอุตสาหกรรมเป็นวิธีคิดที่จะทำให้เห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น ไม่ย่อท้อ ไม่ย่อเข่า ไม่เกียจคร้านพร้อมที่จะทำงานทุกประเภท และพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขให้ดีขึ้น ดังปรัชญาการทำงานที่ว่า *"ไม่ได้งานที่รัก แต่จงรักงานที่ทำ"* *"สวัสดิการอุตสาหกรรม"* จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สังคมจะต้องทำความเข้าใจและริเริ่มปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับเพราะไม่มีใครทำให้ใครเป็นอะไรได้นอกจากตัวของเราเอง จงพัฒนาความสามารถพึ่งพาตนเองได้ จะกินปลาก็ต้องเลี้ยงปลา ไข่ขอลา จะกินเนื้อก็ต้องเลี้ยงเนื้อไข่ขอเนื้อ นี่เป็นแนวทางแห่ง *สวัสดิการอุตสาหกรรม*

อยากเป็นสุขก็ต้องทุกข์ลงทุนก่อน
อยากเป็นก่อนที่ละน้อยค่อยประสม
อยากชนะก็ต้องหมั่นเพียรเรียนอบรม
อยากสุขสมก็ต้องหมั่นเพียรเรียนวิชา

บรรณานุกรม

- พระเทพ โสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2546). พุทธธรรมเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระภิกษุสุทธิพงษ์ ปานเพ็ชร. (2544). การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. วิทยานิพนธ์ ปริญญา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วรากรณ์ สามโกเศศ. (2546). ขาดทุนคือกำไร (โลกนี้ไม่มีอะไรฟรี ภาค 4). กรุงเทพฯ : มติชน.

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้วยเทคนิคการคิดนอกกรอบ

*ดร.ฤทธิไกร ตูลาวรรณะ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและวิทยาการใหม่ๆ โดยเฉพาะความก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้หลายๆประเทศขณะนี้เห็นว่า การพัฒนาด้านการศึกษาของประชาชนในประเทศ จะเป็นกำลังอำนาจของชาติยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด จึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของคน เพราะตระหนักว่า คนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาที่แท้จริง สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของประชาชนและพยายามดำเนินการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้การศึกษาสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถและศักยภาพของประชาชนในประเทศได้อย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้มีพัฒนาการที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

เพื่อประโยชน์ต่อการเสริมสร้างการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป ดังนั้นแนวการจัดการศึกษาจึงยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาคนเข้าสู่อาชีพระดับสูง เป็นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของประเทศ สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีบทบาทในการพัฒนาคนให้มีศักยภาพทางความคิดและปัญญา มีความสามารถในการเพิ่มพูนทักษะในการคิดแก้ปัญหาและมีการฝึกในด้านทักษะการคิด ดังนั้นการเตรียมคนให้เข้าสู่ระบบทั้งภาครัฐ และเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความสามารถทางด้านทักษะฝีมือการเป็นนักคิด

นักประดิษฐ์ นักออกแบบ นักวางแผน นักวิเคราะห์ วิจัย คิดหาเทคนิคและวิธีการใหม่ๆ เพื่อสร้างและผลิตสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาให้มีคุณภาพที่ดีกว่าเดิม กระบวนการที่จะทำให้อุทิศ มีลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นได้นั้น จะต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาให้คนมีความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือ ถ้าจัดการเรียนการสอนแล้วทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ออกมา จะทำให้มีโอกาสในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้ประเทศของเราสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ในทุก ๆ ด้าน

ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งในการนำประเทศให้ผ่านพ้นวิกฤติการณ์ต่างๆ และพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งปัจจัยสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคน ให้บุคคลได้ใช้ความสามารถของเขาได้เต็มศักยภาพ มีการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาใช้เอง หรือปรับปรุงพัฒนาของเดิม ที่มีอยู่ให้ดีขึ้น สามารถเผยแพร่แข่งขันกับต่างประเทศได้ ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์ว่า ประเทศไทยเราเป็นผู้ซื้อและเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ถึงเวลาแล้วที่จำเป็นจะต้องสร้างและพัฒนาคนให้เป็นผู้สร้าง พัฒนาและใช้เทคโนโลยีให้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสม การพัฒนาคนเพื่อสร้างเทคโนโลยีให้กับประเทศชาติจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่ง การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจึงต้องพัฒนาให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ คิดในสิ่งที่แปลกใหม่ควบคู่ไปกับทักษะด้านอื่นๆ เพราะการที่บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์จะช่วยขยายขอบเขตของความรู้ ให้กว้างไกลและละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม ด้วยการ

สร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่ และเทคโนโลยีใหม่ให้เกิดขึ้น ฉะนั้นถ้าจัดการเรียนการสอนแล้ว ทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ออกมา ก็จะทำให้มีโอกาสในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าได้มากยิ่งขึ้น ทำให้ประเทศสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้นในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันนี้

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

แนวคิดที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์นั้น ได้มีผู้แสดงทัศนะที่เกี่ยวข้องไว้มากมายทางด้านจิตวิทยาซึ่งล้วนมีแนวคิดที่คล้ายกันทั้งสิ้น แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ที่น่าสนใจ สรุปได้ดังนี้

Torrance (1972) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นลักษณะการคิดที่กว้างไกลหลายทิศหลายทาง หลายแง่หลายมุม โดยการคิดนั้นจะเป็นกระบวนการอันนำไปสู่ผลงานที่เป็นสิ่งใหม่ๆ ซึ่งต้องใช้ความถนัด ความสามารถและประสบการณ์ที่มีในแต่ละบุคคล

Mayseky, Newman และ Woldkoeski (1975) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดที่จะโยงสัมพันธ์ได้ คือเมื่อระลึกถึงสิ่งใดได้ก็จะเป็นสะพานให้ระลึกถึงสิ่งอื่นได้ต่อไป สัมพันธ์ กันเป็นลูกโซ่ สิ่งทีระลึกออกมาเป็นมโนทัศน์ที่เก็บสะสมไว้ เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นจึงตอบสนองออกมา

Freud (1983) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะทางจิตวิทยา (Psychological Trait) ประเภทหนึ่งที่แฝงอยู่ในความสามารถของบุคคล ซึ่งไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงและความขัดแย้งเป็นต้นเหตุให้บุคคลคิดอย่างสร้างสรรค์ ขณะที่บุคคลมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ความคิดต่างๆ จะเกิด

ขึ้นมากมายและเกิดขึ้นอย่างอิสระซึ่งเรียกว่า ความคิดสร้างสรรค์

Benjafield (1992) กล่าวว่า คำนิยามของความคิดสร้างสรรค์ ที่ค่อนข้างได้รับการยอมรับมากคือของ Mumford และ Gustafson ที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผลิตผลใหม่เป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ และ Vinack ได้นิยามไว้ทำนองเดียวกันว่า ความคิดสร้างสรรค์ต้องเป็น สิ่งใหม่ แต่สิ่งใหม่นั้นจะไม่ถือว่าเป็นความคิดสร้างสรรค์ หากผลของความคิดสร้างสรรค์นั้น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้

นิตยสารของสมาคมการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ (The Creative Education Foundation) นิยามว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งของมนุษย์ในการสร้างวิธีการใหม่ๆ ซึ่งสามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์ จุดสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ คือการเป็นต้นแบบที่ไม่เคย มีใครทำมาก่อน (Moriaty, 1991)

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของความคิดสร้างสรรค์มี 5 ประการ คือ

1. เป็นสิ่งใหม่ ที่ไม่เคยมีมาก่อน (Original)
2. เป็นสิ่งที่สังคมยอมรับมีคุณค่า (Social Acceptance)
3. เป็นสิ่งที่สามารถแก้ไขปัญหในทางใดทางหนึ่ง (Problem Solving)
4. เป็นสิ่งที่มีประสิทธิภาพ (Efficiency)
5. เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผลที่ดีกว่าเดิม (Development)

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันความเชื่อในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ได้เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากมี

การศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวางและลุ่มลึกขึ้น แนวคิดที่มีผู้ให้การยอมรับอย่างมาก ในแง่ของความคิดสร้างสรรค์คือ แนวคิดนอกกรอบ (Lateral Thinking) ของ ดร.เอ็ดเวิร์ด เดอโบโน (Edward De Bono)

แนวคิดนอกกรอบ (Lateral Thinking)

ดร. เอ็ดเวิร์ด เดอโบโน (Edward De Bono) เป็นผู้ในระดับโลกทางสาขาวิชาแนวความคิดและการสอนทักษะการคิด เป็นผู้คิดค้นแนวความคิดที่เรียกว่า แนวคิดนอกกรอบ (Lateral Thinking) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ ที่ได้รับการยอมรับมากในปัจจุบัน แนวคิดนอกกรอบของเดอโบโนนี้ เป็นแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับนำมาประยุกต์ใช้ในทุกสาขาอาชีพ ทั้งทางด้านการบริหาร การจัดการ วิทยาศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และนิเทศศาสตร์ เป็นต้น

เดอโบโน (De Bono, 1992) ได้นิยามความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า คือการนำเอาบางสิ่งบางอย่าง มาไว้ในที่ๆ ไม่เคยมีสิ่งนั้นมาก่อน ทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นและสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่นั้นจะต้องมีคุณค่า

เดอโบโนได้เสนอแนวคิดว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการที่จะคิด นอกกรอบความคิดเดิม ซึ่งปิดกั้น(block)แนวคิดอยู่ ก่อให้เกิดแนวคิดอื่นๆ ที่ถือว่าเป็นแนวคิดที่ จะนำมาพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาที่ต้องการได้ การวัดความคิดสร้างสรรค์นั้นจะต้องวัดที่ผลผลิตของความคิดที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ และการคิดเป็นเรื่องที่สามารถเรียนรู้และถ่ายทอดได้ ด้วยการฝึกการสอน เหมือนกับทักษะหรือความสามารถด้านอื่นๆ เช่น การเรียนบวกเลขเร็ว ทักษะกีฬา โดยความเจริญ

ก้าวหน้าของศิลปวิทยาการด้านต่างๆ เกิดมาจากความคิดและการนำความคิดมาสร้าง เป็นผลผลิตจากความคิดของคนเราทั้งสิ้น

เดอบอน ได้จำแนกการคิดออกเป็น 2 ประเภท ที่สำคัญ คือ (De Bono, 1982)

1. การคิดในกรอบ (Vertical Thinking) เป็นลักษณะการคิดเชิงเหตุผล การคิดเชิงตรรก (Logical Thinking) การคิดวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Thinking) ระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์ (Scientific Method)

2. การคิดนอกกรอบ (Lateral Thinking) เป็นการคิดออกจากกรอบความคิดเดิมที่ ครอบงำอยู่ ทำให้เกิดแนวคิดใหม่หลายๆอย่างขึ้น ก่อให้เกิดการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้น

กระบวนการคิดทั้ง 2 ลักษณะนี้ไม่ได้แยกกันอย่างอิสระ แต่มีความสัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกันในการนำความคิดไปสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ โดยมีกระบวนการคิด เป็น 2 ระยะ คือ

การคิดระยะที่ 1 - เป็นระยะของกระบวนการคิดนอกกรอบ เป็นการคิดให้เกิดแนวคิดในการพิจารณาปัญหา เพื่อจะได้กำหนดให้ชัดเจนว่า ปัญหาที่แท้จริงคืออะไร และสามารถมองหา แนวคิดที่จะใช้แก้ปัญหา

การคิดระยะที่ 2 - เป็นระยะของกระบวนการคิดในกรอบ หมายถึงเมื่อใช้การคิดระยะที่ 1

แล้วจะเกิดการสร้างแนวคิดที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา การคิดระยะที่ 2 จะเป็นการทดสอบ (Testing Ideas) แนวคิดเหล่านั้นว่าแนวคิดใดเหมาะสมที่สุด และสามารถนำมาพัฒนาใช้แก้ปัญหาที่ต้องการได้

เดอบอน เสนอแนวคิดว่า การที่คนทั่วไปไม่สามารถสร้างแนวคิดได้นั้น เป็นเพราะมี กรอบที่ครอบงำอยู่ สรุปได้ดังนี้ (De Bono, 1997)

1. การมีมโนทัศน์เดิม (Concept) เป็นความคิดหรือการรับรู้ของบุคคลคนนั้นว่าสิ่งเหล่านั้นหรือสภาพการณ์เหล่านั้นมีมโนทัศน์เดิมเป็นอะไรหรือเป็นอย่างไร ทำให้ไม่สามารถคิดได้ในลักษณะอื่นว่าสิ่งนั้นควรจะมโนทัศน์ใหม่เป็นอะไร หรืออย่างไร จึงไม่เกิดการสร้างแนวคิดใหม่ในการแก้ปัญหา

2. การมีแนวคิดครอบงำ (Dominant Idea) คือเมื่อต้องการคิดสิ่งใหม่ หรือคิดแก้ปัญหา โดยทั่วไป จะมีแนวคิดเดิมที่มีอยู่ปิดกั้น ทำให้ความคิดถูกครอบงำและไม่คิดออกไปจากแนวคิดเดิม

3. การมีความเชื่อ (Assumption) เป็นการกำหนดขอบเขตของการแก้ปัญหาว่า แนวคิดที่ใช้แก้ปัญหาได้ต้องอยู่ในขอบเขต ทำให้ติดอยู่เฉพาะกรอบความคิดเดิมจึงไม่สามารถสร้างแนวคิดอื่นๆ ได้

เทคนิคการคิดนอกกรอบ

เดอบอนได้เสนอเทคนิคการสอนกระบวนการคิดนอกกรอบเพื่อให้ผู้เรียนสามารถ เกิดแนวคิดและสร้างแนวคิดขึ้นมาได้ ประกอบด้วยขั้นตอนและการใช้เทคนิคต่างๆ ดังนี้ (De Bono, 1997)

1. ขั้นตอนการคิดเพื่อให้ออกไปจากกรอบที่ครอบงำอยู่และสามารถเกิดแนวคิด ประกอบด้วยเทคนิคต่างๆ ดังนี้

1.1 เทคนิคการหาแนวคิดครอบงำและองค์ประกอบที่สำคัญของปัญหา (Dominant ideas and crucial factors) คือ เมื่อมีปัญหามี

แนวคิดครอบงำ ทำให้คิดแก้ปัญหาไปตามแนวคิดนั้น จึงไม่สามารถสร้างแนวคิดอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นความคิดริเริ่ม ความคิดแปลกใหม่ได้ ดังนั้นเมื่อต้องการแก้ปัญหา จึงต้องใช้เทคนิคการคิดว่า กรอบครอบงำคืออะไร และคิดให้แตกต่างออกไปจากแนวคิดครอบงำ

1.2 เทคนิคการเลื่อนการตัดสินใจ (Suspended Judgement) คือ เมื่อคิดแก้ปัญหา อาจมีแนวคิดบางอย่างที่ดูไม่สมเหตุสมผล ไม่น่าจะใช้ได้ เมื่อได้แนวคิดแบบนี้แล้วอย่ารีบด่วนตัดสินใจว่าแนวคิดนี้ใช้ประโยชน์ไม่ได้ แต่ควรให้ระยะเวลาการตัดสินใจแนวคิดนี้ออกไปอีก แล้วกลับมาคิดทบทวนอีกครั้งว่า แนวคิดนี้มีส่วนต่ออะไรที่นำมาใช้เพื่อสร้างแนวคิดที่ดีกว่าได้อย่างไร

1.3 เทคนิคการเปลี่ยนความเชื่อเดิม (Challenging Assumptions) คือ ประสพการณ์เดิมหรือความเชื่อเดิม เป็นสิ่งที่จำกัดขอบเขตของแนวคิดที่จะใช้ในการแก้ปัญหา จึงต้องพยายามคิดที่จะเปลี่ยนความเชื่อเดิม เพราะปัจจุบันจะเห็นได้ชัดว่า ปัญหาเดียวกันมีแนวทางแก้ปัญหาได้ มากมาย ไม่ใช่เฉพาะวิธีการเดิมๆ ที่เคยใช้มาในอดีต

1.4 เทคนิคการหาคำตอบหลายๆทาง วิธีการที่จะทำให้ทราบความเชื่อเดิมและสร้างแนวคิดได้หลายๆ แนวคิดในการแก้ปัญหา โดยการถามว่า ทำไม (The “Why” Technique) ถามไปเรื่อยๆ เพื่อให้ทราบว่าความเชื่อเดิมที่กำหนดแนวคิดมีว่าอย่างไร และเพื่อเปลี่ยนความเชื่อเดิมว่า ไม่จำเป็นเฉพาะแนวคิดแบบเดียวนี้เท่านั้น ที่จะใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ถ้าคนเราเกิด แนวคิดใหม่ เกิดความเชื่อใหม่ ก็จะทำให้คนเรามีแนวคิดใหม่ใน

การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้หลายๆ แนวคิดหรือหลายๆ วิธี

2. ขั้นตอนการสร้างแนวคิด โดยใช้เทคนิคกระบวนการคิด เพื่อทำให้เกิดความคิด

2.1 การสอนการคิดแบบเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มชั้นเรียนที่มีรูปแบบกลุ่มไม่เป็นทางการ

2.1.1 การสร้างแนวคิดอื่นๆ (The generation of alternative) คือ เมื่อมีปัญหาต้องคิดเสมอว่า แนวคิดในการแก้ปัญหาไม่ได้มีเพียงแนวคิดเดียว ต้องพยายามคิดหาแนวคิดอื่นที่จะนำมาใช้เป็นแนวคิดในการแก้ปัญหา

2.1.2 การสุ่มหรือการเลือกค่าเพื่อกระตุ้นให้เกิดแนวคิด (Random stimulation) คือ การสุ่มหรือเลือกค่าจากตำรามาเป็นสิ่งกระตุ้นให้คิดว่าค่าที่สุ่มได้นั้นจะทำให้เกิดแนวคิดในการแก้ปัญหาได้อย่างไร

2.1.3 การใช้เทคนิคการคิดแบบโป เป็นการคิดที่เหนือกว่าใช่/ไม่ใช่ (PO : beyond Yes/No) คือ การคิดที่มีความคิดในทางบวก คิดว่าปัญหาทุกปัญหา สามารถแก้ไขหรือหาคำตอบได้ พยายามคิดเพื่อใช้แนวคิดที่มีอยู่แล้ว เป็นสิ่งที่ทำให้ได้แนวคิดอื่นที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา

2.2 การคิดแบบกลุ่มเป็นทางการ

เป็นเทคนิคของการจัดกลุ่ม แล้วสร้างแนวคิดจากการประชุมกลุ่มอย่างเป็นทางการหรือที่เรียกว่า การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการสร้างโอกาสและให้อิสระแก่สมาชิกได้เสนอแนวคิดออกมา โดยไม่มีการตัดสินใจแนวคิดในช่วงนั้นๆ เมื่อได้แนวคิดต่างๆ ก็นำมารวบรวมแล้วนำ

มาพิจารณาเลือก เพื่อนำมาพัฒนาหรือปรับปรุงเป็นแนวทางใช้ในการแก้ปัญหาต่อไป

แนวคิดและเทคนิคการคิดนอกกรอบของเดอบอนี มุ่งเน้นให้เกิดการสร้างแนวคิดใหม่ ที่แตกต่างจากความคิดแบบเก่า สาเหตุที่จำเป็นต้องใช้แนวคิดนอกกรอบนี้ เนื่องจากวิธีคิดของคนเรานั้น มักติดอยู่ในกรอบหรือระบบซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา กระบวนการคิดนอกกรอบจะเป็นวิธีการหลีกเลี่ยงจากความคิดซ้ำซากและสนับสนุนความคิดแปลกใหม่ วิธีการคิดนอกกรอบจึงเป็นการหาความคิดใหม่ ด้วยมุมมองที่แตกต่างไม่เหมือนที่เคยมีมาก่อน ซึ่งบัดนี้ถึงเวลาที่ต้องเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ ด้วยการทำลายกรอบซึ่งเป็นความคิด ความเชื่อเดิม ที่เป็นอุปสรรคขวางกั้นทำให้ไม่สามารถคิดสร้างสรรค์ได้

ดังนั้นการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ จำเป็นต้องพัฒนาระบบการเรียนการสอนเพื่ออนาคต เน้นในเรื่องการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการคิด การเรียนรู้ และการริเริ่มสร้างสรรค์ หรือการคิดแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง การพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ผู้สอนต้องมีความเชื่อในแนวคิดที่ว่าความคิดสร้างสรรค์สามารถที่จะฝึกและพัฒนาขึ้นได้เหมือนกับทักษะความสามารถอื่นๆ โดยใช้การคิดนอกกรอบ (Lateral Thinking) เพื่อให้หลุดไปจากโซ่ตรวนใจหรือความคิดในกรอบ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างองค์ความรู้ และผลิตผลงานที่มีคุณค่าให้กับสังคมและประเทศชาติต่อไป

บรรณานุกรม

- แนวคิดและทิศทางการปฏิรูปการศึกษาหลังมัธยมศึกษาไทย. (2540). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2541, สิงหาคม). ความคิดสร้างสรรค์ : ศักยภาพที่เสริมสร้างพัฒนาได้. วิชาการ [กรมวิชาการ], 1, 8, หน้า 23-25.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาธารณ์. (2537). เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อารี พันธุ์มณี. (2540). คิดอย่างสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อแกรมมี.
- Benjafield, John G. (1992). *Cognition*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.
- De Bono, Edward. (1982). *Lateral thinking : a textbook of creativity*. London : Penguin.
- _____. (1992). *Serious creativity*. London : Fontana.
- Freud, Sigmund. (1977). *The Interpretation of dreams in the basic writing of Sigmund Freud*, ed. by A. A. Brill. New York : The Modern Library.
- Mayesky, Mary, Neuman, Donald and Wlodkowski, Raymond J. (1975). *Creative activities for young children*. Albany, N.Y. : Delmar Publishers.
- Moriarty, Sandra Ernst. (1991). *Creative advertising : theory and practice*. 2nd ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.

วิธีออกแบบระบบป้องกันความร้อน ตามหลักธรรมชาติ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ติกะ บุนนาค

ธรรมชาติหรือสิ่งที่อยู่รอบตัวเราเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบโดยตรงกับมนุษย์ในทุกด้านหากจะกล่าวถึงธรรมชาติคงต้องกล่าวถึงคำตรัสของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าที่ได้ทรงตรัสไว้ว่า “ธรรมทั้งหลายจำแนกเป็นธาตุต่างๆ บ้างธาตุก็เป็นรูปบ้าง ธาตุก็เป็นนาม” ซึ่งในการจำแนกธาตุแล้วพระพุทธองค์ได้ทรงจำแนกธาตุไว้ถึง 15 ธาตุ ได้แก่ ประสาทธาตุ 5 (ตา, หู, จมูก, ลิ้น และกาย) อารมณ์ 5 ซึ่งรับรู้ได้โดยประสาท 5 (รูป, รส, กลิ่น, เสียง และ สัมผัส) ทวิปัญญาญาณ 5 ซึ่งรับรู้อารมณ์ (จักขุปัญญา, โสตปัญญา, ฆานปัญญา, ชิวหาปัญญา และกายปัญญา) ซึ่งจะเห็นได้ว่าธาตุต่างๆ ที่ส่งผลกระทบกับมนุษย์มีมากถึง 15 อย่าง แต่อย่างไรก็ตามในเบื้องต้นเราคงสนใจอยู่เพียงอย่างเดียวเพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ในด้านออกแบบบ้านหรืออาคารให้ผู้อยู่อาศัยเกิดความสบายและประหยัดพลังงาน นั่นคือ ธาตุสัมผัส (โณภูมิจาธาตุ) ซึ่งได้แก่ มหาภูตรูป 3 คือ

- ธาตุดิน เป็นตัวแทนในการบ่งบอกถึงสภาพแข็งหรืออ่อน
- ธาตุไฟ เป็นตัวแทนในการบ่งบอกถึงสภาพร้อนหรือเย็น
- ธาตุลม เป็นตัวแทนในการบ่งบอกถึงสภาพเคลื่อนไหวหรืออยู่นิ่งกับที่

จากธาตุสัมผัสทั้ง 3 เราสามารถกล่าวได้ว่าเมื่อนำมาเปรียบเทียบทางวิทยาศาสตร์แล้ว ธาตุดินเปรียบได้กับวัตถุต่างๆ ในโลกที่เราสนใจ (สภาพเป็นของแข็ง หรือของเหลว) ธาตุไฟ เปรียบได้กับระดับของพลังงานหรืออุณหภูมิที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่เราสนใจไม่ว่าจะมาจากภายในตัวมันหรือรับผลกระทบจากภายนอกและ ธาตุลม เปรียบได้กับสภาพของสิ่งที่เราสนใจว่ามีการเคลื่อนไหวหรือไม่ ดังนั้นมนุษย์ทุกคนจึงมีธาตุสัมผัสทั้ง 3 ครบเนื่องจากมนุษย์เป็นวัตถุที่มีตัวตนสัมผัสได้ (ธาตุดิน) มีอุณหภูมิร่างกาย 37.5°C (ธาตุไฟ) และมีการเคลื่อนไหวทั้งภายนอก (ร่างกาย) และภายใน (เลือดและลม) (ธาตุลม)

ดังนั้นจากหลักการของธาตุสัมผัสตามธรรมชาตินี้เองจึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในเรื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิศวกรรมพลังงาน นั่นคือ วิธีการป้องกันความร้อนตามหลักธรรมชาติ Heat protection by Nature Design Method (HND) ซึ่งก่อนจะกล่าวถึงหลักการและการคิดของ HND จะต้องกล่าวถึงหลักการของความสบายของมนุษย์กับการใช้พลังงานก่อน

พื้นฐานของความสบายกับการใช้พลังงาน

ความรู้สึกของมนุษย์ที่ส่งผลกับความสบายในที่พักอาศัยหรืออาคารจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลักคือ ปัจจัยของความสบายทางความร้อน (Human Thermal Comfort) 4 อย่างคือ

- อุณหภูมิ
- ความเร็วลม
- ความชื้นสัมพัทธ์
- ค่า CLO (ค่าสัมประสิทธิ์ที่เกิดจากการสวมใส่เสื้อผ้า)

จากปัจจัยของความสบายทั้งสี่จะพบว่า มนุษย์มีการใช้ปัจจัยทั้งหมดมาตั้งแต่สมัย

โบราณหากมองย้อนสู่อดีตคนไทยจะอาศัยอยู่ริมแม่น้ำ(เรือนไทย)หรือในแม่น้ำ(เรือนแพ) ซึ่งอากาศที่พัดผ่านผิวน้ำจะมีค่าความชื้นสัมพัทธ์ที่สูงขึ้นเมื่อมีลมพัดเข้าบ้านคนในบ้านจึงรู้สึกเย็นสบาย (รูปที่ 1) นอกจากนั้นคนไทยในอดีตแต่งตัวด้วยชุดที่มีค่า CLO ต่ำกล่าวคือ ผู้ชายไม่สวมเสื้อ ผู้หญิงคาดผ้าแถบซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งในสภาพภูมิอากาศร้อนชื้นอย่างประเทศไทย

รูปที่ 1 แสดงการสร้างความสุขสบายในบ้านสมัยก่อนของคนไทย

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันสภาพบ้านเมืองเปลี่ยนไปเทคโนโลยีต่างๆ ที่เข้ามา ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา มลพิษต่างๆ เพิ่มขึ้น

ฝุ่น ควันมากขึ้น การสัญจรเปลี่ยน ไปจากทางน้ำเป็นทางบก สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในด้านความสบายมีมากขึ้นทำให้มนุษย์มักง่ายขึ้นและ

นิยมใช้สิ่งอำนวยความสะดวกมาแก้ปัญหาต่าง ๆ ใช้แต่สูตรสำเร็จจนลืมนึกพื้นฐานไปหมด ผลกระทบที่ตามมาอย่างเห็นได้ชัดคือการใช้พลังงานที่เพิ่มขึ้นกับสิ่งที่เป็นค่านิยมผิด ๆ ในการเป็นแต่ผู้ตาม ผู้ใช้ที่ตีมาก ๆ โดยไม่รู้จักคิดแยกแยะถึงผลกระทบที่จะตามมาที่สำคัญคือการออกแบบโดยเอาลอกเลียน ไม่เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมแล้วใช้สิ่งอำนวยความสะดวกใส่ ๆ เข้าไปเพื่อสร้างความสุขสบายนั้นเมื่อเริ่มใช้งานอาคารก็เริ่มใช้พลังงานสูงมาก ๆ แต่กลับคิดว่าการใช้พลังงานนั้นเป็นสภาพปกติของอาคารนั้น ๆ ไปแล้วอีกทั้งเมื่อต้องการแก้ปัญหาลดการใช้พลังงานในอาคารที่สร้างเสร็จแล้วนับเป็นเรื่องที่ยากที่สุดเพราะทุกสิ่งทุกอย่างสมบูรณ์แล้ว (อย่างสิ้นเปลืองพลังงานแต่สวยงามตามต้องการ) สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นเรื่องปกติไปแล้วสำหรับคนไทย

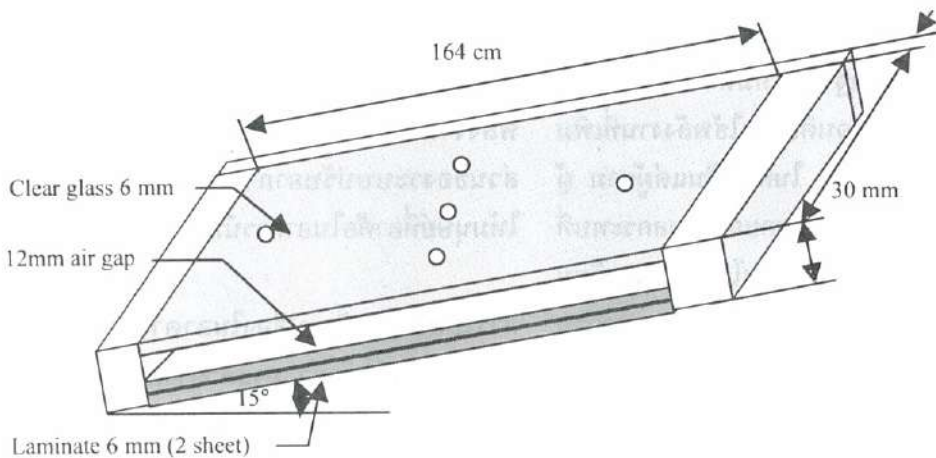
อีกสิ่งที่เป็นปัญหาคือการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างผิด ๆ กล่าวคือเมื่อมนุษย์รู้จักการปรับเปลี่ยนอุณหภูมิในห้องเพื่อความสุขสบายก็เลยเรื่องปัจจัยความสุขสบายอื่นๆ เอาแต่ปัจจัยของอุณหภูมิอย่างเดียวมนุษย์จึงติดกับสภาพบรรยากาศประดิษฐมากกว่าอากาศธรรมชาติเหมือนในอดีตละเลยการสัมผัสการใช้ธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ละเลยการอยู่กับธรรมชาติมาสัมผัสกับสิ่งประดิษฐทางเทคโนโลยีกลายเป็น “มนุษย์ห้องแอร์” ไปสิ่งทีตามาคือ การผลาญพลังงานระดับมหาศาลของมนุษย์นั้นคือธรรมชาติก็ถูกใช้ไปเพื่อสร้างพลังงานมาสนองความต้องการของมนุษย์ระดับมหาศาลเช่นกันกว่ามนุษย์จะกลับมามีจิตสำนึกเหมือนเดิมได้ก็ต้องผลาญแหล่งพลังงานสิ้นเปลืองทุกอย่างจนหมดก่อน

จึงสำนึกได้ หากลองมาพิจารณาสิกลงไปในส่วนของการใช้พลังงานในอาคารขนาดใหญ่จะพบว่าการใช้พลังงานไฟฟ้าในอาคารจะสูงมากถึงมากที่สุดในส่วนของระบบปรับอากาศเพื่อสร้างความสุขสบายให้มนุษย์ที่อาศัยในอาคารนั้น ๆ

การใช้พลังงานสิ้นเปลืองในอาคาร

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นการใช้พลังงานไฟฟ้าที่สิ้นเปลืองมากในอาคารอันเกิดมาจากการลอกเลียนแบบหรือออกแบบอาคารจากประเทศซึ่งอยู่ในเขตอากาศหนาวที่มีความสวยงามและทันสมัยมาใช้ในประเทศไทยซึ่งร้อนชื้นจึงเกิดปัญหาทันทีที่เริ่มใช้อาคารตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนนที่สุดคือการใช้ช่องแสงหลังคาซึ่งส่งผลกระทบทันทีกับความร้อนในอาคารทำให้การใช้พลังงานไฟฟ้าของระบบปรับอากาศเพิ่มสูงขึ้นมากและการคำนวณต่าง ๆ ที่สามารถใช้ได้ดีในต่างประเทศเมื่อนำมาใช้กับประเทศไทยก็มีปัญหาทุกครั้งไปจนต้องมีค่าสัมประสิทธิ์ความปลอดภัย (Safety Factor) ที่สูงเพราะกลัวว่าจะไม่เย็นอย่างไรก็ตามปริมาณความร้อนจากแสงอาทิตย์ $800-850 \text{ W/m}^2$ ก็มีค่าสูงมากจนเกิดปัญหาตามมาในที่สุด

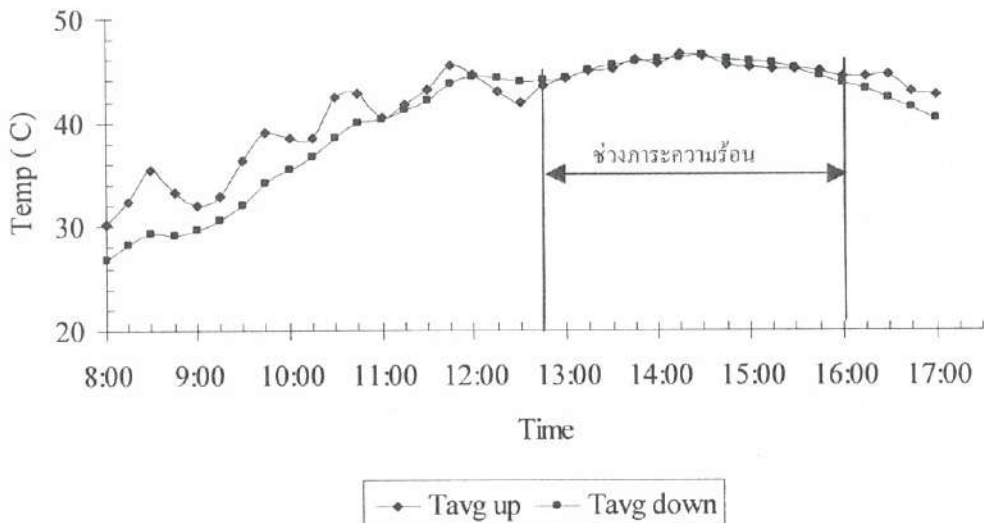
จากการทดลองโดยการนำสาย Thermocouple จำนวน 10 จุด (ด้านบน 5 จุด และด้านล่าง 5 จุด) ไปติดตั้งของชุดหลังคาโปร่งแสงของอาคารศูนย์การค้าแห่งหนึ่งในกรุงเทพ (รูปที่ 2.) และวัดอุณหภูมิทิ้งไว้เป็นเวลา 7 วันเพื่อดูผลกระทบของความร้อนจากแสงอาทิตย์ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลังคาโปร่งแสง 1 ชุด (พื้นที่ 2 ตารางเมตร)

รูปที่ 2. แสดงการติดตั้งสาย thermocouple กับหลังคาโปร่งแสงของอาคารศูนย์การค้าแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ

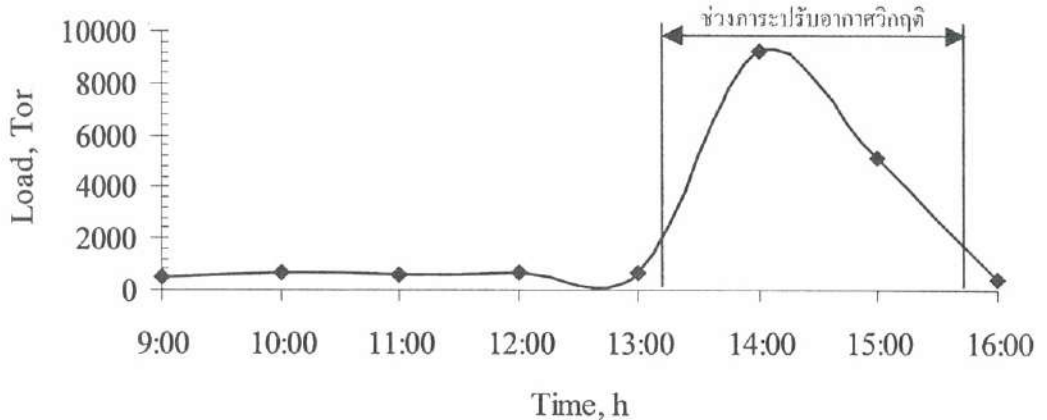
ผลที่ได้จากการวัดค่าถูกนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของอุณหภูมิกระจกทั้งบนและล่างตลอดอาทิตย์ (รูปที่ 3) ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่ากระจกสามารถป้องกันความร้อนได้เพียงไม่เกินบ่ายโมงหรือ 7 ชั่วโมงนับจากเวลาที่พระอาทิตย์ขึ้นหลังจากนั้นแล้วกระจกแผ่นบนและล่างจะมีอุณหภูมิเท่ากัน

นั่นหมายถึงความร้อนจะถูกส่งผ่านลงมาได้เต็มที่ในรูปของการพาความร้อนและการแผ่รังสีความร้อน ส่งผลให้ภาระของระบบปรับอากาศจะเพิ่มสูงขึ้นมากในช่วงเวลาบ่าย (รูปที่ 4) เมื่อภาระของระบบปรับอากาศจริงสูงกว่าระบบปรับอากาศที่ได้ออกแบบไว้ในตอนต้น (รูปที่ 5)

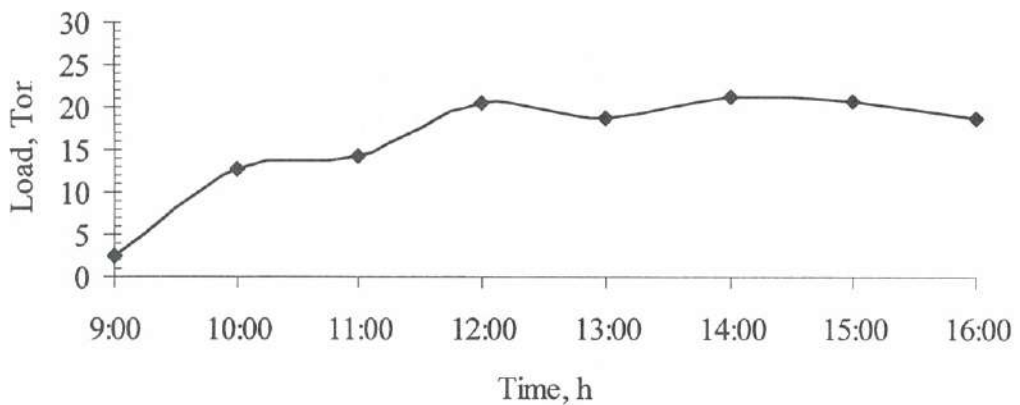
รูปที่ 3 แสดงอุณหภูมิกระจกหลังคาโปร่งแสงของอาคารทดสอบ

Cooling load of air conditioning system by Skylight (Ton)

รูปที่ 4 แสดงปริมาณการทำความเย็นจริงในส่วนของหลังคาโปร่งแสงในอาคารที่ได้จากการทดสอบ

Design Cooling load of air conditioning system (Ton)

รูปที่ 5 แสดงปริมาณการทำความเย็นออกแบบของอาคารทดสอบ

เมื่อมีการใช้หลังคาโปร่งแสงกับอาคาร ความร้อนสะสมของแผ่นกระจกจะมีค่าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และจะมีค่าสูงสุดในช่วงบ่ายถึงเย็น นั่นคือกระจกที่เป็นกระจกสองชั้นจะมีอุณหภูมิเท่ากันและสามารถถ่ายเทความร้อนผ่านเข้ามาได้ตลอดในช่วง

ภาระการปรับอากาศวิกฤติ (รูปที่ 4) ซึ่งเมื่อพิจารณาเทียบกับภาระปรับอากาศที่ได้ออกแบบไว้ ตอนต้นจะพบว่าค่าปริมาณภาระความร้อนจะเพิ่มสูงขึ้นมากกว่า 100% ของค่าออกแบบ นั่นคือระบบ

ปรับอากาศต้องทำงานหนักโดยไม่หยุดตลอดช่วงบ่ายถึงเย็น (ช่วงภาวะการปรับอากาศวิกฤติ)

อีกปัจจัยที่ส่งผลกระทบกับการใช้พลังงานแบบทางอ้อมก็คือ ความชื้น ประเทศไทยอยู่ในเขตอากาศร้อนชื้นดังนั้น ค่าความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศจึงมีค่าสูงอีกทั้งยังมีฝนสลับร้อนเมื่อความชื้นเจอกับฝุ่นละอองจึงส่งผลให้อุปกรณ์ป้องกันความร้อนต่าง ๆ จึงเสียหายอย่างรวดเร็วมาก

HND- Method

Heat protection by Natural Design Method (HND) เป็นวิธีการที่ใช้ในการเป็นแนวคิดในการออกแบบระบบป้องกันความร้อนในบ้านและอาคารทั้งแบบทาง ตรง (Active Protection) และแบบทางอ้อม (Passive Protection) โดยใช้แนวคิดของธาตุสัมผัสทั้ง 3 คือ ธาตุไฟ (เย็นหรือร้อน) ธาตุดิน (อ่อนหรือแข็ง) และธาตุลม (เคลื่อนที่หรือหยุดนิ่ง) เมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลทางด้านการป้องกันความร้อนของอาคารดังนี้

ธาตุไฟ เป็นตัวแทนแห่งความร้อนนั่นคือ แหล่งความร้อนจากภายนอกที่เข้าสู่อาคารหรือบ้าน นั่นคือ ความร้อนจากสิ่งแวดล้อม(รังสีจากดวงอาทิตย์)ที่กระทบกับอาคารหรือบ้านทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของธาตุไฟภายในอาคารหรือบ้าน (สะสมความร้อน) ซึ่งจะเกิดผลกระทบทันทีกับผู้ที่อาศัยในอาคารในด้านความสบายจนทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ระบบปรับอากาศเข้ามาช่วยในการสร้างสมดุลธาตุไฟระหว่างมนุษย์ที่อาศัยในอาคารกับตัวอาคารเพื่อความสุขสบายของมนุษย์ที่เป็นผู้ใช้ กล่าวคือมนุษย์จำเป็นที่จะต้องใช้พลังงานไฟฟ้าเพื่อทำการการดึง

ความร้อนสะสมส่วนเกินนี้ออกจากอาคารไปทั้งด้านนอกของอาคารเพื่อให้เกิดสมดุลธาตุไฟของอาคารกับมนุษย์ในอาคาร ธาตุไฟจึงจัดเป็นธาตุที่ต้องพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนในการออกแบบเนื่องจากผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงการสร้าง สมดุลธาตุไฟของอาคารกับมนุษย์เพื่อความสุขสบายของผู้ใช้ โดยที่ใช้พลังงานเข้ามาช่วยให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

ธาตุดิน อาคารเป็นวัตถุธาตุดินที่สามารถสัมผัสได้และพร้อมรับธาตุที่เหลือทั้งสองที่จะส่งผลกระทบต่อมนุษย์และการใช้พลังงานในตัวของมัน อย่างไรก็ตามองค์ประกอบของธาตุดินในด้านต่างๆ ได้แก่ รูปร่าง ขนาด ทิศทาง วัสดุ และ ภูมิอากาศ เป็นสิ่งที่ส่งผลโดยตรงกับ ธาตุไฟและ ธาตุลมภายในอาคาร ผลที่ตามมาย่อมต้องเป็นปริมาณการใช้พลังงานของอาคารที่สูงหรือต่ำของอาคารนั้น ๆ หากมีการออกแบบที่ดีแล้ว ธาตุไฟจะเกิดขึ้นในอาคารน้อยการใช้พลังงานเพื่อสร้างสมดุลของมนุษย์กับอาคารย่อมต้องต่ำ ในทางพลังงานจะเรียก การออกแบบภายนอกเพื่อป้องกันการเกิดธาตุไฟภายในอาคาร (การสะสมความร้อน) ว่า การป้องกันความร้อนแบบทางตรง (Active Protection) ดังนั้นในการออกแบบแล้วธาตุดินจึงถือเป็นโครงหลักของทั้ง 3 ธาตุ

ธาตุลม ตัวแทนแห่งการเคลื่อนไหวของอากาศเมื่ออากาศร้อนจะลอยสูงขึ้นถ้ามีทางให้อากาศร้อนไหลออกได้และอากาศเย็นจากภายนอกจะไหลเข้ามาแทนที่อากาศร้อนที่เคลื่อนที่ออกไปวิธีนี้จึงเป็นวิธีการสร้างการเคลื่อนไหวของอากาศแบบธรรมชาติ (Natural Ventilation) หรือจะใช้การเคลื่อนไหวของอากาศแบบบังคับก็ได้ (Force Convection) ซึ่ง ในการออกแบบต้องออกแบบให้

อาคารหรือบ้านมีธาตุลมเกิดขึ้นเสมอจากภายในสู่ภายนอกเมื่อมีการเคลื่อนไหวขึ้นจากภายในสู่ภายนอกจะเกิดการเสียสมดุลขึ้น (อากาศภายในอาคารหายไป) และธรรมชาติจะสร้างความสมดุลขึ้นเองเรียกว่า “สมดุลแห่งธาตุ” กล่าวคือเมื่อมีการขาดสมดุลภายในอาคารอาคารจะสร้างสมดุลกับสิ่งแวดล้อมภายนอกด้วยตัวของมันเองจนกลับสู่สภาพปกติ หลักการนี้เองในทางพลังงานจะเรียกว่า “การป้องกันความร้อนแบบทางอ้อม” (Passive Cooling System) หรือการสร้างการถ่ายเทอากาศ

ขึ้นภายในอาคาร ธาตุลมจึงจัดเป็นธาตุที่ใช้ควบคุมสมดุลธาตุไฟที่จะเป็นปัจจัยในการกำหนดปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้าในอาคารนั้นๆ

HND จึงเป็นระเบียบวิธีการพิจารณาโดยใช้ธาตุสัมผัสทั้งสามเป็นหลักยึดในการออกแบบทั้งหมดของอาคารหรือบ้านต่างๆ เมื่อเกิดสมดุลแห่งธาตุทั้งสามกับกับปัจจัยเกี่ยวข้องทั้งสามคือ มนุษย์ อาคาร และ สิ่งแวดล้อม แล้วจะเกิดอาคารประหยัดพลังงานขั้นต้นที่โดยอัตโนมัติ

บรรณานุกรม

- กอร์คอม, นินา แวน. (2543). พระอภิธรรมในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา.
- ดิกะ บุนนาค. (2545, มกราคม-เมษายน). แนวคิดบ้านประหยัดพลังงานในประเทศไทย. ตอนที่ 1 : บ้านทรงไทย. สุทธิปริทัศน์ 16, 48, หน้า 90-97.
- _____. (2545, กันยายน-ธันวาคม). แนวคิดบ้านประหยัดพลังงานในประเทศไทย. ตอนที่ 2 : บ้านทรงอเมริกัน. สุทธิปริทัศน์ 16, 50, หน้า 86-89.
- _____. (2546, กันยายน-ธันวาคม). วิธีป้องกันความร้อนสะสมในบ้านสมัยใหม่ (A protection Design Against Accumulated Heat for Modern Houses). สุทธิปริทัศน์ 17, 53, หน้า 110-120.

ผลกระทบของค่าพารามิเตอร์กราฟิก ที่มีต่อสมรรถนะของการจัดลำดับคิว แบบเอ็มบีพีเอสในกระบวนการแฮนด์โอเวอร์

*กิตติศักดิ์ ลำดี

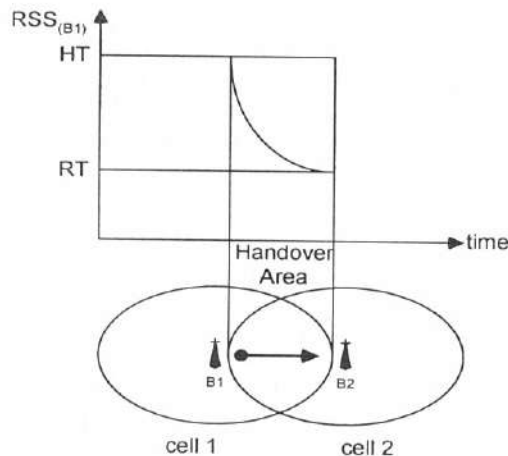
ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบเซลลูลาร์ ที่มี การจัดสรรช่องสัญญาณแบบตายตัว (Fixed Channel Allocation) ซึ่งเป็นการกำหนดเซตของ ช่องสัญญาณให้กับแต่ละเซลล์อย่างแน่นนอน เมื่อมี การเรียกใหม่ภายในเซลล์หรือมีการเรียกที่แฮนด์โอ เวอร์มาจากเซลล์อื่น เฉพาะช่องสัญญาณในเซตที่ กำหนดเท่านั้นที่สามารถใช้ได้ จึงทำให้ในบาง สภาพจะมีช่องสัญญาณไม่เพียงพอกับจำนวนการ เรียกที่เกิดขึ้น การเรียกใหม่ภายในเซลล์หรือการ เรียกที่แฮนด์โอเวอร์มาจากเซลล์อื่นอาจไม่ได้รับการ จัดสรรช่องสัญญาณ อัตราส่วนของการเรียกใหม่ที่ไม่ ได้รับการจัดสรรช่องสัญญาณต่อการเรียกใหม่ทั้งหมด เรียกว่า ค่าความน่าจะเป็นของการเรียกใหม่ที่ถูกบล็อก (Call Blocking Probability, P_B) สำหรับ อัตราส่วนของการเรียกที่แฮนด์โอเวอร์ที่ไม่ได้รับการ จัดสรรช่องสัญญาณต่อการเรียกที่แฮนด์โอเวอร์ ทั้งหมด เรียกว่า ค่าความน่าจะเป็นของการเรียกที่ แฮนด์โอเวอร์ยุติลง (Forced Terminating

Probability, P_F) ซึ่งเราให้ความสำคัญกับการเรียกที่ แฮนด์โอเวอร์มากกว่าการเรียกใหม่ หมายความว่า เมื่อมีการเรียกทั้งสองแบบเกิดขึ้นพร้อมกัน เราจะ จัดสรรช่องสัญญาณให้กับการเรียกที่แฮนด์โอเวอร์ ก่อนเสมอ และจะจัดสรรช่องสัญญาณให้กับการ เรียกใหม่เมื่อการเรียกที่แฮนด์โอเวอร์ได้รับการจัด สรรช่องสัญญาณครบแล้ว ดังนั้นจึงมีการเสนอวิธี การจัดสรรช่องสัญญาณให้กับการเรียกที่เกิดขึ้นโดย แบ่งออกเป็น 2 วิธี [1] คือการแบ่งช่องสัญญาณ เพื่อสำหรับการแฮนด์โอเวอร์เพียงอย่างเดียว (Guard Channel) และ การจัดให้มีการเข้าคิว สำหรับจำนวนที่ร้องขอทำการแฮนด์โอเวอร์ (Queueing Handover Request) เพื่อลดค่า P_F

วิธีการแรกนั้นทำให้ประสิทธิภาพในการใช้ ความถี่ลดลงเนื่องจากมีการแบ่งช่องสัญญาณที่ใช้ เฉพาะการแฮนด์โอเวอร์เพียงอย่างเดียว ในกรณีที่ ไม่มีการแฮนด์โอเวอร์เกิดขึ้น การเรียกใหม่ก็ไม่สามารถใช้ช่องสัญญาณเหล่านั้นได้ สำหรับวิธีการจัด

ให้มีการเข้าคิวของจำนวนที่มีการแฮนด์โอเวอร์ ในกระบวนการทำแฮนด์โอเวอร์ จะเริ่มมีขึ้นเมื่อค่าความแรงสัญญาณที่รับได้ (Received Signal Strength, RSS) ของการเรียกใดๆ มีค่าเท่ากับค่าอ้างอิงที่เริ่มต้นทำกระบวนการแฮนด์โอเวอร์ (Handover Threshold, HT) ถ้าช่องสัญญาณของเซลล์ที่ต้องการแฮนด์โอเวอร์ไปไม่ว่าง ก็จะมีการเข้าคิวเพื่อรอการทำแฮนด์โอเวอร์ และเมื่อการเรียกนั้น

มีค่าระดับสัญญาณที่รับได้ลดลงเรื่อยๆ จนถึงค่าอ้างอิงต่ำสุดที่สามารถทำกระบวนการแฮนด์โอเวอร์ได้ (Receiver Threshold, RT) ถ้าหากเซลล์ข้างเคียงยังไม่สามารถจัดสรรช่องสัญญาณได้ การเรียกนั้นก็จะยุติลง (Forced Terminating Call) ดังแสดงในรูปที่ 1 การเรียกใหม่จะได้รับการจัดสรรช่องสัญญาณก็ต่อเมื่อไม่มีการเรียกที่แฮนด์โอเวอร์และมีช่องสัญญาณว่าง

รูปที่ 1 กระบวนการแฮนด์โอเวอร์โดยอ้างอิงกับระดับสัญญาณ

การจัดคิวสำหรับการเรียกที่แฮนด์โอเวอร์

วิธีการจัดลำดับการเข้าคิว ของจำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่แฮนด์โอเวอร์ มีการศึกษาอยู่ด้วยกัน 4 วิธี คือ แบบเข้าก่อน-ออกก่อน (First-In First-out, FIFO), แบบเรียงลำดับตามความแรงของสัญญาณที่รับได้ (Measurement Based Prioritization Scheme, MBPS) แบบเรียงลำดับตามการคาดการณ์การลดลงของความแรงสัญญาณที่รับได้ (Signal Prediction Priority Queuing,

SPPQ) และแบบที่นำทั้งวิธี MBPS และวิธี SPPQ มาประยุกต์ใช้ร่วมกัน (MBPS-SPPQ)

1. การจัดลำดับคิวแบบ FIFO

เมื่อมีการแฮนด์โอเวอร์เกิดขึ้น ถ้าช่องสัญญาณไม่ว่าง ก็จะทำให้การเข้าคิวของการแฮนด์โอเวอร์ และถ้าเกิดมีช่องสัญญาณว่างขึ้นมา การเรียกที่แฮนด์โอเวอร์ ซึ่งเข้าคิวก่อนจะได้รับการจัดสรรช่องสัญญาณ

2. การจัดลำดับคิวแบบ MBPS

ในการจัดคิวนี้ การเรียกที่แชนด์โอเวอร์ ซึ่งจะได้รับช่องสัญญาณที่ว่างก่อน คือ การเรียกของ โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่รับสัญญาณ (Received Signal Strength, RSS) จากสถานีฐาน (Base Station) ของเซลล์ปัจจุบันในความแรงสัญญาณต่ำที่สุด ดังนั้นการจัดลำดับภายในคิวจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาขึ้นอยู่กับค่าความแรงสัญญาณที่ได้รับได้ โดยการเรียกที่จะได้รับการจัดสรรช่องสัญญาณก่อน จะเรียงจากค่าความแรงที่ได้รับต่ำที่สุด ไปจนถึงค่าสูงสุดของการเรียกที่ต้องการแชนด์โอเวอร์ การจัดคิวแบบ MBPS จะทำให้ได้ค่า P_f ลดลงเมื่อเทียบกับ การจัดคิวแบบ FIFO

3. การจัดลำดับคิวแบบ SPPQ

การจัดคิวแบบ SPPQ จะขึ้นอยู่กับ ความแตกต่างของความแรงสัญญาณที่ได้รับ (Δ RSS) วิธีนี้จะมีการคาดการณ์ล่วงหน้าว่า ระยะเวลาที่ความแรงสัญญาณที่ได้รับ จะลดลงจนถึงค่าความแรงสัญญาณต่ำสุดที่สามารถใช้เซ็คของช่องสัญญาณของเซลล์ปัจจุบัน เป็นเวลานานเท่าไร ในการจัดคิวของการเรียกที่แชนด์โอเวอร์ไปยังเซลล์อื่นจะเรียงตามระยะเวลาที่ได้คาดการณ์นี้ หมายความว่า จะมีการจัดลำดับคิวตามระยะเวลาคาดการณ์นี้จากน้อยสุดไปมากที่สุด ดังนั้นถ้าช่องสัญญาณของเซลล์ที่จะถูกแชนด์โอเวอร์ไปยังไม่ว่าง การเรียกที่ต้องการแชนด์โอเวอร์ไปจะมีการเข้าคิว และเมื่อมีช่องสัญญาณว่างเกิดขึ้น การเรียกที่ร้องขอแชนด์โอเวอร์ ซึ่งจะได้รับ การจัดสรรช่องสัญญาณก่อน คือ การเรียกที่มีการคาดการณ์ว่าความแรงสัญญาณที่ได้รับ จะถึงระดับ RT ในระยะเวลาสั้นที่สุด การจัดคิวแบบ SPPQ จะทำให้ได้ค่า P_f ลดลงเมื่อเทียบกับ

การจัดคิวแบบ FIFO และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ การจัดคิวแบบ MBPS พบว่าได้ผล-ลัพท์ใกล้เคียงกัน

4. การจัดลำดับคิวแบบ MBPS-SPPQ

เป็นการจัดลำดับคิวโดยใช้วิธี MBPS และ SPPQ ร่วมกัน ที่นำทั้ง RSS และ Δ RSS มาใช้ในการจัดลำดับการเข้าคิว โดยมีการกำหนดระดับสัญญาณอ้างอิง (RSS_{ref}) ที่มีค่าอยู่ระหว่างค่า HT และ RT เมื่อการเรียกเริ่มมีการร้องขอทำแชนด์โอเวอร์ คือ ระดับ RSS ลดลงต่ำกว่าระดับ HT ในการจัดคิวจะใช้วิธี SPPQ ไปจนกระทั่งระดับ RSS ลดลงถึงค่า RSS_{ref} การจัดลำดับคิวจะใช้วิธี MBPS และถ้าระดับ RSS ลดลงจนถึงค่า RT การร้องขอการแชนด์โอเวอร์นั้นยังไม่ได้ได้รับการจัดสรรช่องสัญญาณ การเรียกนั้นก็จะต้องสิ้นสุดลง (Forced Terminating Call) การจัดลำดับคิวโดยใช้วิธีนี้ เมื่อมีการกำหนดค่า RSS_{ref} ที่เหมาะสมแล้ว จะทำให้ค่า P_f ลดลงได้มากกว่าวิธี FIFO, MBPS และ SPPQ ในกรณีที่เปอร์เซ็นต์ของการเรียกที่เกิดจากการแชนด์โอเวอร์มีค่ามาก

ผลกระทบของค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ที่มีต่อสมรรถนะของการจัดลำดับคิวในกระบวนการแชนด์โอเวอร์

ในบทความนี้จะทำการศึกษาว่า พารามิเตอร์ทราฟฟิกต่างๆ ในแบบจำลองการจัดลำดับคิวแบบ MBPS ในกระบวนการแชนด์โอเวอร์ มีผลกระทบต่อระบบอย่างไรบ้าง โดยดูจากค่า P_b และค่า P_f การจัดลำดับคิวแบบ MBPS ซึ่งเป็นวิธีพื้นฐานที่นำ RSS มาเกี่ยวข้อง โดยจะเห็นได้ว่าวิธี SPPQ เองก็ใช้ RSS มาเกี่ยวข้องเช่นกัน แต่ใช้เป็น

ΔRSS แทน ซึ่งทำให้ค่า P_F ลดลงใกล้เคียงกับวิธี MBPS ส่วนวิธี MBPS-SPPQ จะต้องทำการกำหนดค่า RSS_{ref} ที่เหมาะสม ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลในการใช้การจัดคิวแบบ MBPS สำหรับการเรียกที่แชนด์โอเวอร์ ในแบบจำลองกระบวนการแชนด์โอเวอร์ เพื่อทดสอบพารามิเตอร์ทราฟฟิกที่จะทำการศึกษา ซึ่งได้แก่ เพอร์เซ็นต์ของปริมาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่แชนด์โอเวอร์, เวลาการยัดช่องสัญญาณสำหรับการเรียกใหม่, เวลาการยัดช่องสัญญาณสำหรับการเรียกที่แชนด์โอเวอร์ และระยะเวลาในการเข้าคิวของการเรียกที่เกิดจากการขอทำการแชนด์โอเวอร์ จนถึงการเรียกยุติลงเนื่องจากไม่ได้รับการจัดสรรช่องสัญญาณ ซึ่งจะทำให้การทดสอบโดยสร้างแบบจำลองแล้วกำหนดค่าพารามิเตอร์ทราฟฟิกให้เป็นตาม จากนั้นทำการปรับค่าพารามิเตอร์ทราฟฟิกแต่ละตัว แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์

แบบจำลองการจัดลำดับคิวในกระบวนการแชนด์โอเวอร์

1. แบบจำลองและวิธีการจำลอง

สำหรับการทดสอบวิธีการจัดคิวแบบ MBPS เพื่อร้องขอการทำแชนด์โอเวอร์จะใช้วิธีการสร้างแบบจำลองขึ้นมา โดยในแบบจำลองการทดสอบจะจำลองเซลล์จำนวนหนึ่งเซลล์ขึ้นมาและทำการเปลี่ยนแปลงค่าทราฟฟิกโหลด (Traffic load) เป็นค่าต่างๆ อีกทั้งทำการกำหนดอัตราส่วนของการเรียกใหม่ต่อการเรียกที่แชนด์โอเวอร์ หรือ เพอร์เซ็นต์ของปริมาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่แชนด์โอเวอร์ ในการประมวลผลโปรแกรมแบบจำลองแต่ละครั้งจะทำจนกระทั่งการเรียกที่เกิดขึ้นทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 1,000,000 การเรียก โดยไม่นับรวม

1,000 การเรียกแรกที่เกิดขึ้น เพราะในช่วงเริ่มต้นช่องสัญญาณทั้งหมดว่างอยู่ แบบจำลองที่สร้างขึ้นมานี้เรากำหนดสมมุติฐานต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การจัดสรรช่องสัญญาณภายในเซลล์เป็นแบบตายตัว (Fixed Channel Allocation)

1.2 การเรียกใหม่ และการเรียกที่แชนด์โอเวอร์ มีการแจกแจงแบบปัวซอง (Poisson)

1.3 เวลาการยัดช่องสัญญาณของการเรียก มีการแจกแจงแบบเอ็กโพเนนเชียลลบ

1.4 ช่วงระยะเวลาในการเข้าคิว ตั้งแต่เริ่มขอทำการแชนด์โอเวอร์จนกระทั่งการเรียกนั้นยุติลงเนื่องจากไม่ได้รับการจัดสรรช่องสัญญาณ (Maximum tolerable degradation) มีการแจกแจงแบบเอ็กโพเนน-เชียลลบ

1.5 ความแรงสัญญาณในแต่ละการเรียกที่แชนด์โอเวอร์ มีอัตราการลดลงแบบทางเดียว

2. ค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ที่ใช้ในแบบจำลองการทดสอบ

2.1 จำนวนช่องสัญญาณที่มีอยู่ในเซลล์ (n) : 30

2.2 เวลาการยัดช่องสัญญาณสำหรับการเรียกใหม่ (t_c) มีค่าเฉลี่ย (T_c) เท่ากับ 60 วินาที และทำการปรับเป็นค่า 120, 180, 240 วินาที

2.3 เวลาการยัดช่องสัญญาณสำหรับการเรียกที่แชนด์โอเวอร์ (t_h) มีค่าเฉลี่ย (T_h) เท่ากับ 30 วินาที และทำการปรับเป็นค่า 40, 50, 60 วินาที

2.4 ระยะเวลาในการเข้าคิวจนถึงการเรียกยุติลงเนื่องจากไม่ได้รับการจัดสรรช่อง

สัญญาณสำหรับแต่ละการเรียก (t_w) มีค่าเฉลี่ย (T_w) เท่ากับ 10 วินาที และทำการปรับเป็นค่า 5, 15, 20 วินาที

2.5 ระยะเวลาที่ใช้ตั้งแต่เริ่มเข้าคิวของแต่ละการเรียกที่แฮนด์โอเวอร์ (t_i) มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง t_w วินาที

2.6 ปริมาณทราฟฟิกที่เกิดขึ้นภายในเซลล์ (Λ) มีหน่วยเป็น เอร์แลง (Erlang)

2.7 เปอร์เซนต์ของปริมาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่แฮนด์โอเวอร์ (P_h) : 20% และ 50%

2.8 ระดับค่าอ้างอิงที่เริ่มต้นทำกระบวนการแฮนด์โอเวอร์ (HT) : -90 dBm

2.9 ระดับค่าอ้างอิงต่ำสุดที่สามารถทำกระบวนการแฮนด์โอเวอร์ได้ (RT) : -110 dBm

เราสามารถหาค่าเฉลี่ยของระยะห่างของช่วงเวลาของการเรียกใหม่ และ ค่าเฉลี่ยของระยะห่างของช่วงเวลาของการเรียกที่แฮนด์โอเวอร์ ได้ดังนี้

กำหนดให้

λ_h คือ อัตราการมาถึงของการเรียกที่แฮนด์โอเวอร์ มีหน่วยเป็น วินาที⁻¹

λ_c คือ อัตราการมาถึงของการเรียกใหม่ มีหน่วยเป็น วินาที⁻¹

M_h คือ ค่าเฉลี่ยของระยะห่างของช่วงเวลาของการเรียกที่แฮนด์-โอเวอร์ มีหน่วยเป็น วินาที

M_c คือ ค่าเฉลี่ยของระยะห่างของช่วงเวลาของการเรียกใหม่ มีหน่วยเป็น วินาที

จาก

$$M_h = \frac{1}{\lambda_h} \quad (1)$$

$$M_c = \frac{1}{\lambda_c} \quad (2)$$

$$\Lambda = \lambda_h T_h + \lambda_c T_c \quad (3)$$

ดังนั้น

$$\frac{M_c}{M_h} = \frac{P_h}{100 - P_h} \quad (4)$$

$$\Lambda = \frac{T_h}{M_h} + \frac{T_c}{M_c} \quad (5)$$

จากสมการที่ (4) และ (5) จะได้

$$M_c = \frac{1}{\Lambda} \left[\frac{P_h T_h}{100 - P_h} + T_c \right] \quad (6)$$

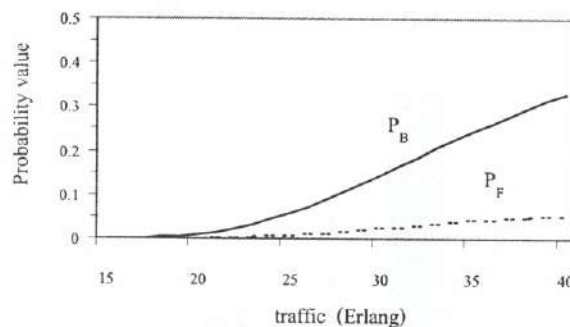
$$M_h = \left[\frac{100}{P_h} - 1 \right] M_c \quad (7)$$

ผลการจำลองแบบ

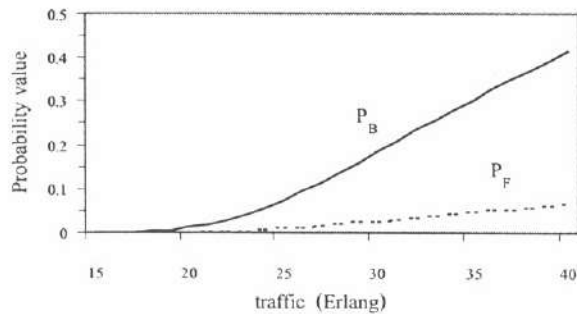
ในการทดสอบแบบจำลองนี้จะทำการเปรียบเทียบค่า P_B และค่า P_F ที่ปริมาณทราฟฟิกต่างๆ และทำการปรับค่าเปอร์เซ็นต์ของปริมาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่แฮนด์โอเวอร์, ค่าเฉลี่ยของเวลาการยัดช่องสัญญาณสำหรับการเรียกใหม่, ค่าเฉลี่ยของเวลาการยัดช่องสัญญาณสำหรับการเรียกที่

แฮนด์โอเวอร์ และค่าเฉลี่ยของระยะเวลาในการเข้าคิวจนถึงการเรียกยุดลงเนื่องจากไม่ได้รับการจัดสรรช่องสัญญาณที่ปริมาณทราฟฟิกเท่ากับ 22 เออร์แลง ได้ค่า P_B ประมาณ 2 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งทำให้คุณภาพของการบริการอยู่ในเกณฑ์ที่ดี จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์พารามิเตอร์ทราฟฟิกแต่ละตัวว่ามีผลกระทบท่อค่า P_B และค่า P_F อย่างไร

1 ปริมาณทราฟฟิกที่เกิดขึ้นภายในเซลล์ (Λ)

(a) $P_h = 20\%$

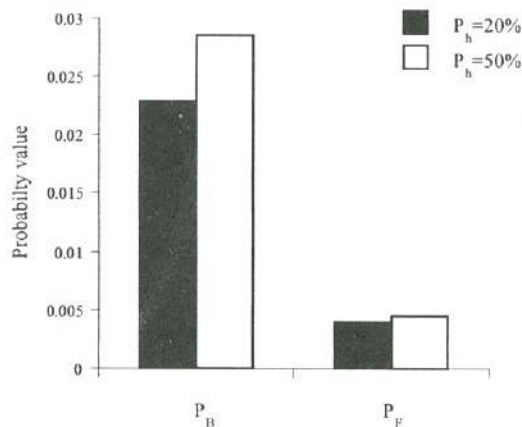

(b) $P_h = 50\%$

รูปที่ 2 P_B และ P_F ที่ทราฟฟิกต่างๆ เมื่อ P_h เท่ากับ 20% และ 50%

จากรูปที่ 2 พบว่า เมื่อทราฟฟิกเพิ่มขึ้น ทำให้ค่า P_B และ P_F เพิ่มขึ้นทั้งคู่ และค่า P_B มากกว่าค่า P_F เสมอ เนื่องจากการเรียกที่แฮนด์โอ-เวอร์จะได้รับการจัดสรรช่องสัญญาณก่อนการเรียกใหม่เสมอ

2 เปรี่เซ็นต์ของปริมาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่แฮนด์โอเวอร์ (P_h)

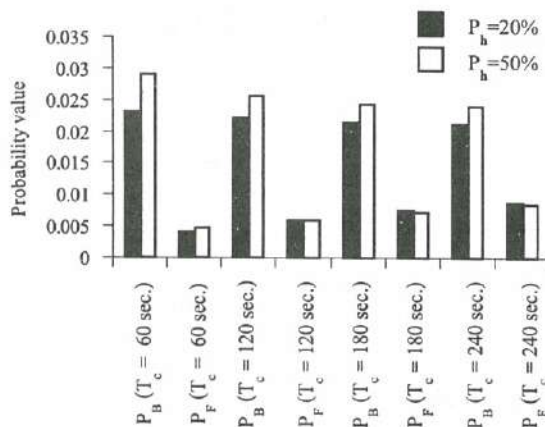

รูปที่ 3 P_B และ P_F เมื่อ P_h เท่ากับ 20% และ 50% ที่ทราฟฟิกเท่ากับ 22 เอร์แลง

จากรูปที่ 3 พบว่า P_h มีผลต่อทั้งค่า P_B และ P_F จากสมการที่ (7) เมื่อ P_h เพิ่มขึ้น ทำให้ M_h ลดลง ซึ่งหมายความว่า จะมีการเรียกที่ แชนด์ โอเวอร์เข้ามามากขึ้น และเนื่องจากการเรียกใหม่จะ

ได้รับการจัดสรรช่องสัญญาณ ก็ต่อเมื่อไม่มีการเรียกที่ แชนด์โอเวอร์อยู่ในคิวเพื่อรอรับการ จัดสรร ช่องสัญญาณ ดังนั้นเมื่อ P_h เพิ่มขึ้น ทำให้ค่า P_B และ P_F เพิ่มขึ้นด้วย

3 ค่าเฉลี่ยของเวลาการขีดช่องสัญญาณสำหรับการเรียกใหม่ (T_c)

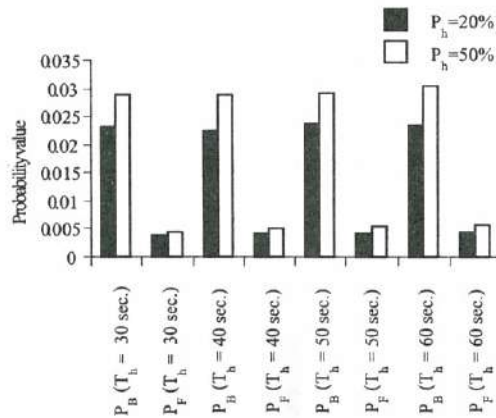

รูปที่ 4 P_B และ P_F เมื่อ T_c เท่ากับ 60, 120, 180 และ 240 วินาที ที่ทราฟฟิกเท่ากับ 22 เออร์แลง

จากรูปที่ 4 พบว่า T_c มีผลต่อทั้งค่า P_B และ P_F จากสมการที่ (6) และ (7) เมื่อ T_c เพิ่มขึ้น ทำให้ M_c และ M_h เพิ่มขึ้น ซึ่งหมายความว่า จะมีการเรียกใหม่และการเรียกที่ แชนด์โอเวอร์เข้ามา น้อยลง จึงทำให้ค่า P_B มีค่าลดลง ในขณะที่ค่า P_F มี

ค่าเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่า M_h เพิ่มขึ้น แสดงว่า T_c มีผล ต่อค่า P_F มากกว่า M_h ดังนั้นเมื่อ T_c เพิ่มขึ้น ทำให้ค่า P_B ลดลง แต่ค่า P_F เพิ่มขึ้น

4 ค่าเฉลี่ยของเวลาการยัดช่องสัญญาณสำหรับการเรียกที่แฮนด์โอเวอร์ (T_h)

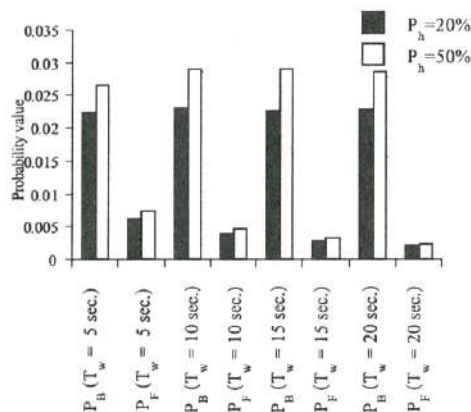

รูปที่ 5 P_B และ P_F เมื่อ T_h เท่ากับ 30, 40, 50 และ 60 วินาที ที่ทราฟฟิกเท่ากับ 22 เออร์แลง

จากรูปที่ 5 พบว่า เมื่อ T_h เพิ่มขึ้นทำให้ P_F มีค่าเพิ่มขึ้น ส่วนค่า P_B แทบไม่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากปริมาณทราฟฟิกของการเรียกใหม่ยังคง

เท่าเดิม และเมื่อมีช่องสัญญาณว่าง การเรียกใหม่จะได้รับการจัดสรรช่องสัญญาณก็ต่อเมื่อไม่มีการเรียกที่แฮนด์โอเวอร์อยู่ในคิว

5 ค่าเฉลี่ยของระยะเวลาในการเข้าคิวจนถึงการเรียกยุติลงเนื่องจากไม่ได้รับการจัดสรรช่องสัญญาณ (T_w)

รูปที่ 6 P_B และ P_F เมื่อ T_w เท่ากับ 5, 10, 15 และ 20 วินาที ที่ทราฟฟิกเท่ากับ 22 เออร์แลง

จากรูปที่ 6 พบว่า เมื่อ T_w เพิ่มขึ้นทำให้ การเรียกที่แชนด์โอเวอร์ที่อยู่ในคิวเพื่อรอรับการ จัดสรรช่องสัญญาณมีเวลานานขึ้น จึงทำให้ P_F มีค่าลดลง ส่วน P_B มีค่าลดลง เมื่อ T_w มีค่าลดลงด้วย (T_w เท่ากับ 5 วินาที) เนื่องจากยิ่ง T_w มีค่าลดลงเพียงใด การเรียกที่แชนด์โอเวอร์ยังมีเวลาเพียงน้อยลงที่ อยู่ในคิวเพื่อรอรับการ จัดสรรช่องสัญญาณ จนกระทั่ง T_w เท่ากับ 0 วินาที ก็จะไม่มีการจัดคิวให้กับการเรียกที่แชนด์โอเวอร์ ซึ่งเหมือนอย่างกรณี การเรียกใหม่ และเมื่อ T_w มีค่ามากขึ้นระดับหนึ่งแล้ว (T_w เท่ากับ 10 วินาที) P_B แทบไม่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากปริมาณ ทราฟฟิกของการ เรียกใหม่ยังคงเท่าเดิม และเมื่อมีช่องสัญญาณว่าง การเรียกที่แชนด์โอเวอร์ จะได้รับการจัดสรรช่องสัญญาณก่อนการเรียกใหม่

จากผลการทดสอบแบบจำลองการจัดลำดับการเข้าคิวแบบ MBPS ในกระบวนการแชนด์โอเวอร์ ทำให้ทราบว่า นอกจากปริมาณ ทราฟฟิกภายในเซลล์มีผลต่อสมรรถนะของระบบแล้ว ที่ปริมาณทราฟฟิกภายในเซลล์ที่เท่ากัน ยังมีพารามิเตอร์ตัวอื่นที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อสมรรถนะของการจัดลำดับการเข้าคิวในกระบวนการแชนด์โอเวอร์ โดยพิจารณาจากค่า P_B และ P_F ดังนี้

ค่า P_B แปรผันตามค่า Λ , P_h , T_w (กรณีที่ มีค่า T_w น้อยกว่า 5 วินาที) และแปรผกผันกับค่า T_c

ค่า P_F แปรผันตามค่า Λ , P_h , T_c , T_h และแปรผกผันกับค่า T_w

บรรณานุกรม

- Ebersman, H. G. and Tonguz, O. K. (1995). Handoff ordering using signal prediction priority queueing in personal communications systems. **IEEE PIMRC**, 2, pp. 824-828.
- _____. (1995). Handoff ordering using prediction priority queueing in personal communications systems. **IEEE Trans. Veh. Technology**, 48, pp. 20-35.
- Jun, Y. and Cheng, S. (1994). A new priority queue scheme for handoff procedure. **IEEE Communication Conference**. pp. 182-186.
- Lumdee, K. and Benjapolakul. (1999). Queueing scheme for the handover process using mbps and sppq. **IWTS**, 1, pp. 147-150.
- Tekinay, S. and Jabbari, B. (1992). An effective prioritization scheme for handovers in cellular networks. **IEEE ICUPC**. pp. 364-368.
- _____. (1991). Handover and channel assignment in mobile cellular networks. **IEEE Communication Magazine**, 29, pp. 42-46.
- _____. (1992). A measurement-based prioritization scheme for handovers in mobile cellular networks. **IEEE Journal Select Areas Communication**, 10, pp. 1343-1350.

เคล็ดลับการทำวิจัย สำหรับนักวิจัยหน้าใหม่

*รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ ชาสสมบัติ

จากประสบการณ์การทำวิจัยและการสอนวิธีการวิจัยมาหลายปี พบว่าปัญหาสำคัญของนักวิจัยหน้าใหม่ไม่ได้อยู่ที่การขาดความรู้ หรือขาดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนของการทำวิจัย แต่ปัญหาสำคัญที่มักจะพบอยู่เสมอ คือ การละเลยการตั้งโจทย์การวิจัย หรือตั้งโจทย์แต่ขาดความชัดเจน ซึ่งทำให้ผลการศึกษาตลอดถึงข้อสรุปและข้อเสนอแนะจากการวิจัยขาดความชัดเจนไปด้วย ผู้รู้หลายท่านเคยกล่าวไว้ว่า การตั้งโจทย์การวิจัยที่ถูกต้องและชัดเจนจะทำให้การศึกษาวิจัยสำเร็จไปแล้วมากกว่าครึ่งหนึ่ง นั่นหมายความว่า การตั้งโจทย์การวิจัยเป็นเรื่องสำคัญต่อการวิจัย บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะเสนอข้อแนะนำในการทำวิจัย โดยจะให้ความสำคัญกับการตั้งโจทย์การวิจัย ทั้งนี้เพราะการตั้งโจทย์การวิจัยที่ชัดเจนและเหมาะสมจะช่วยให้การดำเนินการวิจัยหลายประการ กล่าวคือ ช่วยใน

การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้มีความชัดเจน ช่วยกำหนดแนวทางในการวิจัย ช่วยการวางแผนการดำเนินการวิจัย ช่วยในการตั้งข้อสมมติฐานการวิจัย ช่วยให้แนวทางในการรวบรวมข้อมูลและการออกแบบสอบถาม และที่สำคัญคือช่วยให้นักวิจัยรู้ว่าหัวข้อเรื่องที่จะทำการศึกษานั้นจะทำได้หรือไม่ ทั้งนี้เพราะการวิจัยก็คือการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการเพื่อหาคำตอบจากคำถามที่ตั้งไว้ การตั้งโจทย์ที่ไม่ชัดเจนหรือโจทย์ที่ยากเกินความสามารถของนักวิจัย จะทำให้การศึกษาวิจัยไม่บรรลุผลสำเร็จ ในการตรงข้ามการตั้งโจทย์ที่ง่าย ๆ เป็นเรื่องที่รู้กันอยู่แล้ว หรือการตั้งโจทย์ที่อาจจะได้คำตอบที่ไม่สร้างสมมุติปัญหาใหม่ หรือการนำไปประยุกต์ใช้ ผลการวิจัยก็จะไม่มีคุณค่า ดังนั้น การตั้งโจทย์การวิจัยจึงเป็นเรื่องที่นักวิจัยหน้าใหม่ควรให้ความสนใจ

*ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยนโยบายและแผนอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต :
Ph.D. (Agricultural Economics) University of Illinois, U.S.A.

กระบวนการและขั้นตอนการวิจัย

การทำวิจัยไม่ได้มีเฉพาะการตั้งโจทย์การวิจัยเพียงอย่างเดียว แต่ที่หยาบๆ เรื่องนี้ขึ้นมากล่าวก่อน เพราะเห็นว่าเป็นปัญหาที่มีก่อกำเนิดขึ้นบ่อยๆ กับนักวิจัยหน้าใหม่ในความเป็นจริงการวิจัยมีกระบวนการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่จะต้องดำเนินการเป็นขั้นเป็นตอนตามหลักวิชา โดยทั่วไปนักวิจัยไม่ว่าจะเป็นประเภทหน้าใหม่หรือประเภทผู้เชี่ยวชาญที่คร่ำหวอดอยู่ในวงการวิจัย ส่วนมากจะเคยเรียนเคยอ่านเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยมาก่อนแล้ว ในที่นี้จึงไม่จำเป็นต้องลงรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการวิจัย แต่จะนำมากล่าวเพื่อให้เห็นภาพรวมของกระบวนการวิจัย และความเชื่อมโยงระหว่างการตั้งโจทย์การวิจัยและกิจกรรมอื่นๆ ของกระบวนการวิจัย

ตามระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ กระบวนการวิจัยอาจแบ่งออกได้เป็นหลายกิจกรรม ขึ้นอยู่กับการจำแนกรายละเอียดของกิจกรรม ในตำราบางเล่มแบ่งกระบวนการวิจัยออกเป็น 2 กิจกรรมใหญ่ๆ คือ การค้นหา และการดำเนินการ แต่ตำราบางเล่มอาจแบ่งเป็น 7 หรือ 10 กิจกรรม โดยที่สาระเนื้อหาของกระบวนการวิจัยไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนที่ต่างกันคือการจำแนกรายละเอียดของกิจกรรมเท่านั้น

ในกรณีที่แบ่งกระบวนการวิจัยออกเป็น 7 กิจกรรม กระบวนการค้นหาค่าจะเริ่มจาก

1) การกำหนดหัวข้อเรื่องการวิจัย คือ การค้นหาและการเลือกปรากฏการณ์ที่จะทำการศึกษาค้นคว้าที่เลือก ควรเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนได้ ส่วนเสีย เป็นเรื่อง

ที่ไม่กว้างหรือแคบเกินไป และเป็นเรื่องที่วางอยู่บนพื้นฐานของความจริง

2) การทบทวนเอกสารและข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่จะทำการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้รู้ว่าในเรื่องที่นักวิจัยสนใจนั้น มีอะไรที่คนอื่นศึกษาไว้แล้ว และเข้าใจแล้ว และมีอะไรที่ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจ

3) การกำหนดประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือการตั้งโจทย์การวิจัย เพื่อค้นหาคำตอบที่ต้องการ สิ่งที่ต้องการรู้ ต้องการเข้าใจ ก็คือวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยนั่นเอง

4) การออกแบบการวิจัย คือการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบของโจทย์ที่ตั้งไว้ ซึ่งจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5) การรวบรวมข้อมูลหลักฐานเพื่อใช้ในการสนับสนุนหรือโต้แย้งตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้

6) การวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน และการทดสอบตามแนวคิดที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ (4) ตลอดถึงการตีความจากผลการวิเคราะห์ และ

7) การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า คือ การรายงานผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในจำนวนกิจกรรมเหล่านี้ กิจกรรมที่ (5) ถึง (7) เป็นกิจกรรมของการดำเนินการ

ในกรณีที่แบ่งกระบวนการวิจัยออกเป็น 10 กิจกรรม การออกแบบการวิจัยจะแบ่งรายละเอียดออกไปอีกเป็น 4 กิจกรรม กล่าวคือ

1) การกำหนดขอบข่ายของทฤษฎีหรือหลักการเพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์

2) การกำหนดแบบจำลอง(model) เพื่อการวิจัย คือ การกำหนดแนวคิดในการอธิบายปรากฏการณ์ ที่ทำการศึกษาอย่างมีเหตุผล ตลอดถึงแนวคิดในการวัดและการทดสอบ แบบจำลองเพื่อการวิจัยจึงเป็นการจำลองแนวคิดในการอธิบาย โภทย์ แนวคิดในการวัดและทดสอบข้อสันนิษฐาน

3) การตั้งข้อสันนิษฐานหรือข้อสมมติฐาน (hypothesis) คือการกำหนดคำตอบเบื้องต้นจาก โภทย์การวิจัยที่ตั้งไว้ คำตอบเบื้องต้นนี้จึงเป็นเพียงข้อสันนิษฐานเท่านั้น ซึ่งจะต้องหาหลักฐานมาสนับสนุนหรือทดสอบต่อไป ข้อสันนิษฐานดังกล่าวนี้จะต้องประกอบด้วยทฤษฎีหรือหลักการที่มีเหตุผล และจะต้องสอดคล้องเกี่ยวเนื่อง(relevant) กับ โภทย์การวิจัยที่ตั้งไว้ และ

4) การกำหนดตัวแปรของแบบจำลอง คือ การให้รายละเอียดของแบบจำลองของการวิจัยโดยการกำหนดปรากฏการณ์ที่กล่าวไว้ในแบบจำลองให้เป็นรูปธรรมเพื่อการวัดและการทดสอบ มีการกำหนดชื่อและให้นิยามของปรากฏการณ์ในรูปของตัวแปรต่างๆ มีหน่วยการวัดตัวแปรและมีการอธิบายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอย่างมีเหตุผล

นักวิจัยบางคนอาจมองว่าแบบจำลองการวิจัยเป็นเรื่องยุ่งยาก บางคนอาจมองว่าไม่จำเป็นต้องมีแบบจำลองเพื่อการวิจัย ในความเป็นจริงแล้ว นักวิจัยทุกคนจะต้องมีแบบจำลองเพื่อการวิจัยอยู่แล้ว เพียงจะเรียกชื่ออย่างไรเท่านั้นเอง ทั้งนี้ก็เพราะแบบจำลองการวิจัยก็คือ การกำหนดกรอบแนวคิดในการอธิบาย และการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษานั้นเอง กรอบแนวคิดดังกล่าวนี้นักวิจัยบางคนจะเขียนไว้ชัดเจน และดำเนินการวิจัยตามที่กำหนดเอาไว้ในแบบจำลอง แต่นักวิจัย

บางคนอาจไม่ได้เขียนไว้ชัดเจน แต่จะปรากฏอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการวิเคราะห์ ในทางปฏิบัติ นักวิจัยจะต้องรับรู้ปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษา จะต้องมีความคิดในการอธิบายอย่างมีเหตุผล จะต้องมีความคิดในการวัดและการทดสอบ และจะต้องมีความคิดในการหาข้อมูล แนวคิดทั้งหมดนี้ที่เรียบเรียงอย่างเป็นระบบ เพื่อการเข้าใจได้ง่าย ก็คือ แบบจำลองเพื่อการวิจัย

องค์ประกอบของการวิจัย

นอกจากจะเข้าใจกระบวนการวิจัย การที่นักวิจัยจะทำการวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้นั้นจะต้องมีองค์ประกอบของการวิจัย 3 อย่าง คือ (1) ปรากฏการณ์ (2) แนวคิดทฤษฎีหรือแนวคิดที่มีเหตุผล และ(3) เครื่องมือในการวัดและวิเคราะห์ ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้จะต้องปรากฏอยู่ในแบบจำลองการวิจัยด้วย

1. ปรากฏการณ์ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นและสังเกตเห็นได้ ซึ่งอาจจะเป็นปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดถึงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติก็ได้ ปรากฏการณ์มีความสำคัญต่อการวิจัยใน 2 ลักษณะ คือ เป็นปรากฏการณ์ที่ทำให้รู้ว่าใครทำอะไร อย่างไร และนำไปสู่ข้อสงสัยเพื่อกำหนดโจทย์วิจัยที่จะต้องค้นหาคำตอบต่อไป นอกจากนั้น ปรากฏการณ์ที่มีการจดบันทึกไว้ในลักษณะต่างๆ จะเป็นหลักฐานที่จะใช้อธิบายหรือใช้ในการทดสอบข้อสมมติฐานการวิจัย ปรากฏการณ์จึงมีความสำคัญต่อการวิจัย นักวิจัยจะต้องรับรู้ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หากนักวิจัยไม่รับรู้ปรากฏการณ์ที่เกิด ไม่มีทางที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่องนั้นได้ นอกจากนั้น นักวิจัยจะต้องแยกแยะปรากฏ

การณให้ได้ว่า อะไรที่รู้แล้ว อะไรที่ยังไม่รู้ สิ่งที่ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจ ก็เกิดข้อสงสัย ซึ่งอาจจะนำไปสู่การตั้งคำถามเพื่อการวิจัยได้

ปรากฏการณ์มีมากมายหลายอย่าง และสลับซับซ้อน นักวิจัยจะต้องบอกให้ได้ว่าสนใจปรากฏการณ์ใด กระนั้นก็ตาม ปรากฏการณ์ดังกล่าวนั้นอาจจะกว้างจนยากที่จะทำการศึกษา ค้นคว้าได้ เช่น สนใจปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่หลากหลายและสลับ ซับซ้อน แม้จะกำหนดกรอบให้แคบลงไปอีก เช่น ปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่สนใจ คือ สถานการณ์การลงทุนภายในประเทศ นักวิจัยก็ต้องสังเกตและรับรู้สถานการณ์และขนาดของการลงทุน ผู้เกี่ยวข้องกับการลงทุนว่าเป็นใคร เป็นรัฐบาลหรือเอกชน เป็นนักลงทุนภายในประเทศหรือจากต่างประเทศ มีใครหรือหน่วยงานใดเกี่ยวข้องอีก แต่ละคนหรือแต่ละองค์กรมีหน้าที่และบทบาทอย่างไรบ้าง ผลที่เกิดขึ้นจากการลงทุนเป็นอย่างไร อะไรที่รู้คำตอบแล้ว อะไรบ้างที่ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจ ประเด็นเหล่านี้จะนำไปสู่การกำหนดประเด็นปัญหาเพื่อวิจัยต่อไป

2. ทฤษฎีหรือแนวคิดที่มีเหตุผล ทฤษฎีหลักการ หรือแนวคิดที่ประกอบด้วยเหตุผลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการวิจัย ทั้งนี้เพราะโจทย์วิจัยที่ตั้งไว้จะต้องนำมาค้นคว้าเพื่อหาคำตอบ ทฤษฎีซึ่งเป็นแกนกลางของศาสตร์ในแต่ละสาขาจะช่วยการวิจัยในลักษณะต่าง ๆ ต่อไปนี้

1) ช่วยเป็นพื้นฐานในการอธิบายภาพรวมของระบบปรากฏการณ์ที่นักวิจัยสนใจ ซึ่งจะทำให้เข้าใจภาพรวมของปรากฏการณ์ว่าในเรื่องที่นักวิจัยสนใจนั้น มีใครหรือองค์กรใดเกี่ยวข้องบ้าง องค์กรเหล่านั้นมีพฤติกรรมอย่างไร และสัมพันธ์กัน

อย่างไร ซึ่งเป็นการอธิบายปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล

2) ช่วยชี้สภาวะที่เป็นปัญหา ทฤษฎีหรือหลักการของศาสตร์ในแต่ละสาขาจะช่วยชี้ว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมีอะไรที่สอดคล้องกับทฤษฎี อะไรที่แตกต่างจากทฤษฎีและหลักการ ซึ่งจะทำให้ นักวิจัยแยกปรากฏการณ์ได้ว่าอะไรเป็นสิ่งปกติ อะไรที่ผิดปกติ และจะนำไปสู่ข้อสงสัย

3) ช่วยในการกำหนดแนวทางการวิจัย เนื่องจากทฤษฎีเป็นแกนกลางของศาสตร์ในแต่ละสาขาที่มีคุณสมบัติแสดงความสัมพันธ์ของเหตุผลของศาสตร์ในสาขานั้น ๆ การใช้ทฤษฎีในการวิจัยจะช่วยให้ นักวิจัยเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์หาเหตุผลระหว่างปรากฏการณ์ เช่น ในทางเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีผู้บริโภคจะอธิบายได้ว่า เมื่อราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไป หากปัจจัยอื่นยังไม่เปลี่ยนแปลง ปริมาณการบริโภคสินค้าชนิดนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามกับราคา เป็นต้น

4) ช่วยในการพัฒนาแบบจำลองและแนวการวิเคราะห์ การสร้างแบบจำลองเพื่อการวิจัยจะต้องมีหลักการและเหตุผลอยู่ในตัว ทฤษฎีที่มีอยู่แล้วจะช่วยให้นักวิจัยพัฒนาแบบจำลองการวิจัยได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้เพราะทฤษฎีจะมีคุณสมบัติที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์อย่างมีเหตุผล นอกจากนั้นยังช่วยในการกำหนดข้อสมมติฐานในการวิจัยได้ด้วย

5) ช่วยในการกำหนดข้อเสนอแนะ การศึกษาวิจัย นอกจากจะเป็นการค้นหาคำความจริงหรือหลักการเกณฑ์ในการตัดสินใจแล้ว จะต้องคำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากผลของการศึกษาด้วย

กล่าวคือ สิ่งที่ค้นพบจากการวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง ซึ่งในส่วนนี้จะปรากฏอยู่ในข้อเสนอแนะของรายงาน ทฤษฎีหรือหลักการจะช่วยให้นักวิจัยกำหนดข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับผลการวิจัยได้ถูกต้องและเหมาะสม เช่นในทางเศรษฐศาสตร์ การศึกษาความยืดหยุ่นของอุปสงค์สินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง จะช่วยในการกำหนดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการกำหนดราคาสินค้าได้ถูกต้องเหมาะสม

6) ช่วยในการพยากรณ์(prediction) เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะให้ความสนใจ ทฤษฎีจะช่วยในการพยากรณ์เหตุการณ์ข้างหน้าภายใต้เงื่อนไขหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีหรือแนวคิดที่ประกอบด้วยเหตุผลจะช่วยให้ นักวิจัยมีหลักในการตอบหรืออธิบายโจทย์การวิจัยที่ตั้งไว้ ตลอดถึงได้แนวทางในการเสนอแนะจากผลการศึกษาที่ค้นพบ อย่างไรก็ดี ทฤษฎีหรือหลักการที่นำมาอธิบายโจทย์ที่ตั้งขึ้นไม่ได้มีเพียงทฤษฎีเดียวหรือศาสตร์สาขาใดสาขาหนึ่งเท่านั้น ปรากฏการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น อาจจะอธิบายหรือวิเคราะห์ด้วยศาสตร์สาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขาก็ได้ หรืออธิบายได้ด้วยเหตุผลและประสบการณ์ของบุคคลก็ได้ แต่การอาศัยหลักทฤษฎีที่สอดคล้องกับปัญหาจะช่วยให้ นักวิจัยมีจุดยืนในการวิเคราะห์ที่ชัดเจน ทฤษฎีและหลักการที่สอดคล้องกับประเด็นปัญหาจึงมีความสำคัญต่อการวิจัย

3. เครื่องมือในการวัดและการวิเคราะห์ นอกจากการรับรู้ปรากฏการณ์และแนวคิดทฤษฎีในการอธิบายปรากฏการณ์แล้ว เครื่องมือในการวัด

และการวิเคราะห์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการดำเนินการวิจัย นักวิจัยต้องเลือกเครื่องมือซึ่งหมายถึงวิธีการวัดและการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับโจทย์และวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์การวิจัยทางสังคมศาสตร์ อาจเป็นวิธีการทางสถิติ หรือวิธีการทางคณิตศาสตร์ หรือวิธีการเศรษฐมิติก็ได้ ซึ่งในที่นี้จะไม่นำมากล่าว เพราะแต่ละวิธีมีหลักวิชาและรายละเอียดมากมาย นักวิจัยจะต้องมีเครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างเพื่อจะนำมาวัดปริมาณและคุณภาพของปรากฏการณ์หรือตัวแปรที่ทำการศึกษา ตลอดถึงการวิเคราะห์หาเหตุผลความสัมพันธ์และขนาดความสัมพันธ์ของตัวแปร เครื่องมือที่จะนำมาใช้จะต้องขึ้นอยู่กับโจทย์ของการศึกษา ซึ่งจะกล่าวถึงในตอนต่อไป นอกจากการเลือกเครื่องมือแล้ว นักวิจัยจะต้องมีหลักฐานข้อมูลที่มี คุณสมบัติถูกต้องและสอดคล้องกับตัวแปรที่จะทำการวิเคราะห์ด้วย

การตั้งโจทย์การวิจัย

การตั้งโจทย์การวิจัยเป็นกิจกรรมที่ต้องเนื่องจากการกำหนดหัวข้อเรื่องและการทบทวนข้อมูลเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง การกำหนดหัวข้อเรื่องเกิดจากการเลือกปรากฏการณ์ที่มีอยู่ในความสนใจของนักวิจัยและของคนส่วนมาก และเป็นปรากฏการณ์ที่มีสภาวะของปัญหา คือมีบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เข้าใจ หาคำตอบไม่ได้ เกิดข้อสงสัยอันเนื่องจากความไม่รู้ไม่เข้าใจ หรือแตกต่างไปจากทฤษฎีหรือความเชื่อของตน หรือเป็นข้อโต้แย้งขัดแย้งที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ นอกจากนี้โจทย์การวิจัยอาจจะเกิดจากทบทวนเอกสารการวิจัยอื่นๆ การทบทวนเอกสาร

การวิจัยที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้นักวิจัยเข้าใจเรื่องที่สนใจจะศึกษาได้มากขึ้น และรู้ว่าสิ่งใดที่มีคำตอบแล้ว สิ่งใดที่ยังหาคำตอบไม่ได้ สิ่งที่ยังสงสัยและหาคำตอบไม่ได้ก็อาจจะตั้งเป็นโจทย์ของการวิจัยต่อไป แต่เนื่องจากข้อสงสัยอาจมีจำนวนมาก นักวิจัยจะต้องแยกแยะและเลือกให้ได้ว่าเรื่องใดสำคัญและเรื่องใดไม่สำคัญ การดำเนินการในลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นการกำหนดประเด็นปัญหาเพื่อการวิจัย

เกณฑ์ในการกำหนดประเด็นปัญหา

การเลือกประเด็นปัญหาการวิจัย ควรจะเลือกปัญหาที่อยู่ในความสนใจและความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ เป็นปัญหาที่มีมูลความจริง และเป็นปัญหาที่ไม่กว้างหรือแคบเกินไป นอกจากนี้การตั้งโจทย์การวิจัยควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นโจทย์หรือคำถามที่มีความชัดเจน ซึ่งจะทำให้ได้คำตอบที่ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา คำถามที่ถามกว้างๆ จะต้องจำแนกเป็นคำถามย่อยๆ ลงไปอีกเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น คำถาม “การว่างงานของเกษตรกรไทยเป็นอย่างไร” ดูแล้วคำถามนี้จะเจาะจงเฉพาะการว่างงานของเกษตรกรไทย เป็นคำถามกว้างที่ต้องการหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการว่างงานของเกษตรกรไทย แต่คำตอบที่ได้อาจจะกว้างและไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ทางที่ดีควรจำแนกเป็นคำถามย่อยลงไปอีก เช่น

- (1) การว่างงานของเกษตรกรไทยเป็น การว่างงานประเภทใดหรือมีลักษณะอย่างไร

- (2) การว่างงานในลักษณะดังกล่าวมี ความรุนแรงมากน้อยเพียงใดและเกิดขึ้นที่ไหน

- (3) สาเหตุของการว่างงานดังกล่าว เกิดจากอะไร

ตัวอย่างทั้ง 3 คำถามนี้จะให้คำตอบที่ชัดเจนเกี่ยวกับลักษณะการว่างงาน ความรุนแรง ของการว่างงาน พื้นที่ที่มีการว่างงานสูง และสาเหตุของการว่างงานของเกษตรกรไทย ถ้าไม่มีคำถามย่อยดังกล่าว คำตอบที่ได้จากคำถามกว้างๆ อาจจะไม่มีรายละเอียดดังกล่าวนี้ และหากมีคำถามอื่นอีกก็จะต้องค้นหาคำตอบอื่นๆ ด้วย

2. เป็นโจทย์หรือคำถามที่แสดงถึงปรากฏการณ์ตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป เช่น การเปรียบเทียบปรากฏการณ์ตั้งแต่ 2 อย่าง หรือการแสดงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ตั้งแต่ 2 ปรากฏการณ์ขึ้นไป คำถามในลักษณะนี้จะบ่งบอกถึงการวิเคราะห์หาเหตุผลอยู่ในตัว ซึ่งจะทำให้ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะน่าสนใจยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้น การตั้งคำถาม “อะไร” (what) อย่างเดียวอาจบอกได้เพียงข้อเท็จจริง แต่ผลการศึกษาจะขาดการวิเคราะห์หากไม่มีคำถาม “ทำไม” (why)

3. เป็นโจทย์หรือคำถามที่จะให้คำตอบที่มีความหมาย โจทย์ที่ตั้งขึ้น เมื่อทำการศึกษาแล้วจะต้องได้คำตอบที่มีความหมายทางวิชาการ และ/หรือมีความหมายในการใช้ประโยชน์ กล่าวคือ คำตอบจากโจทย์ที่ตั้งไว้จะให้ความรู้และวิชาการใหม่ๆ หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาต่อไปได้

4. เป็นโจทย์หรือคำถามที่จะให้คำตอบซึ่งสามารถทดสอบได้ โจทย์การวิจัยจะต้องตอบได้และคำตอบนั้นสามารถหาหลักฐานที่เป็นจริงมาสนับสนุนได้ หรือคัดค้านได้ และสามารถทดสอบได้ด้วยหลักฐานตามหลักวิชาการ หากโจทย์การวิจัยไม่

สามารถตอบได้ หรือตอบได้แต่ขาดข้อมูลหลักฐานสนับสนุนผลการศึกษานั้นจะไม่สมบูรณ์

ประเภทของโจทย์การวิจัย

โจทย์การวิจัย คือ คำถามที่นักวิจัยตั้งขึ้นเพื่อค้นหาคำตอบ แบ่งออกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. คำถามประเภทที่ต้องการหาความจริง (fact) เช่น การค้นหาสภาวะของปรากฏการณ์ ค้นหาลักษณะหรือคุณสมบัติของเรื่องที่ทำการศึกษา คำถามประเภทนี้จะเริ่มต้นด้วย “อะไร” (what) เช่น สิ่งที่ศึกษาคืออะไร จำนวนเท่าใด (what amount) เป็นต้น ซึ่งเป็นคำถามที่บ่งว่า วัตถุประสงค์ของการศึกษา คือการค้นหาข้อเท็จจริงของเรื่องที่ทำการศึกษา

2. คำถามประเภทที่ต้องการหาเหตุผล หรือความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ คำถามประเภทนี้มักจะเริ่มต้นด้วย “ทำไม” (why) เช่น ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น มีความสัมพันธ์อย่างไรสาเหตุเกิดจากอะไร มีผลกระทบอะไรบ้าง เป็นต้น ซึ่งเป็นคำถามที่บ่งบอกถึงวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์หาเหตุผลหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษา

3. คำถามประเภทที่ต้องการหาหลักเกณฑ์เพื่อการตัดสินใจ คำถามจะเริ่มต้นด้วย (1) “อย่างไร” (how) เช่น จะทำการผลิตอย่างไรจึงจะเสียต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุด (2) “ที่ไหน” (where) เช่น จะตั้งโรงงานที่ไหน (3) “เมื่อไร” (when) เช่น จะดำเนินการผลิตเมื่อใด (4) “โดยใคร” (by whom) เช่น จะดำเนินการโดยใคร (5) “เพื่อใคร” (for whom) สินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นจะขายให้ใคร คำ

ถามเหล่านี้บ่งบอกถึงการค้นหาหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ

การตั้งโจทย์การวิจัย อาจจะมีคำถามเดียว หรือหลายคำถามก็ได้ แต่การถามคำถามเดียว อาจจะได้คำตอบที่ไม่สามารถทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น การถามคำถาม “what” ผลการศึกษาอาจจะบอกได้ว่าเรื่องที่ศึกษาคืออะไร ความรู้ที่ค้นพบอาจจะไม่เพียงพอที่ใช้เป็นประโยชน์หรือกำหนดเป็นข้อเสนอแนะ หากถามคำถาม “why” ด้วย การตอบคำถามนี้ก็จะเป็นการวิเคราะห์ที่หาเหตุผลของคำถามแรกไปด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการให้เหตุผลสำหรับการเสนอแนะ นอกจากนี้ นักวิจัยอาจจะถามคำถามอื่นๆ อีก เช่น คำถาม how where when ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา แต่ถ้ามีคำถามมากก็จะต้องตอบมาก ดังนั้นนักวิจัยจึงต้องคำนึงถึงเงื่อนไขอื่นๆ ของการวิจัยด้วย เช่น งบประมาณ เวลา และกำลังคนในการทำวิจัย สิ่งเหล่านี้มีมากน้อยเพียงใดเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัยเพียงใด นักวิจัยจะต้องคำนึงด้วย

การทำวิจัยไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ หรือการวิจัยประเภทใด จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 3 ประการ คือ (1) ปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักวิจัยจะต้องรับรู้และเลือกปรากฏการณ์เพื่อทำการศึกษา หากไม่รับรู้ปรากฏการณ์จะทำวิจัยไม่ได้เลย (2) กรอบแนวคิดทฤษฎีหรือหลักการที่ประกอบด้วยเหตุผล ซึ่งจะต้องใช้เป็นหลักในการอธิบายหรือวิเคราะห์ปัญหาและ (3) วิธีการและเครื่องมือในการวิเคราะห์ นักวิจัยจะต้องเข้าใจกระบวนการวิจัยและมีเครื่องมือในการวัดและ

ทดสอบตามแนวคิดที่กำหนดขึ้น ในกระบวนการวิจัยมีหลายกิจกรรมที่นักวิจัยจะต้องดำเนินการเป็นขั้นเป็นตอน หนึ่งในจำนวนนั้นคือ การกำหนดประเด็นปัญหาและการตั้งโจทย์วิจัย ซึ่งมักจะเป็นข้อบกพร่องของนักวิจัยหน้าใหม่ การเขียนโจทย์การวิจัยและคำถามให้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นคำถาม what why how when where by whom for whom เป็นคำถามที่อาจเกิดขึ้นได้ในโจทย์การวิจัย แต่นักวิจัยจะต้องเลือกคำถามที่จะให้คำตอบที่มีความ

หมายทางวิชาการหรือ/และนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ โจทย์การวิจัยจะต้องเป็นคำถามที่ตอบได้ และคำตอบที่ได้จะต้องอธิบายหรือทดสอบได้ด้วยหลักฐานอย่างมีเหตุผล ทั้งนี้โจทย์หรือคำถามที่ตั้งขึ้นจะต้องมีความชัดเจน การตั้งโจทย์ที่ชัดเจนและเหมาะสมจะช่วยให้การดำเนินการวิจัยได้หลายประการ ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์จนถึงข้อสรุปของการศึกษา

บรรณานุกรม

- จุมพล สวัสดิยากร. (2520). หลักวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สภาวิจัยแห่งชาติ.
ประดิษฐ์ ชาสมบัติ. (2540). วิธีการวิจัยทางเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Sekaran, U. (1992). Research Methods for Business : A Skill Building Approach. (2 nd ed.) New
York : John Wiley & Sons.

“How Tagmemics Can Help the EFL User to Write Better English Constructions”**

**Asst.Prof.Dr.Vinit Phinit-Akson*

From several years of experience in teaching English to EFL users in Thailand at several institutions at the tertiary level [Thammasat University, Dhurakijpundit University, Huachiew Chalermprakiet University, and the University of the Thai Chamber of Commerce] in writing subjects and in other subjects which involve some degree of writing [English for Economists, Business English], I have found that traditional approaches used in teaching Thai EFL users to write English constructions have proved to be ineffective. This fact is borne out by the consistent syntactic errors at all levels of writing by Thai EFL users, from the beginning level of guided composition right up to paragraph writing, essay writing, and report writing.

Writing English constructions, EFL users regularly commit syntactic errors at the clause and phrase levels which tend to detract from their efforts at English composition. In other words, the prevalence of syntactic errors gets carried over into more advanced writing particularly at the paragraph and essay stages.

Such common errors committed by EFL users in writing English include : “the omission of the subject” in clauses and phrases; the “lack of a verb” in clauses and phrases; the “mis-use of adjectives”, particularly the “misuse of multiple adjectives”; the “mis-use of adverbs”; and, other syntactic errors which stem mainly from the intricacies of English inflections [which EFL users haven’t mastered].

*Asst.Prof. Dr. Vinit Phinit-Akson was a former Dean of the Faculty of Humanities (now the Faculty of Liberal Arts and Sciences) at Dhurakijpundit University, and a lecturer of the Faculty of Humanities, University of the Thai Chamber of Commerce : Ph.D. (Linguistics), T.E.S.O.L. Certificate, University of Pittsburgh, U.S.A.

** Paper presented at the Regional Language Centre [S.E.A.M.E.O.] RELC Seminar 2004, April 19-21, 2004 in Singapore.

A “side-effect” of the weaknesses of EFL user is in the “lack of variety” of their writing. Consequently, EFL writing tends to be rather “mundane” and “lacks the variety” of good English writing.

EFL teachers, having to implement the “imposed” course syllabus, have been forced to teach “paragraph writing” and “essay writing” even though their charges [the EFL users] have not been able to produce the very essential “parts of the such paragraphs or essays”, namely the “clauses” [or the “sentences” in traditional terminology] and “phrases”.

Yet, one of the common problems which EFL students often encounter while studying English as a foreign language is the mastery of producing grammatical English sentences, both in their written and spoken forms, but particularly in writing, since writing involves more formal structures.

The application of tagmemics to the teaching of English writing, particularly at the clause and phrase levels, can help EFL users in their endeavors towards producing grammatical English sentences. From this stage, it is only a step or two further in producing grammatically correct English paragraphs and academic essays, the ultimate goals of EFL users.

Tagmemics can be used to instruct EFL users and students to master English syntactic constructions and become more proficient in writing English and overcome common student writing errors.

Some Common Errors by Users of EFL in Writing English

From experience in teaching writing to EFL students at various levels in several institutions in Thailand, I have found that student output from such endeavors testifies clearly to the fact that many EFL users, indeed, go through a painful process in writing English constructions, particularly at the clause and phrase levels. Moreover, such errors get carried over into the paragraph and essay levels in the latter stages of study.

- (a) A common error committed by EFL users is to “omit” the “verb” in writing English constructions at the clause [sentence] level.
- (b) An equally common error is to write English clause level constructions without using the required “subject”.

- (c) Another common error is that some EFL users often misuse “modifiers” such as adjectives, particularly in cases where multiple-adjectives or modifiers occur.
- (d) Another common characteristic of EFL English writing is that it usually lacks “style” or “variety” as we know it in good written English.
- (e) Other types of errors seem to stem from the fact that English is an inflecting type of language, whereas Thai is an isolating type of language. In writing English, EFL users have to deal with the intricacies of English inflections which in most cases, they haven’t mastered. Hence, the numerous “syntactic errors.”

EFL users/ students who have problems producing syntactically acceptable constructions and who make far too many writing mistakes in syntax, or, syntactic errors, can benefit from further training and practice in writing English constructions at the clause and phrase levels which are the important building blocks, if you will, of writing paragraphs, essays, and academic articles and reports, the ultimate goals of academic writing.

The use of *tagmemics* by the EFL teacher in instructing EFL students at the early stages of writing, can provide a positive effect and help EFL students overcome weaknesses at this introductory stage of writing.

It is the purpose of this paper to demonstrate how useful *tagmemics* can be when applied to the teaching of writing to EFL users, particularly at the clause and phrase levels, the building blocks, if you will, of more sophisticated writing. But, prior to applying tagmemics to the teaching of writing, it is necessary to look at some of the basic precepts of tagmemics.

A Linguistic Approach to Language Description and a Preview of Tagmemics

Any linguistic description of language must meet three basic requirements. The description has to be able to handle the “sounds” of language. It must also be able to handle the “forms” of the language. Finally, it must also be able to handle the “arrangements of such forms” in sentences.

Tagmemic theory is able to handle all three levels or “tiers” of language. Tagmemics can deal with the sounds of language; the forms of language; and, the arrangements of such forms in a three tiered hierarchy of *phonology* [the sounds], *lexicon* [the words], and *grammar* [the arrangements of such forms or words]. In particular, tagmemic theory is able to deal with the syntactic component very well.

Since I shall be looking at how “tagmemics” can help the EFL user to write better English constructions, this paper only deals with the third tier, that is, the “syntactic” or “grammatical level” of English where the “tagmeme” is the smallest unit and various tagmemic constructions [or “strings”] are larger/longer units in the hierarchy.

Some Background to Tagmemics: Language as Particle Wave and Field

Tagmemics was, initially, formally introduced to the linguistic circle by Kenneth L. Pike in his publication “Language in Relation to a Unified Theory of the Structure of Human Behavior,” [see Bibliography below]. According to Pike, the units of language description can be described simultaneously as “particle, wave, and field” at all three levels.

A Static View of Language

Viewed from the “particle” aspect, the units of language are looked at in their “feature mode”. In this feature mode, the language units are described as “clear-cut” particles, with each particle well defined. This is a “static view” of language.

A Dynamic View of Language

Viewed from the “wave” aspect, the units of language are looked at in their “manifestation mode”. This is a “dynamic view” of language as opposed to the static or “particle view” above.

A Systemic View of Language

Viewed from the “field” aspect, the units of language are looked at in their “distribution mode”. This is a “systematic or functional view” of language.

By viewing the unit of language description as “particle, wave, and field” simultaneously, tagmemics does not separate the language into three separate parts. Rather, the language unit is simultaneously looked at from three different viewpoints – as a divisible unit; as composed of variants; and, as part of a set of oppositions within a field or matrix system.

Tagmemics At the Syntactic Level: Correlation of Function and Form Tends to Help EFL Learners

At the syntactic level, the tagmeme unit itself is defined as the “correlation of a grammatical function or slot with the class of mutually substitutable items that fill that slot.”

The tagmeme unit, then, is a “correlation or composite of function” [ie. subject / object /, adjunct, etc] and form” [ie. noun / noun phrase / pronoun; or, verb, verb phrase, etc]. It is not merely a form unit as in other grammatical models. In its manifestation, the “forms” fill the “slots.” By correlating “function” with “form”, tagmemics helps EFL users to understand English constructions at the clause and phrase levels better [see below].

A simple example of a “tagmeme is the notation S:N where “S” is the “subject function” filled by an “N” which stands for the form, being either a noun, a noun phrase, or pronoun.

It should be emphasized from the start that the tagmeme is neither a function nor a filler class by itself. Rather, it is a “correlation of both slot and class”. Therefore, we can abbreviate this description of *the tagmeme at the syntactic level as being a “slot-class correlative.”*

In tagmemics, terminologies such as “predicate {phrase}, place, time, manner and direction” are regarded as FUNCTIONAL. Terminologies such as NP, VP, Aux, Prep-Phrase {relater-axis-phrase in tagmemics} are regarded as FORMAL. The two are not mixed together such as in other linguistics models: in transformational

grammar [TG], for example, Chomsky {1965:106} uses formulas which are intermixed. This is exemplified by PS rules as follows –

Sentence	-----	NP + Predicate Phrase
Predicate Phrase	-----	Aux + VP {place} {time}
VP	-----	V {NP} {Prep-Phrase} {Manner}
Prep Phrase	-----	Direction, Place, etc

Note that in the TG model above, “function” [predicate] and “form” [noun phrase] are intermixed.

In using tagmemics, it is necessary to be familiar with a few conventions or notations, as used in writing tagmemic formulas.

The Tagmemic System's Explicit Naming Process: Some Conventions

One of the features of tagmemics is that at the syntactic level, the tagmemic system is very explicit with regards to the naming process.

At the syntactic level, "function and form" [or, slot and filler] are both named in the position such as: S: N which I mentioned earlier. This is a simplification of the tagmeme as represented by a "subject" [function] slot filled by a "noun phrase/ noun/ or pronoun" [form].

In tagmemics, the "form" [such as noun/noun phrase/ or pronoun in the example above] is named by listing the forms that fill the slot to the right hand side of the "ratio mark or colon" [:].

The "function" is named by giving a label to the syntactic meaning carried by the forms to the left hand side of the "ratio mark" [such as "subject" function in the above example].

When the tagmeme unit is placed in a string [that is, in the syntagmeme or construction], it becomes possible to answer and make clear to the EFL user/student such questions relating to this tagmemic unit itself regarding :

- the role it performs [as subject/ object, etc];
- where it occurs [its distribution];
- what it is [noun, noun phrase, pronoun; verb, verb -phrase etc.]

Such information is readily apparent in tagmemic formulas and this can assist the EFL student in the early stages of writing. Specifically, the use of tagmemics in English writing classes can help EFL users and students overcome common mistakes such as writing constructions which "lack a verb"; or constructions which lack a "subject"; or "misuse of multiple modifiers" mentioned earlier.

In tagmemics, we deal with various types of tagmemes and in writing English constructions at the clause and phrase levels, there are several types of tagmemes involved.

Types of Tagmemes

Tagmemes can be of the "obligatory" [must occur] variety or of the "optional" [can occur or need not occur] variety. English verbs are, of course, obligatory in an independent clause. So are subjects. Unfortunately, many EFL users are not aware of this requirement and simply "omit" [or forget] "subjects" or "verbs".

Tagmemes can also be “nuclear” [central] or “peripheral” [surrounding].

Tagmemes can also be in “fixed” or “movable” positions. This can be summarized as follows:

- (a) *obligatory* tagmemes vs. *optional* tagmemes
- (b) *nuclear* tagmemes vs. *peripheral* tagmemes
- (c) tagmemes distributed in *fixed* or *movable* positions

What do such tagmemic terms mean? Specifically,

- (a) *Obligatory tagmemes* are those which occur in *every occurrence of the structure*.

Optional tagmemes, however, occur in *some but not all of the manifestations of the construction*.

- (b) A *nuclear tagmeme*, on the other hand, is *central to the construction* in which it occurs, but can be either obligatory [necessary] or optional [can occur or need not occur].

A *peripheral tagmeme*, however, is a tagmeme that is *not diagnostic [not central] to the construction* to which it occurs. Moreover, it is always optional. [Peripheral tagmemes are also called satellite or marginal tagmemes.]

- (c) *Fixed or movable tagmemes* are, as the names imply, either *non-movable or movable*.

At the clause level, for example, since nuclear [central] tagmemes are central to the clause level construction, they are represented by such tagmemes as “subject”, “predicate’ (object), “locator”, etc. It is possible to have tagmemes which are both “nuclear” and “optional”.

Moreover, *tagmemes are either “movable” or “fixed” in a construction string*, since English has “movable” word order [within acceptable limits]. This feature of English clause level constructions can be formally indicated in tagmemic notation as follows:

For example, the following three clauses /sentences:

- "Thongchai, after all, is a student."
- "After all, Thongchai is a student."
- "Thongchai is a student, after all."

are all perfectly acceptable English string permutations. That is, the phrases can be moved around with certain exceptions. But there are also limitations to permutations of tagmemic strings. Note, that the following example, is not acceptable:

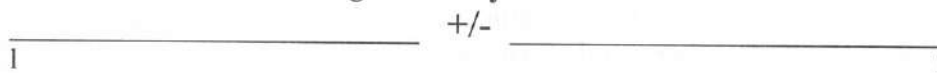
- * [ungrammatical example] * "Thongchai, a student is, after all."

Lack of Variety or Syntactic Variation in the Constructions of EFL Student Writing

It is in such "permutations" of syntactic strings that EFL users often have trouble with in writing. Any writing teacher who has read the class assignments of EFL students would have noticed the rather "mundane" characteristics of writing by EFL users. This is largely due to the inability of EFL users to use the varied permutations of English string constructions. However, this could, in fact, be due to a lack of confidence on the part of EFL users also.

One of the features of a good composition or writing in English is the degree of "variety" of the syntactic constructions, particularly at the clause and phrase levels. Most writing by EFL students lack this "syntactic variation" which is both possible/and used in good English, but rarely used by EFL users and students, if at all, in writing.

The following English transitive clause is open to certain kinds of permutations and can be indicated tagmemically as follows:

tCl = + S:N + P:tv + O:N +/-L:loc +/- T:tem

(a) Jarunee + drives + the car +/- to work +/- on weekdays.
[or]

tCl = +/- T:tem +S:N +P:tv +/-O:N +/-L:loc
--

(b) +/-On weekdays, +Jarunee +drives +/- the car +/-to work.

This tagmemic formulation indicates that this particular transitive clause construction has movable tagmemes and that the movable tagmemes are also optional. This helps the EFL user to understand that it is possible in English constructions to have the various syntactic string variations as indicated:

Even the following string is still acceptable:

(c) Jarunee drives the car [on weekdays] to work.

However, not all permutations are acceptable and the following string is not generally acceptable in most native English speaking /user communities: [*Jarunee, on weekends, drives the car to work.] [ungrammatical].

The Syntagmeme

It is possible to compare tagmemic units with the links in a chain. Similarly, tagmemic units are strung together in constructions. Such constructions [or strings], are called syntagmemes in tagmemics. Technically, the syntagmeme is a potential string of tagmemes where words/morphemes fill grammatical slots.

Before we look at the various tagmemic clauses and phrases, I'd like to look at the syntactic levels of the tagmemic system as a whole.

The Tagmemic System of Grammatical Levels

In tagmemics, at the syntactic level, the grammatical unit is the tagmeme itself, which is a correlation of function and form. The construction is a potential string of tagmeme units or, syntagmeme . The system, then, is the grammatical hierarchy, arranged in a series of systematic levels such as in the following diagram , where the smallest meaningful unit is the morpheme, and the largest unit is the sentence, which is similar to the clause but includes "intonation". See Diagram 1 below.

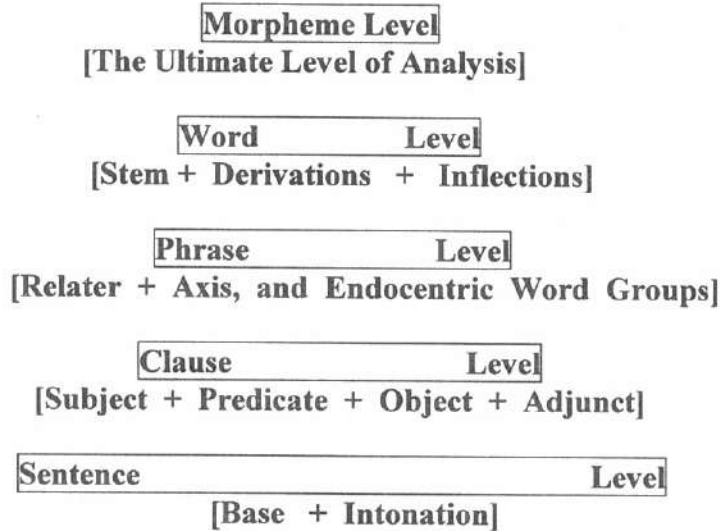

Diagram 1. The Tagmemic Grammatical Levels or Tiers.

Tagmemic Grammar

Tagmemic grammar, in its simplest terms, is composed of :

- a set of formulas at the various levels;
- a lexicon of constituent morphemes

As stated earlier, tagmemics centers around well-defined units called tagmemes, which are, the correlation of a functional slot with the filler class. In a linguistic construction, these units combine in syntagmemes or strings of tagmemes. These constructions, as defined and identified above, are grouped at various levels of grammar.

Tagmemic Formulation

As seen in the previous examples above, in the description of a language, it is possible to set up a series of tagmemic formulas at the natural levels of language, namely, the sentence, the clause, the phrase, and word levels. For our purposes here, I shall be concentrating on the most relevant levels, namely the “clause and phrase levels”.

In tagmemic analysis, it is necessary to be precise and elements which can be left out from the sentence/clause structures are marked as optional [+/-]. That is, they may or may not occur; all other elements are marked as obligatory [+]. That is, they must occur.

For the applications of tagmemics to English writing constructions, the “clause” and “phrase” levels are most relevant to the early stages of EFL writing [and which get carried over into paragraph and essay writing at a later stage].

The Application of Tagmemics to the Teaching of Writing English at the Clause Level

In EFL writing, many student errors occur at the clause level. Classroom presentations by the instructor of the following clause types using tagmemic formulation have also proved helpful to EFL students. [1]

Tagmemic Formulas for Various Types of Clause Level Constructions in English Writing:

Although there are several variations in English clause level constructions, the following can be regarded as the "general format".

(Type 1) Transitive Clause Level Formula -

$$tCl = +S:N \quad +Ptv \quad +O:N \quad +/-L:RA \quad +/-T:tem$$

+Tamarine +smashed + the ball +/- across the court +/- yesterday

This tagmemic formula can be “read” as follows:

“A transitive clause consists of a subject slot [filled by a noun phrase]; a predicate slot [filled by a transitive verb]; an object slot [filled by a noun phrase]; an optional location slot [filled by a relater-axis phrase]; and, an optional temporal slot filled by a temporal phrase.”

Variations: Clause Types in Written English

English clause level constructions [syntagmemes] can be broadly categorized into “independent clauses” and “dependent clauses” [similarly to traditional grammar].

It is possible to further classify English independent clauses into 3 sub-types as either: (1) transitive; (2) intransitive; or (3) equational.

In tagmemics, a *transitive clause* (Type 1) is a clause which has a verb which can take an object. As we saw earlier, a typical clause level formula for an English transitive clause [type 1] is as follows:

tCl =+S:N	+P:tv	+O:N
+Paradorn	+served	+an ace.

(Type 2) Intransitive Clause

In tagmemics, an intransitive clause [type 2] has a verb which can never take an object. Apart from the absence of an object, there is also the inability of intransitive verbs to transform into the passive.

A typical clause level formula for an intransitive clause would be as follows:

tCl =	+S:N	+P:iv	+/-L:loc
	+Tamarine	+went	+/- home

This intransitive clause formula is “read” as follows:

“An intransitive clause consists of a subject slot filled by a noun, a predicate slot filled by an intransitive verb, and an optional location slot filled by a locative”.

Note that unlike traditional grammar, tagmemics defines a transitive clause as having the capacity to take one or more objects. An intransitive clause, on the other hand, is a clause which contains an intransitive verb that never takes an object.

(Type 3) Equational Clause

An English equational clause (Type 3), on the other hand, is defined as a clause that contains an equational or linking verb. The linking verb connects the subject with the predicate attribute, which may be nominal, adjectival, or adverbial.

A typical tagmemic formula for an English equational clause is the following:

Eqcl = +S:N	+P:equ	+PA:N/ADJ/ADV
+Chanachai	+is	+the leader.

The above equational clause formula is “read ” as follows:

“An equational clause formula consists of a subject slot filled by a noun, a predicate slot filled by an equational verb, and a predicate attribute slot filled by a noun phrase.”

The above clause/sentence types may change from active to passive. Affirmative clauses/sentences may be changed into negative. Such changes are proper to the clause level.

Conclusion

I would like to conclude with some words on the advantages of the tagmemic approach to language analysis and classroom presentation, especially in teaching EFL students to write syntactically and semantically acceptable English clauses [sentences] and phrases. Tagmemics, however, should be used as a “supplement” to traditional approaches to the teaching of writing.

Writing is a step by step process. In teaching academic writing to EFL students, it would be counter-productive to by-pass some of the preliminary steps because, in doing so, the ultimate goal, that of producing syntactically acceptable paragraphs and essays would be frustrated. It is, therefore, important to assist the EFL users / our students to progress through all of the stages of writing , which must include a proper grounding at both the clause level and the phrase level. Until EFL users and students are able to produce syntactically acceptable clauses and phrases, any student effort in producing acceptable paragraphs and essays [and our efforts as English language teachers to instruct students to do so] would prove rather ineffective and futile.

To re-cap, tagmemics emphasizes the correlation of function and form of linguistic units at clearly defined levels. It presents English structures, especially clause and phrase level structures, in a clear-cut way and is particularly useful in teaching writing in the early stages. The use of tagmemic formulation and the tagmemic concept of correlation of function and form can be effective in helping EFL users and students to produce more acceptable English constructions at the clause and phrase levels. Consequently, tagmemics can be an "effective teaching tool in the writing classroom".

Moreover, tagmemics is an advanced form of structuralism which treats language as a form of behavior which can be reinforced, and as such, is useful in language instruction and learning, particularly in writing due to its formal nature. Such constructions, of course, should be used in specific and socially acceptable communicative situations.

Not only that, but tagmemics is also "generative," in the sense that it is a sentence [clause] generator. Through the use of formulas and a sophisticated lexicon, numerous and innovative sentences can be produced by the EFL users.

The use of tagmemic formulation can be applied to English writing to generate an infinite number of syntactically, semantically, and communicatively acceptable English clauses and phrases.

The use of tagmemic formulation also allows for the presentation and permutations [variations] of linguistic strings. This helps in both the presentation of English language material and the learning of the basic forms, patterns, and functions of English syntax in communicatively acceptable contexts.

Tagmemic formulation can also be used to represent "compound sentences" and "complex sentences." For example, a compound sentence can be easily analyzed using 2 formulas connected by a "conjunction". Complex sentences can also be dealt with in similar fashion.

Tagmemics also defines the various levels of constructions in a clear-cut manner. The tagmemic conventions and symbols used in tagmemic formulas are straight-forward and self-explanatory. Once taught and mastered by EFL users of English, they can be readily applied and interpreted.

Because of these characteristics and features, tagmemics can be useful in training students to write syntactically and semantically acceptable English at the clause and phrase levels, the important foundations for paragraph and essay writing, the ultimate goals of teaching writing and composition.

Bibliography

- Cook, Walter A. (1967). *The Generative Powers of a Tagmemic Grammer*. in Blansitt, E., Jr. (Ed.). *Monograph Series on Languages and Linguistics* No. 20. Washington D.C. : Georgetown University School of Languages and Linguistics.
- Longacre, Robert E. (1960). *String Constituent Analysis*. *Language*, 36, pp. 63-88.
- Pike, Kenneth L. (1967). *The Hague : Language : in relation to a unified theory of the structure of human behavior*. the Hageue : Mouton & Co.
- _____. (2002). *Communicative Language Teaching : A Viable Approach to Teaching EFL/ESL in a Global Setting*. *The DPU Language Journal*, 1, 1, pp. 1-22.
- _____. (1999). *English for International Trade (A Tagmemic Approach)*. Bangkok : Dhurakijpundit University Press.
- _____. (1994). *Linguistic Structure of English : A Course in Applied English Linguistics*. Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- _____. (1972). *A Tagmemic Contrastive Analysis of Some English and Thai Question Constructions*. Ph.D. Dissertation, University of Pittsburgh, Pennsylvania, USA.
- _____. (1976). *Trends in Linguistics : A History of the Main Developments is Linguistic Research*. Bangkok : Thammasat University Press.

SUDDHIPARITAD

DHURAKIJPUNDIT UNIVERSITY JOURNAL

Vol. 18 No. 55 May - August 2004 ISSN 0857-2670

- Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak
- Asst. Prof. Dr. Sittichai Tansisakul
- Asst. Prof. Dr. Kedsuda Ratchadawisitkul
- Dr. Rahuth Rodjanapradeid
- Asst. Prof. Saowaros Yaisawarn and
Voravoot Lueboonthavatchai
- Jirawut Lipipun
- Sutthipong Parnpechra
- Dr. Rittigrai Tullawantana
- Asst. Prof. Dr. Tika Bunnag
- Kittisak Lumdee
- Assoc. Prof. Dr. Pradit Charsombut
- Asst. Prof. Dr. Vinit Phinit-Akson
- Strategies for Building Good Corporate Governance in Thailand.
- Thailand's Strategy and Investment in Foreign Countries.
- Teaching and Learning Development Accomodating English Language
Learning Styles of Undergraduate Students of Dhurakijpundit University.
- Bangkok : No Entry.
- Survey of Thai People's Behaviour of Local Tourism.
- Reminiscing the Origin of Thai E-Commerce Law.
- The Self-Sufficient Welfare : Sustainable Buddhist Practice.
- The Development of Creative Thinking with Lateral Thinking Technique.
- Design of Heat Protection by Natural Method (DHPN - Method).
- The Effect of Traffic Parameters on the Performance of MBPS
Queuing Scheme in Handover Process.
- Research Tips for Inexperieced Researchers.
- "How Tagmemics Can Help the EFL User to Write Better English
Constructions".